

లోపలి పేజీలలో...

- ◆ రైతు ఆత్మహత్య బాధిత కుటుంబాలకు ఆర్థిక సహాయం
- ◆ రబీ పంటల సాగులో సహజ సస్యరక్షణ
- ◆ సన్న జీవాల సంరక్షణ
- ◆ అమ్మకానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ - రెండవ అంకం
- ◆ తెలంగాణలో అమలు కాని ఆదివాసీ ఎజెండా
- ◆ సహజ ఆహారం ప్రాడ్యూసర్ కంపనీలో చేరండి

తొలకలి

సుస్థిర వ్యవసాయ మాన పత్రిక

సంపుటి: 4 సంచిక: 7 హైదరాబాద్ డిసెంబర్ 2015 పేజీలు: 40 వెల: రూ. 15/-

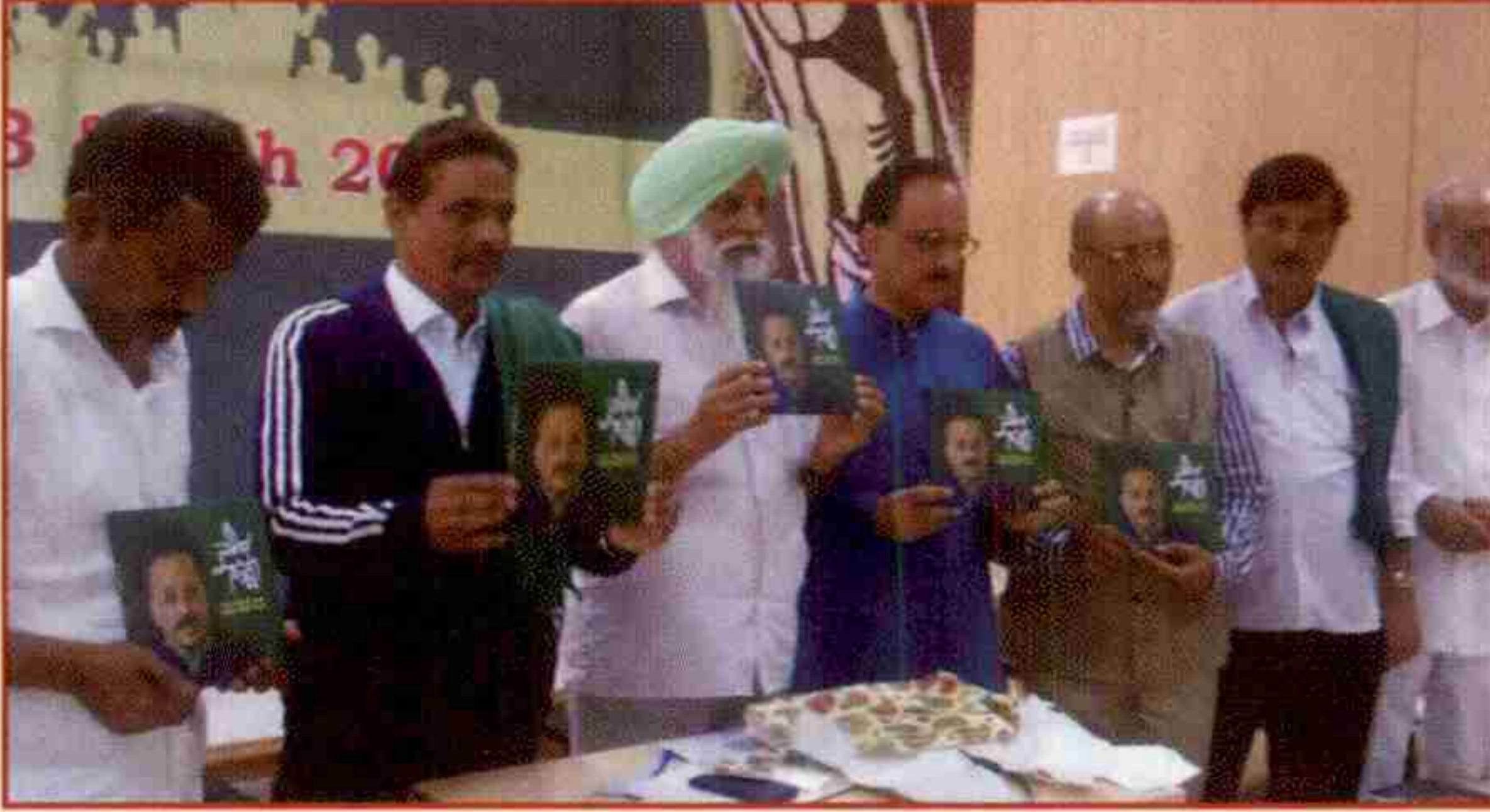

సేంద్రియ పద్ధతులలో పండించిన పరి పంటను సహకార సంఘం ద్వారా
సహజ ఆహారం బ్రాండ్‌తో నేరుగా మార్కెట్లోకి తెచ్చేందుకు
సిద్ధమవుతున్న హరిత కో-ఆపరేటివ్ సభ్యులు

కార్పొరేట్ వ్యవసాయ విధానాల నుండి తమను తాము రక్షించుకునేందుకు రైతులు సంఘటితమవ్వాలి.
సహకార సంఘాలను బలోపేతం చేసుకొని మార్కెట్లో క్రియాశీలంగా వ్యవహరించాలి.
బలమైన రైతాంగ ఉద్యమంతో డబ్బూటివో అంక్షలను తిప్పి కొట్టాలి.

నవంబర్ 2,3,4-కిసాన్ ఏక్తా రెండవ సమావేశం - బెంగళూరు

විල: 15/

www.tolakari.com

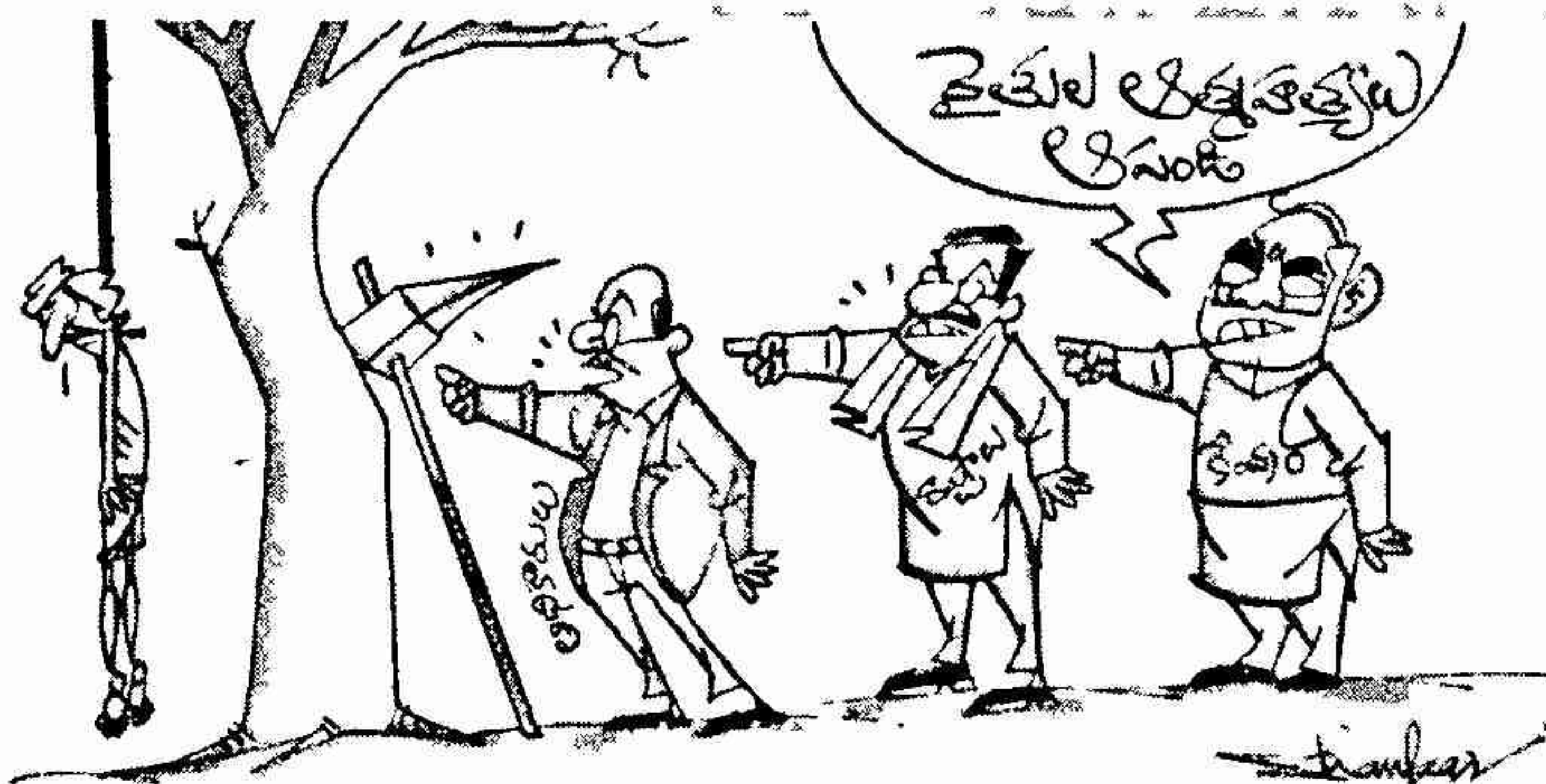
లోపలి వేజ్ లో

1.	సంపాదకీయం	డా॥ జి.వి.రామాంజనేయులు	4
2.	సహజ అహారం ప్రొడ్యూసర్ కంపెనీలో చేరండి	తొలకరి డెస్క్	6
3.	మా ఊరి కథ - యదార్థ గాథ	అంబటి రాజా	10
4.	రైతు బలవన్మరణ బాధిత కుటుంబాలకు ఆర్థిక సహాయం	రైతు స్వరాజ్య వేదిక	12
5.	వివిధ పంటలలో సేంద్రియ పద్ధతిలో సస్యరక్షణ కార్యక్రమం	సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం	18
6.	వివక్షాపూరిత ప్రభుత్వ విధానాలు - 7వ పే కమీషన్	ఆశాలత	21
7.	అమ్మకానికి ఆంధ్రప్రదేశ్... రెండో అంకం	రమణ	22
8.	సంఘీభావం... రైతు ఆత్మహత్య బాధిత కుటుంబాలకు సహాయం	నవీన్, బి. కొండల్	29
9.	సన్న జీవాల సంరక్షణ	తొలకరి డెస్క్	30
11.	తెలంగాణాలో అమలుకాని ఆదివాసీ ఎజెండా	డా॥పల్లాత్రినాథరావు	31
12.	విత్తనంపై హక్కు రైతుదే - పుస్తకావిష్కరణ సభ	తొలకరి డెస్క్	36
13.	డెవలప్ మెంట్ డైలాగ్ ప్రచురణలు	సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం	37

ఎద్దులు : ప్రియమైన యజమానికి (గ్రామ)
 "నీ కొరకు మేము ఆహారాశ్రయాలను
 కష్టపడి పని చేస్తాము మా మీద నమ్మకం ఉంచి
 దయచేసి ఆశ్చర్యకరమైన సేవను చేయండి"

పశువుల కున్న పాటి ఇంగీతం
మన పాపాలకు లేదు కదా..!

ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ ఆంక్షలతో నష్టపోతున్న భారత రైతాంగం

ప్రపంచ దేశాల మధ్య వాణిజ్యం పెంచటానికి అంటూ 'డంకెల్ డ్రాఫ్ట్' తో ప్రారంభమైన చర్చలు 1995లో ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ రూపం దాల్చింది. పెద్ద దేశాల ఒత్తిడికి తట్టుకునే అవకాశం కోసం బహుళపక్షాల ఒప్పందాల పేరుతో అనేక నిబంధనలు, ఆంక్షలు వుండే 'ఒప్పందాల' పై భారత దేశం లాంటి అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు సంతకం పెట్టాయి. అయితే అమెరికా, యూరోప్ లాంటి అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు తమ వ్యవసాయానికి ఇస్తున్న రాయితీలను తగ్గించక పోగా, సమాన వ్యాపార అవకాశాల పేరుతో మనలాంటి దేశాలపై రాయితీలను, సుంకాలను తగ్గించాలని ఒత్తిడి పెంచాయి. దీనితో అనేక ఉత్పత్తులు తక్కువ ధరలకే మన లాంటి దేశాలకు దిగుమతి అయ్యి మన రైతులు నష్టపోయిన పరిస్థితి మనం చూసాం.

రాయితీలను, సుంకాలను తగ్గించి ప్రపంచ దేశాల మధ్య వాణిజ్యాన్ని ప్రోత్సహించాలనే పేరుతో దోహా డెవలప్మెంట్ రౌండ్ పేరుతో 2001 ప్రారంభమైన చర్చలు, అభివృద్ధి చెందిన దేశాలు (అమెరికా, యూరోప్, జపాన్, మొదలైనవి) తమ వ్యవసాయానికి అనేక రూపాలలో ఇస్తున్న సహకారాలను, రాయితీలను, తగ్గించకుండా, కేవలం అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు తమ రాయితీలను, సుంకాలను తగ్గించాలని ఒత్తిడి చేయటంతో 2008 వరకు సాగినా విఫలమయ్యాయి. అప్పటి నుంచి పూర్తి స్థాయి మార్పు కాకపోయినా అంచెలంచెలుగా మార్పులు ప్రవేశ పెట్టే దిశగా చర్చలు మరల 2012లో ప్రారంభమయ్యాయి. 2013లో బాలీలో జరిగిన తొమ్మిదవ మంత్రుల స్థాయి సమావేశం చర్చలలో అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు, ముఖ్యంగా భారతదేశం ఆహార భద్రత పేరుతో చేపట్టే కార్యక్రమాలపై ఆంక్షలు విధించాలని అమెరికా ఒత్తిడి పెంచింది. మద్దతు ధరలు ప్రకటించటం, ధాన్య సేకరణ - నిలువ, ప్రజా పంపిణీ, వ్యవసాయ రాయితీలు అన్ని కలిపి మార్కెట్లో పోటీ లేకుండా చేయటంతో కంపెనీలు వ్యాపారం

చేయలేక పోతున్నాయని అమెరికా ఆరోపించింది. అయితే వున్న స్థితిని 2015లో జరిగే పదవ మంత్రుల స్థాయి సమావేశం వరకు కొనసాగించి అక్కడ ఒక నిర్ణయం తీసుకోవటానికి ఒప్పందం కుదిరింది.

పదవ మంత్రుల స్థాయి సమావేశం ఈ డిసెంబర్లో కెన్యా దేశంలోని నైరోబిలో జరుగబోతున్నది. ఇందులో ప్రధానంగా జరిగే చర్చలలో మనదేశం పై ఒత్తిడి చాలా వుంటుంది. మద్దతు ధరలు ప్రకటించటం, ధాన్య సేకరణ ఆపివేయాలని, వ్యవసాయ రాయితీలు తగ్గించాలని అమెరికా కోరుతోంది. ఈ దిశగా భారత ప్రభుత్వం ఇప్పటికే చర్యలు చేపట్టింది. గత జనవరిలో మద్దతు ధరలపై బోనస్సు ప్రకటించకూడదని, లెవీ తీసి వేయాలని కేంద్రం రాష్ట్రాలను ఆదేశించింది. దీనిపై శాంతా కుమార్ కమిటీని నియమించింది. ఆ కమిటీ ఇచ్చిన సలహాలు అన్నీ కూడా రైతులకు వ్యతిరేకంగానూ, వాణిజ్య సంస్థలకు అనుకూలంగానూ వున్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో ఈ చర్చలు కీలకం కానున్నాయి. ఇప్పటికే సంక్షోభంలో వున్న రైతాంగం పై తీవ్రమైన ప్రభావం చూపే ఈ చర్చలలో భారత ప్రభుత్వం అమెరికా ఒత్తిడికి లొంగకుండా, ఎటువంటి ఆంక్షలకు ఒప్పుకోకుండా పోరాడాలి.

కరువు నష్టం రైతులకు, కరువు భత్యం ఉద్యోగస్తులకా? రైతులకు ఆదాయ భద్రత ఎక్కడ?

నానాటికీ పెరుగుతున్న పెట్టుబడి ఖర్చులు, జీవన వ్యయం ఒక వైపు, తగ్గుతున్న రాయితీలు, ప్రభుత్వ సహకారం, పెరగని ధరలు ఇంకొక వైపు రైతుని కుంగదీస్తున్నాయి. మార్కెట్లో వినియోగ దారులకు ధరలు పెరిగినప్పుడల్లా స్పందించే ప్రభుత్వాలు, రైతులు పండించిన పంటను కోయలేక, కోసినా అమ్ముకోలేక పొరబోస్తున్నా స్పందించటం లేదు. పెరుగుతున్న ధరలు తట్టుకోవటానికి ఉద్యోగస్తులకు ఏటా రెండు సార్లు కరువు భత్యం ఇచ్చే ప్రభుత్వాలు, కరువు

కోరల్లో చిక్కుకొని నష్టపోయి రైతులు చనిపోతున్నా పట్టించుకోవటం లేదు. పైగా ప్రతి పది సంవత్సరాలకు ఒకసారి వేతన సంఘం నియమించి ఉద్యోగస్తుల జీవన వ్యయం అంచనా వేసి తదనుగుణంగా వేతనాలను సవరిస్తూ వస్తున్నారు. అయితే ఆ మేరకు రైతులకు ధరలు పెరగక పోవటంతో వ్యవసాయం రోజు రోజుకీ గిట్టుబాటు కాని పరిస్థితికి చేరుకుంది. 1947లో రూ. 30 వున్న కనీస వేతనం 2015 నాటికి 20,000కు చేరుకుంది (600 రెట్లు) అయితే ఇదే సమయంలో రైతులకు వచ్చే ధరలు 19 రెట్లు మాత్రమే పెరిగాయి.

7వ వేతన సంఘం సిఫారుసులను పరిశీలిస్తే వారు రెండు ప్రధానమైన అంశాలను ద్రుష్టిలో పెట్టుకున్నారని తెలుస్తుంది.

1. కుటుంబంలో ఒక్కరు పనిచేస్తే పట్టణ ప్రాంతంలో ముగ్గురు, గ్రామీణ ప్రాంతంలో ఐదుగురు బ్రతకగలిగే ఆదాయం వుండాలని, 2. ఆ ఆదాయం ఆ పనిచేయటానికి కొత్తవాళ్ళకు ఆసక్తి కలిగించే విధంగా వుండాలని వేతన సంఘం కొలమానంగా పెట్టుకుంది. మరి ఈ రోజు ఒక రైతు కుటుంబంలో ఇద్దరు పనిచేసినా ఒక్కళ్ళు బ్రతకలేని పరిస్థితి ఎందుకు వస్తోంది? పెట్టుబడికి సరిపడా ధరలు ఎందుకు రావటం లేదు? శ్రమ కు తగిన ఫలితం ఎందుకు వుండటం లేదు?

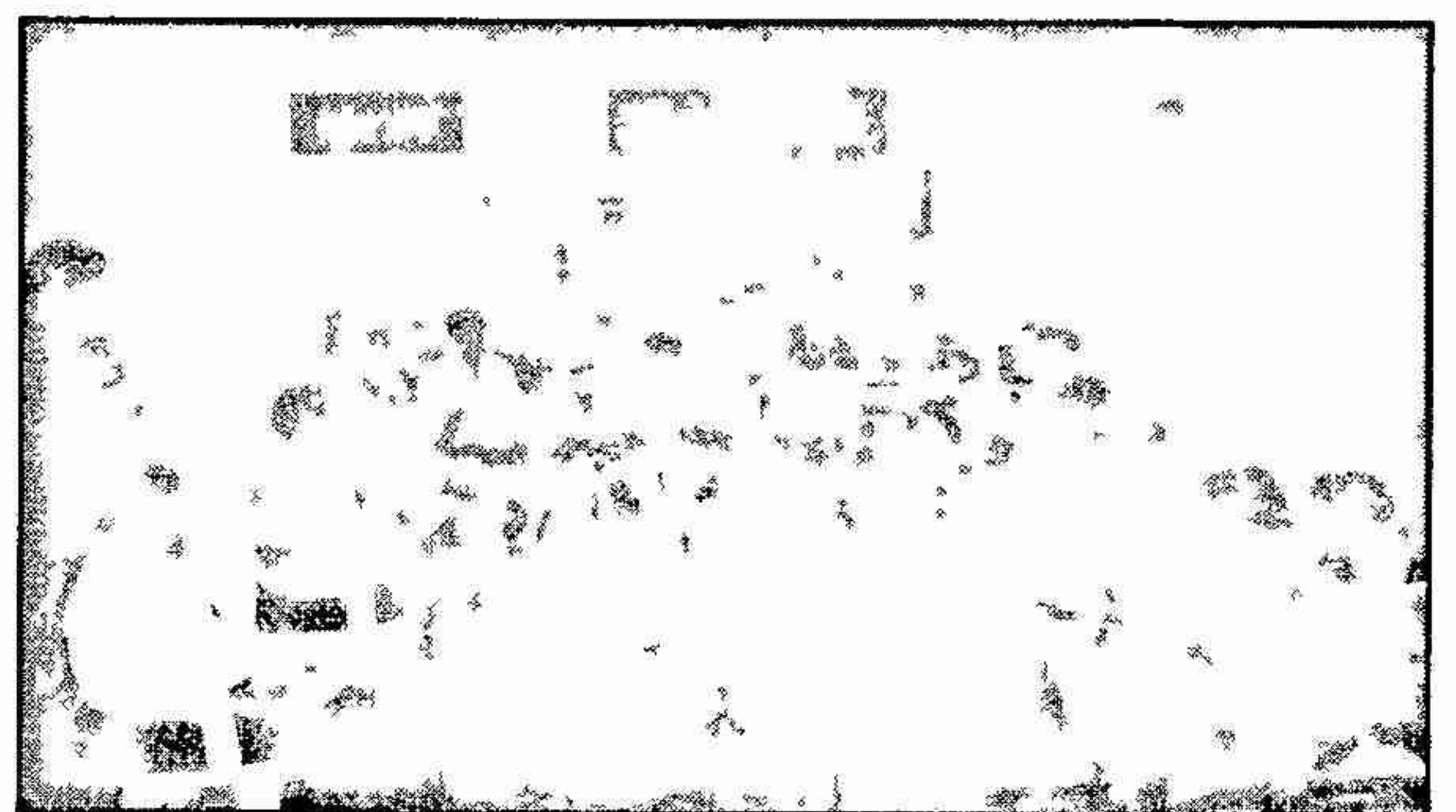
ఈ నేపథ్యంలో 7వ వేతన సంఘం సిఫారుసులను అమలు చేసే ముందు ప్రభుత్వం రైతులకు ఆదాయ భద్రత కల్పించే దిశగా చర్యలు తీసుకోవాలి.

- డా॥ జి.వి. రామాంజనేయులు...

డబ్ల్యూటివో ఆంక్షలు - భారత వ్యవసాయ రంగం అంశంపై రౌండ్ టేబుల్ సమావేశం

డబ్ల్యూటివో ఆంక్షలకు తల ఒగ్గకుండా భారత ప్రభుత్వం భారత ప్రజల పక్షాన దృఢంగా నిలబడాలనీ, భారత వ్యవసాయ దారులకు మరింత మద్దతుతో ఆదాయ భద్రత కల్పించాలనీ డిమాండ్ చేస్తూ, తెలంగాణా రైతు జే.ఏ.సి ఆద్యర్థంలో నవంబర్ 18న హైదరాబాద్లో రౌండ్ టేబుల్ సమావేశం జరిగింది. జే.ఏ.సి నాయకులు డా॥ జి.వి. రామాంజనేయులు, రైతు సంక్షేమ సమితి నాయకులు జస్టిస్ చంద్రకుమార్, రైతు స్వరాజ్య వేదిక నాయకులు విస్సా కిరణ్ కుమార్, మహిళా రైతుల సాధికార వేదిక నాయకులు ఆశాలత తెలంగాణా రైతు సంఘం అధ్యక్షులు బి. చంద్రారెడ్డి, తెలంగాణా రైతు సంఘం అధ్యక్షులు పశ్యపద్మ, భారతీయ సంఘ రాష్ట్ర అధ్యక్షులు పర్యాద అంజిరెడ్డి, శ్రీధర్ రెడ్డి, దళిత బహుజన ఫ్రంట్ అధ్యక్షులు పి.

శంకర్, స్వరాజ్ అభియాన్ నాయకులు థామస్ ఈ సమావేశంలో మాట్లాడారు. భారత ప్రభుత్వం వచ్చే కేంద్ర బడ్జెట్లో వ్యవసాయరంగానికి కనీసం 20 శాతం నిధులు కేటాయించాలని సమావేశం డిమాండ్ చేసింది.

సహజ ఆహారం ప్రొడ్యూసర్ కంపనీ లిమిటెడ్ లో మనమూ చేరదాం...

ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ రాష్ట్రాల వ్యవసాయదారులకు పిలుపు

అన్నలారా, అక్కలారా, సహకార సంఘాల ప్రతినిధులారా!

మనం ఎంత కష్టపడినా, ఎన్ని రకాల పంటలు పండించినా, నష్టపోతూనే వున్నాం. అప్పుల ఊబిలోనే వుంటున్నాం. కడుపునిండా తినలేక పోతున్నాం. ఒంటి మీదకు మంచి బట్టలు కొనుక్కోలేక పోతున్నాం. అనేక రకాల రోగాలతో మూలుగుతున్నాం. బలమైన ఆహారం దొరకక రక్తహీనతతో, అవసరమైనంత శరీర బరువు కూడా లేని జబ్బుతో మన కుటుంబంలోని అందరం బాధపడుతున్నాం. కీళ్ళ నొప్పులు, గుండె జబ్బులు, రకరకాల చర్మవ్యాధులు, చివరికి క్యాన్సర్ కూడా విస్తృతంగా మన కుటుంబ సభ్యులను కాటేస్తున్నాయి.

ఇందుకు కారణాలు నాలుగు:

- ◆ మనం పండించే పంటల ఉత్పత్తికి ఖర్చులు బాగా పెరుగుతున్నాయి. దిగుబడులు మాత్రం తక్కువగా వుంటున్నాయి.
- ◆ మనం పండిస్తున్న పంటలకు గిట్టుబాటు ధరలు రావడం లేదు. దాంతో ఆదాయాలు తగ్గిపోతున్నాయి.
- ◆ వ్యవసాయ రంగానికి ప్రభుత్వం ఇచ్చే సబ్సిడీ పథకాలు మనదాకా చేరడం లేదు. ప్రభుత్వ బ్యాంకుల నుండి రుణాలు దొరకడం లేదు. పంటల బీమా సరిగా అమలు కావడం లేదు. వేసుకోవాల్సిన పంటలు

మంచి విత్తనాలు, ఇతర వ్యవసాయ విషయాలపై ఏ సహాయమూ, సలహాలూ ప్రభుత్వ వ్యవసాయ శాఖ నుండి మనకు సకాలంలో అందడం లేదు.

- ◆ మన పిల్లల చదువుల ఖర్చులు, మన కుటుంబ సభ్యుల వైద్యం ఖర్చులు కూడా బాగా పెరిగి పోతున్నాయి. ఒక్కొక్కసారి మనలో వుండే మద్యం లాంటి దురలవాట్లు కూడా మనల్ని ఆర్థికంగా కోలుకోకుండా చేస్తున్నాయి.

ఈ పరిస్థితి నుండి బయటపడాలంటే ఏమిటి మార్గం?

సమస్యలు 4 రకాలుగా వుంటే పరిష్కారాలూ 4 వుంటాయి కదా!

1. మనం ఒంటరితనం వదిలేసి ఐక్యమై సహకార సంఘాలు పెట్టుకోవాలి.
- ◆ మన వ్యవసాయానికి అవసరమైనవన్నీ ఉమ్మడిగా తయారు చేసుకోవాలి. లేదా ఉమ్మడిగా కొనుక్కోవాలి.
- ◆ అన్ని అంశాలనూ కూర్చుని చర్చించుకోవాలి.
2. వ్యవసాయంలో ఖర్చులు తగ్గించుకోవడానికి రసాయన ఎరువులను, పురుగు విషాల వాడకాన్ని క్రమంగా తగ్గించుకోవాలి. పూర్తిగా మానేయాలి.
- ◆ మన నేల సారాన్ని బట్టి విత్తనాలను, పంటలను ఎంచుకుని పండించుకోవాలి.
- ◆ తక్కువ సాగునీరు అవసరమయ్యే పద్ధతులను,

పంటలను ఎంచుకోవాలి.

3. సుస్థిర వ్యవసాయ పద్ధతులతో పండించిన మన పంటలను, మనం నిర్మించుకునే సహకార సంఘాల ఆధ్వర్యంలో ఒక్క చోటకు చేర్చి వుమ్మడిగా అమ్ముకోవాలి. దళారీలను దూరం పెట్టి, మనమే మన ఉత్పత్తులను అమ్ముకోగలిగితే, నష్టాలను తగ్గించుకుంటాం. లాభాలను పొందుతాం.

- ◆ అయితే ప్రతి సహకార సంఘమూ, నిల్వ కోసం గోదాములను నిర్మించుకోలేదు. ప్రాసెసింగ్ యూనిట్లను ఏర్పాటు చేసుకోలేదు. మార్కెట్లోకి నేరుగా తన ఉత్పత్తులను తీసుకువెళ్ళి అమ్ముకోలేదు. కానీ సహకార సంఘాలన్నీ కలసి ఒక వ్యవసాయదారుల కంపనీని (కంపనీ చట్టం ప్రకారం) ఏర్పాటు చేసుకుంటే ఈ పనులన్నీ చేసుకోవచ్చు. ఈ లక్ష్యంతో అలా ఏర్పడిందే “సహజ ఆహారం ప్రొడ్యూసర్ కంపనీ”.

4. వ్యవసాయరంగానికి అవసరమైన పెట్టుబడులు పెట్టాలనీ, ప్రభుత్వరంగ విస్తరణ, పరిశోధనా సంస్థలను బలోపేతం చేయాలనీ ప్రభుత్వం మీద ఒత్తిడి తెద్దాం.

- ◆ వర్యావరణ పరంగా సామాజిక బాధ్యతను నిర్వర్తించడంతో పాటు, వ్యక్తిగతంగా మన జీవితంలో దురలవాట్లకు దూరంగా వుండి మన ఆరోగ్యాలనూ, ఆదాయాలనూ కాపాడుకుందాం.

- ◆ నిరాశా, నిస్పృహలకు గురి కాకుండా, ఆత్మహత్య ఆలోచనలను దరిచేరనీయకుండా ఆత్మ విశ్వాసంతో బతుకుదాం. మిగిలిన గ్రామీణ కుటుంబాలకు అండగా నిలబడదాం.

- ◆ సహజ ఆహారం ప్రొడ్యూసర్ కంపనీ వివిధ ప్రభుత్వ సంస్థలతో సంప్రదిస్తూ, నబ్బిడీ వధికాలను అందుబాటులోకి తెచ్చి సభ్యుల ఆదాయాలు పెరిగేలా సహకరిస్తుంది.

- ◆ వినియోగదారులకు కంపనీ అమ్మే సరుకుల గరిష్ట చిల్లర ధర (యం.ఆర్.పి) లో ఖచ్చితంగా 50 శాతం రైతులకు అందేలా కంపనీ హామీ ఇస్తుంది. (ప్రస్తుతం

20 నుండి 25 శాతం మించి రైతులకు అందడం లేదు.)

- ◆ సభ్యులైన రైతులకు న్యాయమైన ధరలు అందించడంతో పాటు, కంపనీకి వచ్చిన లాభాల నుండి డివిడెండ్స్ను అందిస్తుంది. ఎప్పటికప్పుడు తన లాభాల నుండి బోనస్ షేర్లను సభ్యులకు ఇస్తుంది.

- ◆ కంపనీ, తన సభ్యుల / సభ్య సహకార సంఘాల పని తీరును దృష్టిలో వుంచుకుని, బోనస్, డివిడెండ్లతో పాటు, ఇతర సామాజిక భద్రతా సౌకర్యాలను కల్పిస్తుంది.

- ◆ ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణా, మహారాష్ట్ర, పంజాబ్ రాష్ట్రాలలో వేలాది మంది రైతులు సుస్థిర వ్యవసాయం చేసుకునేలా ప్రోత్సహిస్తున్న సి.ఎస్.ఎ. సాంకేతిక పరంగా నాణ్యమైన సేవలను కంపనీ సభ్యులకు అందిస్తుంది.

- ◆ పంటల ప్రణాళికలోనూ, ఉత్పత్తి క్రమంలోనూ, ఎప్పుడు, ఎక్కడ అవసరమైనా, తన సహకారాన్ని కంపనీ సభ్యులకు అందిస్తుంది.

- ◆ నాణ్యమైన స్థానిక రకాల విత్తనాలు, కంపోస్టు, ఇతర బయో ఇన్పుట్స్ను, రైతులు స్వయంగా, ఉమ్మడిగా ఉత్పత్తి చేసుకునేందుకు కంపనీ సహకారం అందిస్తుంది.

- ◆ రైతులు పండించిన పంటలను ఒకచోటకు చేర్చి, పెద్ద పెద్ద వ్యాపారులతోనూ, ఇతర సంస్థలతోనూ, సంప్రదించి, బేరమాడి మంచి ధర రైతులకు లభించేలా కంపనీ చేస్తుంది.

- ◆ సేంద్రియ / ఎన్.పి.యం. ఉత్పత్తులతో రెగ్యులర్గా,

వివిధ నగరాలలో, పట్టణాలలో మేళాలు నిర్వహించి, రైతులు, రైతు సహకార సంఘాలు తమ ఉత్పత్తులను అమ్ముకునేందుకు వేదిక కల్పిస్తుంది.

◆ స్థానిక మార్కెట్ ధరకన్నా, ఎన్.పి.యం. ఉత్పత్తులకయితే 10 శాతం అదనంగా, సేంద్రియ ఉత్పత్తులకయితే 20 శాతం అదనంగా స్థానికంగా చెల్లించి పంటలను కంపనీ కొనుగోలు చేస్తుంది. ఆర్గానిక్ సర్టిఫికేషన్, పార్టిసిపేటరీ గ్యారంటీ సిస్టమ్ (పి.జి.ఎస్) ఆధారంగా కూడా ఈ ధరల చెల్లింపు ఆధారపడి వుంటుంది.

◆ పండిన ఉత్పత్తిని తాకట్టు పెట్టుకుని, సభ్యులకు అవసరమైన ఆర్థిక సహాయాన్ని కంపనీ అందిస్తుంది. రైతులకు ముందస్తుగా కొంత డబ్బు చెల్లించి, పంటలను సేకరించడానికి వీలుగా సహకార సంఘాలకు కొంత మొత్తాన్ని ముందుగానే కంపనీ అందిస్తుంది. నెలసరి వడ్డీతో మిగిలిన మొత్తాన్ని కంపనీ రైతులకు తర్వాత చెల్లిస్తుంది. రైతులకు మంచి ధరలు అందించేందుకు, ఒత్తిడితో తమ ఉత్పత్తులను తక్కువ ధరలకు అమ్ముకోకుండా రైతులను నిలువరించేందుకు ఇది తోడ్పడుతుంది.

◆ కంపనీ, తన సభ్యులైన సహకార సంఘాలు/ జె.ఎల్.జి. గ్రూపుల కోసం న్యాయమైన వడ్డీరేట్లతో రుణాలను సమీకరించి అందిస్తుంది.

◆ కంపనీ బయట నుంచి తెచ్చే, సభ్యులైన రుణాలు, సహకార సంఘాలు పెట్టిన పెట్టుబడితో ఏర్పడిన తన స్వంత నిధులతో వాల్యూ చైన్ ఫండ్ (వి.సి.ఎఫ్) ఏర్పాటు చేసి, మార్కెట్లో వున్న వడ్డీ రేట్ల కంటే తక్కువ వడ్డీ రేట్లకు తన సభ్యులకు అవసరమైన ఇతర రుణాలను అందిస్తుంది.

◆ కంపనీ, తన సభ్యులైన సహకార సంఘాలను ప్రోత్సహించి, ప్రాసెసింగ్ యూనిట్లను ఏర్పరుచుకునేలా సహకరిస్తుంది. బ్యాంకుల రుణాలనూ, ప్రభుత్వ పథకాలనూ సమీకరించి, సంఘాలు ఏర్పాటు చేసుకునే ఈ యూనిట్లకు సబ్సిడీలు అందేలా సహకరిస్తుంది. ముడి ఉత్పత్తుల కంటే, ప్రాసెస్ చేసిన ఉత్పత్తులు (కందుల కంటే

మనం వ్యవసాయదారులం. ఆరుగాలం కష్టపడి పంటలు పండిస్తాం. పశువులను పోషిస్తాం. కూరగాయలు, పండ్లు, సమస్త పంటలూ, ధాన్యం పండించి, సమాజ ఆకలి తీరుస్తాం. ఒంటి నిండా గుడ్డ కట్టుకుని, సమాజం నాగరికంగా తిరిగేందుకు వత్తి పండిస్తాం. మనం, నిస్సహాయులం కాదు. ఆత్మగౌరవం వున్న మనుషులం. నిజానికి మన శ్రమ ఫలితంతోనే సమాజం ఉనికిలో వుంది.

“సహజ ఆహారం” దృష్టిలో వ్యవసాయ దారులంటే కేవలం భూమిపై పట్టాహక్కులు కలిగిన రైతులు మాత్రమే కాదు, కౌలు రైతులు, మహిళా రైతులు, ప్రభుత్వ భూ పంపిణీ కార్యక్రమాల క్రింద భూమి పొందిన దళిత రైతులు, అటవీ ప్రాంతాలలో వ్యవసాయం చేసుకునే, అటవీ ఉత్పత్తులను సేకరించి అమ్ముకునే ఆదివాసీలు, పశుపెంపకందారులు, వ్యవసాయ కూలీలు కూడా.

కంది వప్పు) రైతులకు ఎక్కువ లాభాలను తెచ్చిపెడతాయి.

◆ సేంద్రియ ఉత్పత్తులతో, వినియోగదారుల అభిరుచులకు తగినట్లుగా వివిధ రకాల ఆహార ఉత్పత్తులను తయారు చేసి అమ్ముకునేలా, సహజ ఉత్పత్తులను సేకరించి అమ్ముకునేలా కంపనీ తన సభ్య సంఘాలను ప్రోత్సహిస్తుంది.

వ్యవసాయదారుల పక్షపాతిగా, ముఖ్యంగా సన్న, చిన్నకారు రైతుల సంక్షేమమే ధ్యేయంగా, ఇటు క్షేత్రస్థాయిలోనూ, అటు విధానాల రూపకల్పన కోసం ప్రభుత్వాల స్థాయిలోనూ దశాబ్ద కాలంగా కృషి చేస్తున్న సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం (సి.ఎన్.ఎ) ఈ కంపనీ నిర్మాణం వెనుక, నిర్వహణ వెనుక ధృఢంగా నిలబడి వుంది.

సహజ ఆహారం ప్రొడ్యూసర్ కంపనీ, తన ఉత్పత్తులను “సహజ ఆహారం” బ్రాండ్తో హోల్ సేల్గానూ, రిటైల్గానూ అమ్ముతుంది. ఈ బ్రాండ్ రిజిస్టర్ చేయబడింది.

కంపనీ 15 మందితో పాలక మండలిని, 7 గురు డైరెక్టర్లను ఎన్నుకున్నది.

- ◆ సహజ ఆహారం ప్రొడ్యూసర్ కంపనీ వాటా (షేరు) విలువ 10 రూపాయలు.
- ◆ 5 లక్షల మూల పెట్టుబడితో, 50 లక్షల వరకూ విస్తరించిన పెట్టుబడితో ఈ కంపనీని నిర్వహించాలని లక్ష్యం.
- ◆ ఈ కంపనీలో భాగం వంచుకోవాలంటే వ్యవసాయదారుల సహకార సంఘం/ ఉమ్మడి బాధ్యతతో వ్యవహరించే గ్రూపు (జె.ఎల్.జి) కనీసం 10,000 రూపాయల (1000 షేర్లు) వాటాను తీసుకోవలసి వుంటుంది.
- ◆ కనీసం 1000 మంది రైతులు, ఒక కంపనీగా ఏర్పడితే ఆ కంపనీ నిర్వహణ పరంగా రైతులకు లాభదాయకమవుతుంది.
- ◆ కంపనీ నిర్వహణకు అవసరమైన సిబ్బందిని పోషించుకోవడంతో పాటు, పెద్ద కంపనీల నుండి పోటీని తట్టుకుని, మార్కెట్లో తనదైన ముద్ర వేయగలుగుతుంది.

మనం గమనిస్తే...

ఎవరికి వాళ్ళం ఒంటరిగా వుండడం వల్ల నష్ట పోతున్నాం.

మనం ఐక్యం కాకపోవడం వల్ల విత్తన కంపనీలు, డీలర్లు, ఎరువుల, పురుగు విషాల కంపనీలు, డీలర్లు, నాసిరకం యంత్రాలు అమ్మే కంపనీలు, వడ్డీ వ్యాపారులు, మనదగ్గర తక్కువ ధరలకు పంటలు కొని, ఎక్కువ ధరలకు మార్కెట్లో

అమ్ముకునే వ్యాపారులు, దళారీలు మనలను దోచుకుంటున్నారు. వాళ్ళు లాభాలు గడిస్తున్నారు.

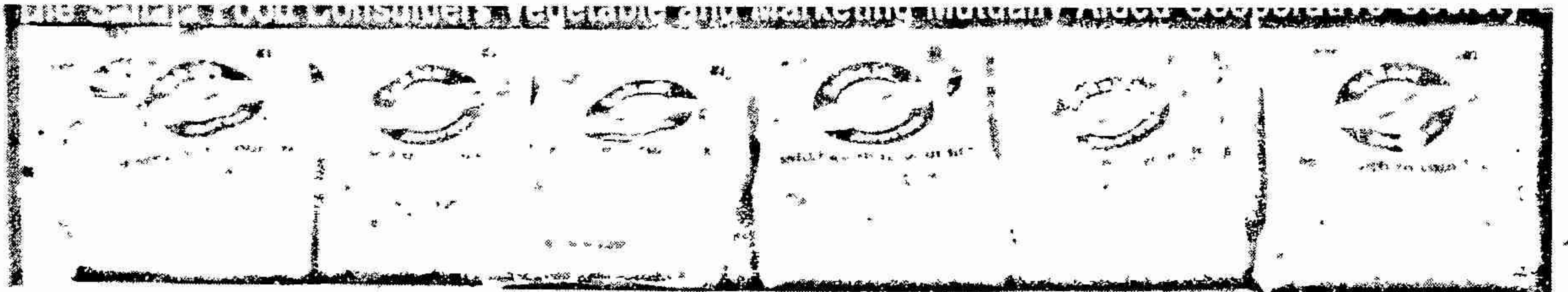
మనం ఐక్యమై మనకేం కావాలో గట్టిగా అడగకపోవడం వల్ల, ప్రభుత్వాలు కూడా వ్యవసాయ రంగంలో పెట్టుబడులు తగ్గించేశాయి. ఎరువుల, డీజిల్ సబ్సిడీలు ఎత్తేశాయి. కనీస మద్దతు ధరలు కూడా సరిగా ప్రకటించడం లేదు. మనం పండించే పంటలను సేకరించడంలేదు.

నిర్దిష్ట ప్రమాణాలతో నిల్వ, ప్యాకింగ్, డెలివరీ చేయడం ద్వారా వినియోగదారుల అభిమానాన్ని నహజ ఆహారం చూరగొంటున్నది.

ఏ రోజు కారోజు అమ్మకాలనూ, కొనుగోళ్ళనూ కంప్యూటరైజ్ చేయడం ద్వారా, కంపనీ వ్యవహారాలను పారదర్శకంగా వుంచుతున్నది. అన్ని రకాల చట్టబద్ధ లైసెన్సులు, కంపనీ కలిగి వుంది.

చివరికి...

మన చేతుల్లో నుండి భూములను లాగేసి కంపనీల చేతుల్లో పెట్టడానికి చట్టాలు తెస్తున్నాయి.

లాభాల కోసం మాత్రమే పని చేసే ప్రైవేటు కంపనీల మీద మనం ఆధారపడితే మనకు తప్పుడు సలహాలిస్తారు. వాళ్ళ సరుకులను మనకు ఎక్కువ రేట్లకు అమ్ముతారు. అందుకే మన సహకార సంఘాలను మనమే నిర్మించుకోవాలి.

మన సహకార సంఘాలను కంపనీలో భాగస్వాములను చేయాలి.

ఇప్పటికే తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాలలో 20 రైతు సహకార సంఘాలు ఈ కంపనీలో భాగస్వాములుగా వున్నాయి. మరిన్ని రైతు సహకార సంఘాలు చేరేందుకు సంసిద్ధమవుతున్నాయి.

మా ఊరి కథ - యదార్థ గాథ

అంబటి రాజా, రైతు స్వరాజ్య వేదిక

నా పేరు సూకూరు గంగులు, మా ఊరు కోటయ్య గరువు. ఈ కోటయ్య గరువు విజయనగరం జిల్లాలో, ఎస్.కోటకి 15 కిలోమీటర్ల దూరంలో చుట్టూ కొండలతో నిండి వుంది. మా ఊరిలో సూకూరు చిమాలమ్మ, గెమ్మల ఎరుకులమ్మ, డిప్పల మాలెమ్మ, డిప్పల దేవుడు, దుబ్బరి గంగులు ఇలా 25 కుటుంబాలు నివసిస్తూ వుంటాం. మేమందరం ఇక్కడికి వలస వచ్చిన ఆదివాసులం. మేము ఇక్కడ కొండలపై పోడు వ్యవసాయం చేసుకుని, వర్షాలపై ఆధారపడి వ్యవసాయం సాగిస్తూ, వర్షాలు లేని కాలంలో కొండల పై దొరికే కలపను కట్టెలు కొట్టి, అమ్ముకోవటం ద్వారా జీవనం సాగిస్తాం. ఇంకా, పశువులను కాయటం ద్వారా వచ్చే ఆదాయం పై కూడా ఆధారపడతాం. అయితే, అప్పుడప్పుడు మమ్మల్ని ప్రకృతి-వర్షాలు ఆలస్యం కావడం, అధిక వర్షాల రూపంలో ఇలా రకరకాల రీతిలో కాటేస్తూ వుంటాయి. విత్తనం వేసిన దగ్గరనించి పంట చేతికి వచ్చే వరకూ మేమందరం ఎన్నో భావోద్వేగాలను అనుభవిస్తాం. అప్పుడే పంట బాగుంది అనిపిస్తుంది, ఆ రాత్రే పెద్ద ఈదురు గాలులు, పంటను పూర్తిగా పడగొట్టేస్తూ వుంటాయి. సరే, ఏదో మా బాధ మేము పడుతూ ప్రభుత్వాల పై ఆధారపడకుండా జీవిస్తుంటే, అప్పుడే ఆ చుట్టు పక్కల వున్న

క్వారీలకు కన్ను కుట్టింది. అంతే, ఒక రోజు ఆధికారులు మా ఊరు వచ్చి మమ్మల్ని ఊరు ఖాళీచెయ్యమని హుకుం జారీ చేసారు. దీనికి అదిరిపడ్డ మేము, ఈ కొండలనే నమ్ముకున్న మేము ఏమైపోతమోనని భయపడ్డాం. భయపడకూడదని మాలో మేము ధైర్యం చెప్పుకున్నాం. ఎదురు తిరిగాం, ఒక రైతు సంఘం మాకు మద్దతుగా నిలిచి మమ్మల్ని ఆదుకుంది. ప్రభుత్వ హుకుంకి అడ్డుకట్ట వేసింది. ఇది మా పోరాట గాథ అయితే, మా ఊరి వ్యవసాయం మరొక అందమైన కథ.

మా వ్యవసాయ సంస్కృతి చాలా విభిన్నంగా, వైవిధ్యంగా, ఆదర్శ ప్రాయంగా వుంటాది. మేము మా వ్యవసాయాన్ని కొండలను చదును చేసుకుని పోడు వ్యవసాయం చేస్తాం. పెద్ద పెద్ద బండలతో వున్న ఏట వాలు కొండలని వ్యవసాయానికి అనుకూలంగా చదునుచేసుకుని వర్షాలపై ఆధారపడి, కొండవాగుల నుండి వచ్చే ఆ ఊట నీటితో వ్యవసాయం చేస్తాం. మా విత్తనం మంచి విత్తనం అనే నమ్మకంతో మా వ్యవసాయంలో మార్కెట్లో విత్తనాలపై ఆధారపడం. రసాయన పురుగు మందులు, ఎరువులు వుండవు. సేంద్రీయ పద్ధతిలో మేకలు, గొర్రెలు, ఆవుల నుండి వచ్చే పెంటనే ఎరువుగా వాడతాం. ఇక, మిగిలినది ప్రకృతికే

వదిలేస్తాం. మేము వరి, చిరుధాన్యాలైన జొన్న, కొర్ర, మరియు అపరాలు, కూరగాయలు - పళ్ళు పండిస్తాం. మేము పండించేది చాలా వరకూ కుటుంబ పోషణకే వినియోగిస్తాం. మిగిలిన రోజులు, ఆహార భద్రత పథకం పై, కట్టెల అమ్మకం పై ఆధార పడతాం. మాలో ఎవ్వరు అధిక దిగుబడులు లాంటి వాటికి ఆకర్షించ బడలేదు. అందుకే మేము రసాయన పురుగు మందుల జోలికి పోలేదు.

కొన్ని సంవత్సరాలుగా మాత్రం, సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం, అప్పుడప్పుడు వచ్చే పురుగులను, తెగుళ్ళను సేంద్రియ పద్ధతిలో ఎలా నివారించాలో చెపుతున్నది. వారు మాకు శిక్షణలిచ్చి, మాకు సహకరిస్తున్నారు. ఆలాగే, హరితా సేంద్రియ రైతుల సహకార సంఘంలో మా ఊరి రైతులను సభ్యులుగా చేశారు.

ఇదిలా వుంటే, మిగతాచోట్ల కనిపించినది, మా వ్యవసాయంలో మాత్రమే కనిపించే చక్కని అంశం ఏంటంటే, సహకార వ్యవసాయం. దీన్నే ఆంగ్లం అయితే కమ్యూనిటీ ఫార్మింగ్ అనీ, కో-ఆపరేటివ్ ఫార్మింగ్ అనీ పిలుస్తుంటారు. అంటే, ఒక కుటుంబం వ్యవసాయానికి భూమిని తయారు చేసుకోవాలంటే, మిగిలిన కుటుంబాల నుంచి ఒక్కరు చొప్పున సహాయం చేస్తారు. పక్కవాడు దిగుబడి కోసం పురుగు మందులు కొట్టాడు, నేను ఇంకా ఎక్కువ కొట్టి ఇంకా ఎక్కువ దిగుబడి సాదించాలి అన్న నేటి పోటీ కాలంలో, సహకార వ్యవసాయం ద్వారా ప్రతి ఒక్కరూ తమ పక్కవారి వ్యవసాయంలో సహాయం చేసుకునే సంస్కృతి మా దగ్గరే కనిపిస్తుందని నేను గర్వంగా చెప్పగలుగుతాను.

ఇక మాకు అందే ప్రభుత్వ సాయం పై మీకు రెండు

ఉదాహరణలు, మా అనుభవాలను మీతో పంచుకుంటాను. అవి వింటే, మీకే తెలుస్తుంది, ప్రభుత్వ సహాయానికి మా ఊరు ఎంత దూరంలో వుందో.

ఉపాధి హామీ పనులు:

మేము ఆదివాసీలం, అందులోనూ షెడ్యూలు ప్రాంతంలో లేము. ఎన్నోసార్లు, మా ఊరిలో ఉపాధి పనులు కల్పించమని అడిగాం. ఇప్పటికి నాలుగు సంవత్సరాలు పూర్తయి 5 సంవత్సరం మేము అడగడం ప్రారంభించి. వచ్చే సంవత్సరం కలిపిస్తాం, వచ్చే సంవత్సరం కలిపిస్తాం అని కాలం వెళ్ళబుచ్చుతున్నారు. మొదట్లో రెండు సంవత్సరాలు 5 కిలోమీటర్లు నడిచి వెళ్లి వేరే ఊరిలో పనులు చేసి వచ్చే వాళ్ళం. ఇక, అంత దూరం వెళ్ళలేక, ఉపాధి పనులపై ఆశ వదులుకున్నాం.

పంట నష్టపరిహారం:

ప్రకృతి వైపరీత్యాలతో పంట నష్టం జరిగితే మేము ఆ నష్ట పరిహారానికి నోచుకోలేదు. అడిగితే, నష్ట పరిహారం కేవలం పల్లపు ప్రాంత వ్యవసాయానికి మాత్రమే అని సమాధానం. ఇదీ, పరిస్థితి.

కొసమెరుపు:

మా వ్యవసాయంలో కొస మెరుపు ఏంటంటే, మేము కూరగాయలను సహజ సిద్ధంగా పండిస్తాం. మేము హరితా సేంద్రియ రైతుల సహకార సంఘంలో సభ్యులుగా వుండడం వల్ల, హరితా సహకార సంఘం సహజ ఆహారం ప్రొడ్యూసర్ కంపెనీలో సభ్యులు కావడం చేత, మా కూరగాయలిని ఎక్కువ ధరకి, కంప్యూటరైజ్డ్ వేయింగ్ మెషిన్లలో తూయించి అమ్మగలుగుతున్నాం. మాలో ధర నిర్ణయించగలిగే సామర్థ్యం పెరిగింది. ఇది ఒక పెద్ద విజయమే.

రచనలు పంపండి

- రసాయనిక పురుగు మందులు, ఎరువులు వాడకుండా వ్యవసాయం చేస్తున్న రైతుసోదరులు వారి అనుభవాలను, సాధించిన ఫలితాలను 'తొలకరి'కి రాసి పంపండి. మీ అనుభవాలు ఇతర రైతులకు ఉపయోగపడతాయి.
- సుస్థిర వ్యవసాయ పద్ధతులలో వ్యవసాయం చేసేందుకు రైతులను ప్రోత్సహిస్తున్న సంస్థలు కూడా వారి అనుభవాలను, రైతులకు అందించవలసిన సూచనలను 'తొలకరి'కి రాసి పంపండి.
- సస్యరక్షణలో, అంతరకృషిలో, నీటి యాజమాన్యంలో, అనుసరిస్తున్న నూతన పద్ధతులనూ, నూతన ఆవిష్కరణలనూ ఇతర రైతులకు అందించేందుకు తగిన సమాచారాన్ని 'తొలకరి'కి రాసి పంపండి.

గమనిక: ఎవరైనా ఈ పత్రికలో ప్రకటనలు పెట్టాలి అంటే ముందుగా మాకు కాల్ చేసి 0866-24012302 నంబర్ ను కాల్ చేసి www.tolakan.com

రండి... రైతు బలవన్మరణ బాధిత కుటుంబాలకు ఆర్థిక సహాయం అందిద్దాం రైతులకు సహాయం అందించేందుకు మార్గదర్శకాలు - కొన్ని ప్రతిపాదనలు

వ్యవసాయరంగ కుటుంబాల సంక్షోభం కారణంగా 1995 నుండి తెలంగాణ రాష్ట్రం పరిధిలో (ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో) 26,000 మందికి పైగా వ్యవసాయదారులు బలవన్మరణాలకు పాల్పడ్డారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ పరిధిలో మరో 11,000 మంది బలవన్మరణాలకు పాల్పడ్డారు.

ఈ కుటుంబాలకు ఆర్థిక సహాయం అందించేందుకు 1998 జూన్ 1 నుండి అమలయ్యే విధంగా 421 జీ.వో.ను ప్రభుత్వాలు అమలు చేస్తూ వచ్చాయి. ఈ జీ.వో. ప్రకారం 1 లక్ష రూపాయల పరిహారం, మరియు ఆయా కుటుంబాల రుణాలను తీర్చుకునేందుకు మరో 50,000 రూపాయలు అందించేవారు. ఈ పరిహారం అందించేందుకు 13 డాక్యుమెంట్లను ఆయా కుటుంబాలు అందించవలసి వచ్చేది. ఈ డాక్యుమెంట్లను పరిశీలించాక ప్రభుత్వం “న్యాయమైన రైతు ఆత్మహత్యలుగా” గుర్తించి పరిహారం అందించేది. కానీ చాలా కుటుంబాలకు ఈ జీ.వో. గురించి తెలవక పోవడం, డాక్యుమెంట్లను సమర్పించలేకపోవడం వల్ల కేవలం 3,000 కుటుంబాలు మాత్రమే పరిహారం పొందాయి. కొద్దిపాటి పరిహారం పొందిన కుటుంబాల పరిస్థితి పెద్దగా మెరుగు పడక పోగా, ఎటువంటి సహాయం అందక పోవడం వల్ల మిగిలిన కుటుంబాల పరిస్థితులు మరింత దారుణంగా దెబ్బ తిన్నాయి. ఆయా కుటుంబాలలోని విద్యార్థుల చదువులు ఆగిపోయాయి. వేరే జీవనోపాధి పొందలేక, వ్యవసాయాన్ని కొనసాగించలేక ఈ కుటుంబాలు మరింత అప్పుల ఊబిలో కూరుకు పోయాయి.

ఈ నేపథ్యం వల్లనే ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్రం కోసం దశాబ్దాల పాటు జరిగిన అన్ని రకాల వుద్యమాలలో గ్రామీణ ప్రజలు, ముఖ్యంగా వ్యవసాయదారులు పెద్ద ఎత్తున పాల్గొన్నారు. రాష్ట్రం ఏర్పడితే తమ జీవితాలు మెరుగు పడతాయని వ్యవసాయదారులు ఆశించారు. తమ అప్పులు తీరిపోయే విధంగా వ్యవసాయం గిట్టుబాటు అవుతుందని ఆశించారు. కానీ రాష్ట్రం ఏర్పడి, కొత్త ప్రభుత్వం ఏర్పడి 16 నెలలు గడిచినా వ్యవసాయదారుల పరిస్థితులలో ఏ మార్పు రాలేదు. ప్రభుత్వ పాలనా విధాన ప్రాధాన్యతలు వ్యవసాయానికి ఏ మాత్రమూ ప్రోత్సాహం ఇచ్చే విధంగా లేవు.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో రైతుల బలవన్మరణాలు ప్రతి రోజూ జరుగుతున్నట్లుగా వార్తా పత్రికలలో వార్తలు వస్తున్నాయి. తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్రంగా ఆవిర్భవించిన జూన్ 2 నుండి ఇప్పటివరకూ 1,709కు పైగా రైతుల బలవన్మరణాలు జరిగాయి. ఈ కుటుంబాలు అన్నీ కుటుంబ పెద్దను కోల్పోయి దు:ఖంలో వున్నాయి. కొన్ని కుటుంబాలలో మహిళా రైతులు కూడా బలవన్మరణాలకు పాల్పడ్డారు.

రైతు సంఘాలు, ప్రతిపక్ష రాజకీయ పార్టీలు, పౌర సమాజం, మేధావులు ఈ బలవన్మరణాలపై తీవ్రమైన ఆందోళన వెలిబుచ్చడంతో ప్రభుత్వం రాష్ట్ర అసెంబ్లీలో సెప్టెంబర్ 29, 30 తేదీలలో చర్చను చేపట్టింది. వ్యవసాయ కుటుంబాలను సంక్షోభం నుండి బయట పడేసేందుకు ఎటువంటి నిర్దిష్ట చర్యలు చేపట్టకపోయినా బలవన్మరణాలకు పాల్పడిన వ్యవసాయ కుటుంబాలకు 5 లక్షల రూపాయల పరిహారం అందిస్తామనీ, రుణాలను తీర్చుకునేందుకు మరో లక్ష రూపాయల సహాయం చేస్తామనీ ప్రకటించింది. ముందు ఈ పరిహారాన్ని అందించే జీ.వో.ను (జీ.వో. నెంబర్ 173) సెప్టెంబర్ 19 నుండి వర్తింపజేస్తామని ప్రకటించినా అసెంబ్లీ చర్చల ముగింపులో ఈ జీ.వో.ను రాష్ట్రం ఏర్పడిన జూన్ 2 నుండి జరిగిన రైతుల బలవన్మరణాలన్నిటికీ వర్తింప జేస్తామని ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. గతంలో రైతుల బలవన్మరణాలను గుర్తించేందుకు వున్న మార్గదర్శకాలను మార్చాలని కూడా రైతు సంఘాలు, ప్రతిపక్ష పార్టీలు కోరాయి. కానీ ప్రభుత్వం ఇంకా కొత్త మార్గదర్శకాలను కూడా విడుదల చేయలేదు. ఒక్క కుటుంబానికి కూడా జీ.వో. 173 ప్రకారం పరిహారం అందలేదు. కొన్ని బాధిత కుటుంబాలను అధికారులు కలిసి వివరాలు సేకరిస్తున్నా బలవన్మరణాలకు పాల్పడిన అన్ని రైతు కుటుంబాలనూ ఇంకా కలవలేదు. ఈ కుటుంబాలన్నిటికీ ప్రభుత్వ సహాయం, పరిహారం అందేలా ఒత్తిడి చేసే కృషి కొనసాగించాలి.

ఈ కుటుంబాలకు అండగా నిలబడాల్సిన బాధ్యత మిగిలిన సమాజానికి కూడా వుందని సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం, రైతు స్వరాజ్య వేదిక భావిస్తున్నాయి. సంక్షోభంలో వున్న వ్యవసాయ కుటుంబాలకు సంఘీభావం ప్రకటిద్దామనీ,

ఆ కుటుంబాలకు వీలైనంత సహాయం చేసేందుకు విరాళాలు సేకరించాలనీ నిర్ణయించాయి.

భారత దేశం నుండి వెళ్లి అమెరికాలో ఉద్యోగాలు చేసుకుంటూ భారత దేశ ప్రజల పట్ల, ముఖ్యంగా వ్యవసాయ దారుల పట్ల ప్రేమతో, భారత దేశ యువకులు ఏర్పాటు చేసుకున్న సంస్థ 14 farmers ఈ పిలుపుకు సంపూర్ణ మద్దతు ప్రకటించి విరాళాల సేకరణలో ప్రధాన పాత్ర పోషించింది. అనేక మంది భారతదేశ పౌరులు, కొన్ని సంస్థలు, వివిధ దేశాలలో వున్న భారతీయులు సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం యిచ్చిన అకౌంట్ (విరాళాలకు ఆదాయ పన్ను మినహాయింపు సౌకర్యం వున్న 80జి అకౌంట్)కు విరాళాలు పంపారు. సంస్థలు యిచ్చిన పిలుపుకు స్పందించి సామాజిక బాధ్యతతో విరాళాలు అందించిన వ్యక్తులకు, సంస్థలకు కృతజ్ఞతలు తెలియ చేస్తున్నాము. 14 farmers సంస్థకు ప్రత్యేక అభినందనలు తెలియ చేస్తున్నాము.

ఇప్పటి వరకూ అందిన విరాళాలను నిర్ణయించుకున్న లక్ష్యం మేరకు సంక్షోభంలో వున్న వ్యవసాయ కుటుంబాల కోసం బాధ్యతగా ఖర్చు పెట్టడం, జమా ఖర్చులలో పారదర్శకత వుంచడం, ఎప్పటికప్పుడు వివరాలను విరాళాలు అందించిన వ్యక్తులకు, సంస్థలకు పంపించడం మా సంస్థలు తమ బాధ్యతగా తీసుకుంటున్నాయి. విరాళాలు సేకరించే ప్రక్రియను భవిష్యత్తులోనూ కొనసాగించి ఈ కృషిని మరింత ముందుకు తీసుకు వెళ్లాలని భావిస్తున్నాయి.

ఇందుకోసం విరాళాల సేకరణ, బాధిత కుటుంబాలకు సహాయం చేయడం కోసం కొన్ని విధి విధానాలను, మార్గ దర్శకాలను రూపొందించు కుంటున్నాయి. ఈ మార్గదర్శకాల ప్రకారం కృషి కొనసాగించేలా పర్యవేక్షించేందుకు ఒక కమిటీని ఎన్నుకుంటున్నాయి. (సంక్షోభంలో వున్న వ్యవసాయ కుటుంబాల సంక్షేమ/సహాయ నిధి - లక్ష్యాలు, మార్గదర్శకాలు)

ప్రధాన లక్ష్యాలు :

1. సంక్షోభంలో వున్న వ్యవసాయ కుటుంబాలకు అండగా నిలబడి సంఘీభావ కార్యక్రమాలు చేపట్టడం.
2. బలవన్మరణాలకు పాల్పడిన వ్యవసాయదారుల కుటుంబాలను కలిసి ధైర్యం చెప్పడం. పూర్తి వివరాలు సేకరించడం.
3. ఈ కుటుంబాలకు ప్రభుత్వం విడుదల చేసిన జీ.వో. ప్రకారం పరిహారం, సహాయం అందేలా చూడడం.

ఈ ప్రక్రియకు అవసరమైన సహాయాన్ని ఆ కుటుంబానికి అందించడం.

4. కుటుంబాలకు ఆహారం అందుబాటు, పిల్లల చదువుల పరిస్థితి గమనించి అవసరమైన తక్షణ సహాయం చేయడం.
5. ఈ కుటుంబాల జీవనోపాధి వనరుద్ధరణ కోసం అవసరమయిన సహాయక చర్యలు చేపట్టడం.
6. సహాయం అందించేందుకు ప్రస్తుత భౌగోళిక పరిధి: తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాలు

3. బాధిత కుటుంబాలతో పని చేయడం :

- అ) రెవెన్యూ మండల పరిధిలో బాధిత కుటుంబాల పరిస్థితి పై నిజ నిర్ధారణ పూర్తి చేయాలి. పూర్తి వివరాలు క్రోడీకరించి కంప్యూటర్లో వుంచాలి.
- ఆ) ఆయా కుటుంబాలలోని పెద్దలను, ఉన్నత చదువులు చదువుతున్న విద్యార్థులను కనీసం నెలకొకసారి మండల స్థాయిలో సమావేశం చేయాలి. వారి అవసరాలు, చేయాల్సిన సహాయం పై చర్చించాలి. మండల స్థాయిలో కలిసి పనిచేసే వుపాధ్యాయులను, ఉద్యోగులను ఈ సమావేశాలకు పిలవాలి. నిర్ణయించుకున్న కార్యక్రమాలను స్థానికంగా కొనసాగించడానికి వారు తోడ్పడతారు.
- ఇ) ఈ కుటుంబాల సభ్యులు భవిష్యత్తులో ఏమి చేయాలనుకుంటున్నారనే దానిని బట్టి వారిని చిన్న జాయింట్ లయబిలిటీ గ్రూప్లుగా ఏర్పరచాలి.
- ఈ) అవసరమైతే వీరిని మండల సహకార సంఘంగా ఏర్పరచాలి. ప్రస్తుత బాధితులతో పాటు, కొత్తగా ఆత్మహత్య ఘటన జరిగిన కుటుంబాలను కూడా ఆ సంఘంలో చేర్చాలి.
- ఉ) ఈ కుటుంబాలు వ్యవసాయాన్ని కొనసాగించాలను కుంటే, మండల వ్యవసాయ శాఖ, వుద్యానశాఖ, పశు సంవర్ధక శాఖల ద్వారా తగిన సహాయం అందించేందుకు కృషి చేయాలి. బ్యాంకుల నుండి పంట రుణాలు, సబ్సిడీ పథకాలు ఈ కుటుంబాలకు అందేలా చూడాలి.
- ఊ) ఈ కుటుంబాలు ఇతర జీవనోపాధులను ఏర్పరుచు కోవాలనుకుంటే అందుకు అవసరమైన సహాయాన్ని ప్రభుత్వ సంస్థల నుండి అందించేందుకు ప్రయత్నం

చేయాలి.

ఎ) వీరికి సుస్థిర వ్యవసాయ పద్ధతులపై అవగాహన కల్పించాలి. అవసరమైన శిక్షణ ఇవ్వాలి. వీలును బట్టి కొంత వ్యవసాయ ఉపకరణాల సహాయం అందించాలి. సి.ఎమ్.ఎస్.ఏ. పథకం ఆ మండల పరిధిలో వుంటే దాని నుండి కూడా సహాయం అందించేందుకు ప్రయత్నించాలి. ఆయా కుటుంబాలు పురుగు మందులు వాడకుండా, సేంద్రియ పద్ధతులలో పండించిన పంటల మార్కెట్ మిగులును మార్కెట్ చేసుకునేందుకు సహకరించాలి. ఇంటి దగ్గర కూరగాయలు పండించుకునేందుకు అవసరమైన సహాయాన్ని అందించాలి.

ఏ) ఒక మండల పరిధిలో వాళ్ళు ఒక సహకార సంఘంగా ఏర్పడితే ఏదైనా ఉత్పత్తి, ప్రాసెసింగ్ కార్యక్రమాలకు అవసరమైన గ్రాంట్, రుణ సహాయాన్ని అందించమని నాబార్డ్‌ను, ఇతర బ్యాంకులను కోరాలి. బ్యాంకుల నుండి ఏదైనా సహాయం అందుతుందేమో కూడా చూడాలి.

ఐ) ఈ కుటుంబాలలోని పిల్లల చదువుల గురించి పరిశీలించి అవసరమైన సహాయం అందించాలి. వారిని స్థానిక ప్రభుత్వ బడులకు, కాలేజీలకే పంపేలా ప్రోత్సహించాలి. అనివార్యమైతేనే ప్రైవేట్ బడులలో, కాలేజీలలో కొనసాగించాలి. ఒక వయసు వచ్చిన విద్యార్థులను ప్రభుత్వ సాంఘిక సంక్షేమ హాస్టల్స్‌లో వుండేలా ప్రోత్సహించాలి. ఈ పిల్లలకు ప్రత్యేకించి

గురుకుల విద్యాలయాలలో సీట్లు కేటాయించమని కోరాలి. ఈ విద్యార్థులకు అవసరమైన బస్సు పాస్, స్టేషనరీ, పుస్తకాలు కొని ఇవ్వాలి. వీలైతే 2 జతల బట్టలు కొని ఇవ్వాలి.

ఒ) ఆడ పిల్లలకు బాల్య వివాహాలు చేయకుండా ఆయా కుటుంబాలను చైతన్య పరచాలి. ఆయా కుటుంబాలలో చదువు పూర్తయిన యువతీ, యువకులు వుంటే వారికి ఉద్యోగ అవకాశాలు ఏమైనా అందుబాటులో ఉన్నాయేమో చూసి చేర్చాలి.

ఓ) ఈ కుటుంబాలలోని సభ్యులకు తక్షణ అనారోగ్య సమస్యలు వుంటే వాటికోసం తక్షణ సహాయం అందించాలి. ఉచిత వైద్యం అందించేలా ప్రభుత్వం పై ఒత్తిడి చేయడంతో పాటు, కొన్ని ప్రైవేట్ హాస్పిటల్స్ తో కూడా మాట్లాడాలి. ఆయా కుటుంబాలకు ఆ హాస్పిటల్స్ ఇచ్చిన గుర్తింపు కార్డుల ఆధారంగా వైద్యం చేయమని కోరాలి.

తక్షణ కార్యక్రమం :

1. ప్రస్తుతం తెలంగాణ రాష్ట్ర పరిధిలో 20 కంటే ఎక్కువ బలవన్మరణాలు జరిగిన రెవెన్యూ మండలాలను ఈ ప్రక్రియ కోసం ఎంచుకోవాలి. ఈ మండలాలలో అన్ని కుటుంబాలను కలిసి నిజ నిర్ధారణ చేసి వారితో ఒక సమావేశం చేయాలి.
2. ఈ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించేందుకు ఒక కమిటీని ఎన్నుకోవాలి.

సందేహాలు సూచనలు

రసాయనిక ఎరువులు, పురుగు మందులు వాడకుండా సేంద్రియ పద్ధతుల్లో వ్యవసాయం చేస్తున్న / చేయాలను కుంటున్న రైతులు వివిధ పంటల సస్యరక్షణ విషయంలో తమ సందేహాలను సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం (సి.ఎస్.ఎ)

కార్యాలయానికి ఫోన్ చేసి, శాస్త్రవేత్తలను అడిగి నివృత్తి చేసుకోవచ్చు.

పురుగు మందులు లేని వ్యవసాయం గురించి, పద్ధతుల గురించి, మీ దగ్గర సంపన్నమైన అనుభవాలు వుంటాయి.

ఆలోచనలు ఉంటాయి. ఈ పని ఇంకా మెరుగ్గా చేయడానికి సూచనలు, సలహాలు అందిస్తూ 'తొలకరి' కి

ఉత్తరాలు రాయండి, వాటిని రాబోయే సంచికలలో ప్రచురిస్తాం.

ఫోన్ నెం: 040-27017735

2014 జూన్ 2 నుండి 2015 నవంబర్ 21 నాటికి మండలాల వారీగా తెలంగాణా రాష్ట్రంలో రైతుల ఆత్మహత్యలు (5 కంటే ఎక్కువ)

వ.సం	మండలం పేరు	సంఖ్య
1.	చేర్యాల (వరంగల్)	20
2.	అదిలాబాద్ (అదిలాబాద్)	20
3.	మెదక్ (మెదక్)	20
4.	గజ్వేల్ (మెదక్)	20
5.	ఆత్మకూర్ (వరంగల్)	19
6.	దౌల్తాబాద్ (మెదక్)	18
7.	జగదేవ్‌పూర్ (మెదక్)	18
8.	మర్చల్లి (రంగారెడ్డి)	15
9.	నల్గొండ (నల్గొండ)	15
10.	గుర్రంపొడు (నల్గొండ)	14
11.	బోధ్ (అదిలాబాద్)	14
12.	చేవెళ్ళ (రంగారెడ్డి)	14
13.	కాటారం (కరీంనగర్)	13
14.	నర్మెర (వరంగల్)	13
15.	తిమ్మాజిపేట (వరంగల్)	13
16.	గీసుగొండ (వరంగల్)	12
17.	వికారాబాద్ (రంగారెడ్డి)	12
18.	రామాయంపేట (మెదక్)	12
19.	వర్గల్ (మెదక్)	11
20.	కన్గల్ (నల్గొండ)	11
21.	భైంసా (అదిలాబాద్)	11
22.	ఘన్‌పూర్ (వరంగల్)	10
23.	శివంపేట (మెదక్)	10
24.	చిట్టాల (వరంగల్)	10
25.	రేగొండ (వరంగల్)	10
26.	ముత్తారం (కరీంనగర్)	10
27.	మీడ్చిల్ (మహబూబ్‌నగర్)	9
28.	తిరుమలాయపాలెం (ఖమ్మం)	9
29.	ఇల్లందు (ఖమ్మం)	9
30.	చండూర్ (నల్గొండ)	9

వ.సం	మండలం పేరు	సంఖ్య
31.	కొండూర్ (మహబూబ్‌నగర్)	9
32.	చింతపల్లి (నల్గొండ)	9
33.	యల్లారెడ్డిపేట (కరీంనగర్)	9
34.	జైనథ్ (అదిలాబాద్)	9
35.	తలమడుగు (అదిలాబాద్)	9
36.	అల్లాదుర్గ (మెదక్)	9
37.	కోహెడ (కరీంనగర్)	8
38.	గోపాల్‌పేట (మహబూబ్‌నగర్)	8
39.	పర్మాల (వరంగల్)	8
40.	బచ్చన్నపేట (వరంగల్)	8
41.	వన్‌గోర్ (మహబూబ్‌నగర్)	8
42.	నారాయణ్‌ఫేడ్ (మెదక్)	8
43.	సిద్దాపూర్ (కరీంనగర్)	8
44.	కుంటాల (అదిలాబాద్)	8
45.	బిజినేపల్లి (మహబూబ్‌నగర్)	8
46.	సదాశివనగర్ (నిజామాబాద్)	8
47.	కోహిర్ (మెదక్)	8
48.	నర్సంపేట (వరంగల్)	8
49.	అంరాబాద్ (మహబూబ్‌నగర్)	8
50.	పెద్దవూరా (నల్గొండ)	8
51.	తోడుట (మెదక్)	8
52.	తాండూర్ (మహబూబ్‌నగర్)	8
53.	గూడూర్ (వరంగల్)	7
54.	కొండపాక (మెదక్)	7
55.	సిరిసిల్లా (కరీంనగర్)	7
56.	వర్ధన్నపేట (వరంగల్)	7
57.	మిర్జొడ్డి (మెదక్)	7
58.	వలిగొండ (నల్గొండ)	7
59.	తలకొండపల్లి (మహబూబ్‌నగర్)	7
60.	హుజూరాబాద్ (కరీంనగర్)	7

2014 జూన్ 2 నుండి 2015 నవంబర్ 21 నాటికి మండలాల వారీగా తెలంగాణా రాష్ట్రంలో రైతుల ఆత్మహత్యలు (5 కంటే ఎక్కువ)

వ.సం	మండలం పేరు	సంఖ్య
61.	బిజ్జంకి (కరీంనగర్)	7
62.	ఏటూరునాగారం (వరంగల్)	7
63.	ఘన్ పూర్ (మహబూబ్ నగర్)	7
64.	బోత్ పూర్ (మహబూబ్ నగర్)	7
65.	దుబ్బాక (మెదక్)	7
66.	చిన్నకొండూరు (మెదక్)	7
67.	ఇల్మతుర్తి (కరీంనగర్)	7
68.	కుల్చారం (మెదక్)	7
69.	రఘునాథపల్లి (వరంగల్)	7
70.	పెన్ పహాడ్ (నల్గొండ)	7
71.	పూడూర్ (రంగారెడ్డి)	7
72.	మహదేవ్ పూర్ (కరీంనగర్)	7
73.	పరిగి (రంగారెడ్డి)	7
74.	చందంపేట (నల్గొండ)	7
75.	మల్లకల్ (మహబూబ్ నగర్)	7
76.	తెల్మపల్లి (మహబూబ్ నగర్)	7
77.	షాబాద్ (రంగారెడ్డి)	7
78.	ధర్మసాగర్ (వరంగల్)	7
79.	మద్నూర్ (నిజామాబాద్)	7
80.	శంకరంపేట - ఆర్ (మెదక్)	7
81.	పాపన్నపేట (మెదక్)	6
82.	నేరడిగొండ (అదిలాబాద్)	6
83.	రాయిపర్తి (వరంగల్)	6

వ.సం	మండలం పేరు	సంఖ్య
84.	జడ్చర్ల (మహబూబ్ నగర్)	6
85.	చెన్నారావు పేట (వరంగల్)	6
86.	ఆమన్ గల్ (మహబూబ్ నగర్)	6
87.	సారంగపూర్ (అదిలాబాద్)	6
88.	కేసముద్రం (వరంగల్)	6
89.	మనోపాడ్ (మహబూబ్ నగర్)	6
90.	నార్కట్ పల్లి (నల్గొండ)	6
91.	జహీరాబాద్ (మెదక్)	6
92.	లోకేశ్వరం (అదిలాబాద్)	6
93.	కమలాపూర్ (కరీంనగర్)	6
94.	యం. తుర్కపల్లి (నల్గొండ)	6
95.	తిప్పర్తి (నల్గొండ)	6
96.	రామడుగు (కరీంనగర్)	6
97.	శంకర్ పల్లి (రంగారెడ్డి)	6
98.	యల్లారెడ్డి (నిజామాబాద్)	6
99.	నవాబ్ పేట (రంగారెడ్డి)	6
100.	ధర్మపురి (కరీంనగర్)	6
101.	దేవరకొండ (నల్గొండ)	6
102.	తుప్రాన్ (మెదక్)	6
103.	నాగర్ కర్నూల్ (మహబూబ్ నగర్)	6
104.	చేగుంట (మెదక్)	5
105.	చౌటుప్పల్ (నల్గొండ)	5

తెలంగాణా రాష్ట్రంలో జిల్లాల వారీగా రైతుల ఆత్మహత్యలు

వ.సం	జిల్లా పేరు	సంఖ్య	వ.సం	జిల్లా పేరు	సంఖ్య
1.	మెదక్	270	7.	రంగారెడ్డి	125
2.	వరంగల్	260	8.	నిజామాబాద్	92
3.	మహబూబ్ నగర్	250	9.	ఖమ్మం	75
4.	నల్గొండ	224	10.	(బ్లాంక్)	1
5.	కరీంనగర్	219	12.	మొత్తం	1,696
6.	అదిలాబాద్	180			

**2014 జూన్ 2 నుండి 2015 నవంబర్ 21 నాటికి ఆసెంజ్ల నియోజకవర్గాల వారీగా
తెలంగాణ రాష్ట్రంలో రైతుల ఆత్మహత్యలు (5 కంటే ఎక్కువ)**

వ.సం	నియోజకవర్గం	సంఖ్య
1.	గజ్వేల్	66
2.	మెదక్	45
3.	దుబ్బాక	45
4.	పర్మాల	45
5.	జన్ గాం	43
6.	మంథని	43
7.	నాగర్ కర్నూల్	42
8.	వికారాబాద్	36
9.	ముదోల్	34
10.	అదిలాబాద్	34
11.	నకరేకల్	34
12.	హుస్సాబాద్	34
13.	బోధ్	33
14.	నల్గొండ	32
15.	అచ్చంపేట	30
16.	స్టేషన్ ఘన్ పూర్	30
17.	చేవెళ్ళ	30
18.	దేవరకొండ	29
19.	వనపర్తి	29
20.	నాగార్జునసాగర్	29
21.	నర్సంపేట	26
22.	నర్సాపూర్	26
23.	అందోల్	26
24.	మునుగోడు	26
25.	జడ్చర్ల	26
26.	యల్లారెడ్డి	24

వ.సం	నియోజకవర్గం	సంఖ్య
27.	నిర్మల్	24
28.	సిరిసిల్లా	23
29.	చొప్పదండి	23
30.	ఖానాపూర్	22
31.	ములుగు	22
32.	కల్వకుర్తి	21
33.	మహబూబాబాద్	21
34.	షాద్ నగర్	20
35.	ఇల్లందు	20
36.	పరిగి	19
37.	హుజూరాబాద్	18
38.	దేవరకొండ	18
39.	అల్లంపూర్	18
40.	జహీరాబాద్	18
41.	భూపాలపల్లి	17
42.	ఆలేరు	16
43.	సిద్దిపేట	15
44.	కొండగల్	15
45.	పాలేరు	14
46.	పెద్దపల్లి	14
47.	ఆసిఫాబాద్	14
48.	నారాయణ్ ఖేడ్	14
49.	వేములవాడ	13
50.	ధర్మపురి	13
51.	డోర్నకల్	13
52.	మానకొండూర్	13

సెంట్రయ పద్ధతలో ముల్లంగి సాగు

వాతావరణం:

ముల్లంగి దుంపల నాణ్యతకు, అధిక దిగుబడికి 10-15 డిగ్రీల సెంటీగ్రేడ్ ఉష్ణోగ్రత ఉంటే మంచిది. ఎక్కువ ఉష్ణోగ్రతలో దుంపల పెరుగుదల లోపించి మొక్కలు ముందుగానే పూతకు వస్తాయి. దుంపలు గట్టిగా, ఘాటుగా మారుతాయి. చలికాలంలో ముల్లంగిని సాగు చేస్తే దుంపలలో ఘాటుతనం తగ్గి మంచి నాణ్యమైన దుంపలు వస్తాయి. వేసవి తీవ్రత ఎక్కువగా ఉన్న ప్రాంతాలలో ఏప్రిల్ - మే నెలలు మినహాయించి సంవత్సరంలో ఎప్పుడైనా ముల్లంగిని సాగుచేయవచ్చు.

నేలలు:

ముల్లంగి సాగుకు సారవంతమైన ఇసుకతో కూడిన గరపనేలలు చాలా అనుకూలం. మురుగు నీటి వసతి కల్గి ఒక అడుగులోతు వరకు గట్టిగా, రాళ్ళులేని పొలాన్ని ఎన్నుకోవాలి. ఉదజని సూచిక 5.2 నుంచి 6.7 వరకు వున్న నేలలు చాలా అనుకూలం. నిస్సారమైన ఇసుక నేలల్లో ముల్లంగి దుంపలు సరిగా వృద్ధి చెందకనే పూతకు వస్తాయి. బరువైన నల్లరేగడి నేలల్లో దుంపలు ఎక్కువ ఘాటుగా వుండి ఎక్కువ పక్కవేళ్లు ఏర్పడటం వల్ల నునుపుగా ఉండవు. ఆకారాన్ని కోల్పోతాయి.

ముల్లంగిలో మంచి రకాలు

జవనీస్ వైట్ :

చలికాలంలో సాగు చేయడానికి మిక్కిలి అనుకూలమైన రకం. స్వచ్ఛమైన తెలుపురంగులో దుంపలు 20-30 సెం.మీ. పొడవుంటాయి. ఎకరాకు 8-12 టన్నుల దిగుబడినిస్తుంది.

పూసా హిమాలి :

దుంపలు తెల్లగా 30-35 సెం.మీ. పొడవుతో ఉంటాయి. తియ్యని వాసనతో మధ్యస్థ ఘాటుతో దుంపలు ఉంటాయి.

పూసాచట్టి :

పంటకాలం 50-60 రోజులు. దుంపలు తెల్లగా ఒక మోస్తరు పొడవుతో ఉంటాయి. తెల్ల తుప్పు తెగులును తట్టుకునే రకం. ఎకరానికి 8-10 టన్నుల దిగుబడినిస్తుంది.

విత్తన శుద్ధి:

కిలో విత్తనానికి 10 గ్రాముల 'బీజరక్ష' కలిపి, విత్తనశుద్ధి చేసి విత్తుకోవాలి.

విత్తన మోతాదు:

ఎకరాకు 2-4 కిలోల విత్తనం సరిపోతుంది.

నాటకాలం:

ముల్లంగిని సంవత్సరంలో మూడు కాలాల్లోనూ అంటే జూన్-జూలై, అక్టోబర్-నవంబర్, జనవరి-ఫిబ్రవరి నెలల్లో ప్రారంభించి సాగుచేయవచ్చు. కానీ అధిక దిగుబడులకు సెప్టెంబర్ నుండి జనవరి వరకు అనుకూలం.

ప్రధాన పాలం తయారీ:

ఎన్నిక చేసిన పొలాన్ని 3-4 సార్లు బాగా దున్ని చదును చేయాలి. బోదెలు, కాలువలను తయారు చేసుకొని బోదెలకు ఒక వైపున విత్తుకోవాలి. 30 సెం.మీ. దూరంలో బోదెలు చేసి, ఒక్కొక్క బోదెలో 10 సెం.మీ. దూరంలో విత్తనాన్ని ఒక సెం.మీ. లోతులో విత్తాలి. విత్తిన వెంటనే పల్చగా నీరు పారించాలి.

నీటి యాజమాన్యం:

నేల స్వభావం, వాతావరణాన్ని బట్టి 4-6 రోజులకొకసారి నీరు పెట్టాలి. ముల్లంగికి నీరు ఎక్కువ అవసరం లేకపోయినా, నేల మరీ ఎండిపోయినట్లు ఉంచకూడదు. దీని వల్ల దుంప ఎదగక ఎక్కువ ఘాటు కలిగి ఉంటుంది.

ఎరువుల యాజమాన్యం:

ఆఖరి దుక్కిలో బాగా చివికిన పశువుల ఎరువు ఎకరానికి 10 టన్నుల వరకు వేసి కలియదున్నాలి.

అంతరక్యషి:

వరుసలలో మొక్కలు ఒత్తుగా ఉన్నచోట 10 సెం.మీ.కు ఒక మొక్క ఉండేటట్లు చూసి మిగతావి తీసేయాలి. నాణ్యమైన దుంపల కోసం మొక్క మొదళ్ళకు మట్టిని ఎగద్రోయాలి. ఎప్పటికప్పుడు కలుపు తీయించి పొలాన్ని శుభ్రంగా ఉంచాలి.

సస్యరక్షణ

పురుగుల నివారణ:

సాధారణంగా ముల్లంగి పంటను చీడపీడలు చాలా తక్కువగా ఆశిస్తాయి. ముల్లంగిని పేనుబంక, లద్దె పురుగులు ఆశించి కొంత వరకు నష్టం కలుగజేస్తాయి.

నివారణ:

- ❖ 5 శాతం వేప కషాయం లేదా నీమాస్త్రం లేదా 2 శాతం వేప నూనె 10 రోజుల వ్యవధిలో 2-3 సార్లు పంటపై పిచికారీ చేసుకోవాలి.

తెగుళ్ళ నివారణ:

మజ్జిగ తెగులు (బూజు తెగులు):

- ❖ ఆకుల అడుగు భాగాన తెల్లని బూడిద వంటి పదార్థం

ఏర్పడుతుంది.

నివారణ:

- ❖ పుల్లని మజ్జి + ఇంగువ ద్రావణం 10 రోజుల వ్యవధిలో 2 సార్లు పంటపై పిచికారీ చేసుకోవాలి. లేదా పశువుల వేడ + మూత్రం + ఇంగువ ద్రావణం 10 రోజుల వ్యవధిలో 2 సార్లు పంటపై పిచికారీ చేసుకోవాలి.

పంటకోత:

రకాన్ని బట్టి 50-60 రోజులకు పంటకోతకు వస్తుంది. కోతకు ముందు పొలంలో నీరుపెట్టి తర్వాత మొక్కల్ని పెరికేయాలి. ఆకులను కోసి దుంపలను నీటిలో కడిగి ఆరబెట్టాలి.

ఉల్లిలో సస్యరక్షణ

తామర పురుగుల నివారణ:

మొక్కల, ఆకుల మొవ్వలలో ఉండి రసంను పీల్చుట వలన ఆకుల మీద తెల్లని మచ్చలు ఏర్పడతాయి. ఆకులు కొనలనుండి క్రిందికి ఎండిపోతాయి. ఉల్లిగడ్డల పెరుగుదల క్షీణించి దిగుబడి తగ్గిపోతుంది.

నివారణ:

వేప కషాయం లేదా నీమాస్త్రం లేదా 2 శాతం వేపనూనె 10 రోజుల వ్యవధిలో 2-3 సార్లు పంటపై పిచికారీ చేయాలి.

ఆకుమాడు తెగులు నివారణ:

నవంబర్ నుండి మే వరకు పంట దశలో ఆశించి పంటకు నష్టం కలుగజేస్తుంది. ఆకులపై ఉదారంగు మచ్చలు ఏర్పడి క్రమంగా ఆకు అంతా వ్యాపిస్తాయి. ఆకులు పసుపు రంగుకు మారి క్రమంగా ఎండిపోతాయి.

పుల్లని మజ్జిగ + ఇంగువ ద్రావణం 10 రోజుల వ్యవధిలో 2 సార్లు పంటపై పిచికారీ చేసుకోవాలి. కాపర్ ఆక్సైడ్ 3 గ్రాములు లీటరు నీటికి కలిపి 10 రోజుల వ్యవధిలో 2 సార్లు పంటపై పిచికారీ చేసుకోవాలి.

నారుకుళ్ళు తెగులు:

నారుకుళ్ళు తెగులు నారు మడిలోని నారును

ఆశిస్తుంది. మొక్కలు గుంపులు గుంపులుగా చనిపోతాయి.

నివారణ:

1 శాతం బోర్డో మిశ్రమం నేలను (నారు మడి) బాగా తడిసేటట్లు పిచికారీ చేసుకోవాలి.

పంటకోత మరియు ఆరబెట్టటం:

గడ్డలు పీకటానికి ముందు నీళ్ళు కట్టడం ఆపేయాలి. ఉల్లి ఆకులను, గడ్డకు 2.5 సెం.మీ. కాద ఉంచి కోయాలి. గడ్డలు పీకిన తర్వాత వీటిని ఒక వరుసలో వుంచి ఆరబెట్టాలి. 50 శాతం ఆకులు పొలంలో రాలిన తర్వాత గడ్డలు తవ్వితే నిలవ చేయడంలో కలిగే నష్టాన్ని అరికట్టవచ్చు.

క్యూరింగ్:

క్యూరింగ్ వలన పొర రంగు అభివృద్ధి చెందుతుంది. 3-4 రోజులు పొలం మీదే ఎండబెట్టి, తర్వాత 10-12 రోజులు నీడలో ఎండబెట్టి ఆ తర్వాత నిలవ చేస్తే నష్టం చాలా వరకు తగ్గుతుంది. ఖరీఫ్ కాలంలో బయట ఉష్ణోగ్రత ఎక్కువగా వుండనందువలన సూర్యరశ్మి ద్వారా క్యూరింగ్ చేయవచ్చు. పరిపక్వంగాని చిన్న చిన్న పాయలను ఎప్పుడూ నిల్వ ఉంచరాదు. సుమారు 4-6 సెం.మీ. ఆకారం కలిగిన మధ్యస్థమైన పాయలు మంచి నిలవ గుణం కలిగి వుంటాయి.

క్యాబేజీ, కాలిఫ్లవర్లలో సస్యరక్షణ చర్యలు

క్యాబేజీ మరియు కాలిఫ్లవర్ పంటలను ఆశించే పురుగుల నివారణ కొరకు సమగ్ర సస్యరక్షణ ఈ క్రింద సూచించిన విధంగా చేసుకోవాలి.

- ❖ పంట చుట్టూ రక్షక పంటగా జొన్న, మొక్కజొన్న లేదా సజ్జ పంటను రెండు వరుసల్లో విత్తుకోవాలి.
- ❖ విత్తనాలను బీజామృతం లేదా బీజరక్షతో విత్తనశుద్ధి చేసుకోవాలి.
- ❖ నారును ఎత్తైన నారు మడులలో పెంచాలి.
- ❖ నారు పోసిన 15 రోజులకు వేప సంబంధిత మందులు నారుపై పిచికారీ చేయాలి.
- ❖ ప్రధాన పొలంలో నారు నాటేటప్పుడు ప్రతి 25 వరుసల క్యాబేజీ మరియు కాలిఫ్లవర్తో పాటుగా ఆవాలు రెండు వరుసలు ఎరపంటగా వేయాలి. నాటిన 30 మరియు 45వ రోజున వేప సంబంధిత మందులు పంటపై పిచికారీ చేసుకోవాలి. ఈ మందులను ఆవ పంటపై కూడా పిచికారీ చేయవలసి ఉంటుంది.

పురుగుల నివారణ:

- ❖ అంతరపంటలుగా క్యారెట్ మరియు టమాటాను వేయడం వలన డైమాండ్ రెక్కల పురుగు తక్కువగా ఆశించే అవకాశం ఉంటుంది. అవసరాన్ని బట్టి 15 రోజుల వ్యవధిలో డైమాండ్ రెక్కల పురుగు నివారణకు పచ్చిమిర్చి వెల్లుల్లి ద్రావణం లేదా బ్రహ్మాస్త్రం పంటపై పిచికారీ చేసుకోవాలి.
- ❖ పొగాకు లద్దెపురుగు నివారణకు పొలంలో అక్కడక్కడ 50 ఆముదం మొక్కలను వేయాలి. వాటిపై ఆశించిన గుడ్ల సమూహాలను ఎప్పటికప్పు ఏరి నాశనం చేయాలి. పురుగుల ఉనికిని గమనించడానికి పొలంలో ఎకరాకు 5 చొప్పున లింగాకర్షక బుట్టలను పెట్టాలి. అవసరాన్ని బట్టి ఎన్.పి.వి. వైరస్ ద్రావణం 200 ఎల్.ఇ.పంటపై పిచికారీ చేయాలి. ఎకరానికి 20 చొప్పున పక్షి స్థావరాలను ఏర్పాటు చేయాలి. పెద్ద పురుగుల నివారణకు విషపు ఎరలను (10 కిలోల తవుడు + 1 కిలో బెల్లం పాకం + 1 లీటరు వేప నూనె) కలిపి చిన్న చిన్న ఉండలు చేసి తరువాత పొలంలో సాయంత్ర వేళలో మొక్కల మొదళ్ళలో పెట్టాలి. దీని ద్వారా భూమి నుండి బయటకు వచ్చిన లద్దెపురుగుల లార్వాలు విషపు ఎరలను తినీ చనిపోతాయి.

- ❖ రసంపీల్చే పురుగులు మరియు పువ్వును తొలిచే పురుగు నివారణకు 5 శాతం వేపకషాయం లేదా నీమాస్త్రం తయారు చేసి 15 రోజుల వ్యవధిలో 2 సార్లు పిచికారీ చేసుకోవాలి.

తెగుళ్ళ నివారణ:

- ❖ నారుమళ్లను ఆశించే నారుకుళ్ళు తెగులు నివారణకు ట్రైకోడర్మావిరిడి 4 గ్రాములు, 1కిలో విత్తనానికి కలిపి విత్తనశుద్ధి చేసుకోవాలి.
- ❖ ఎత్తైన నారు మడులలో నారును పెంచాలి.
- ❖ పంట మార్పిడి పద్ధతిని పాటించాలి.
- ❖ తెగుళ్ళ నివారణకు ఆఖరి దుక్కిలో 200 కిలోల వేపపిండిని భూమిలో వేసి కలియదున్నాలి.
- ❖ పశువుల వేడ + మూత్రం ద్రావణం 15 రోజులకు ఒకసారి పంటపై పిచికారీ చేయడం వలన పంటలో రోగనిరోధక శక్తి పెరుగుతుంది.
- ❖ బూడిద ఆకుమచ్చ తెగులు వల్ల ఆకు పైభాగాన గుండ్రని బూడిద రంగు మచ్చలు ఏర్పడతాయి. క్రమేణా ఆకు పూర్తిగా ఎండిపోతుంది.
- ❖ ఈ తెగులు నివారణకు పులిసిన పుల్లటి మజ్జిగ (ఆరు లీటర్ల మజ్జిగ వందలీటర్ల నీటిలో) లేదా పశువులవేడ, మూత్రం, ఇంగువ ద్రావణం లేదా పిచ్చితులసి కషాయం (ఐదుకిలోలు వందలీటర్ల నీటిలో) పిచికారీ చేసుకోవాలి.
- ❖ కుళ్ళుతెగులు వలన ఆకు అంచులు పసుపు రంగుగా మారుతాయి. ఈనెలు నల్లబడతాయి. కాండం కుళ్ళిపోతుంది. పూతకూడా కుళ్ళిపోయి రాలిపోతుంది.
- ❖ ఈ తెగులు నివారణకు పులిసిన పుల్లటి మజ్జిగ (ఆరు లీటర్ల మజ్జిగ వందలీటర్ల నీటిలో) లేదా పశువులవేడ, మూత్రం, ఇంగువ ద్రావణం లేదా పిచ్చితులసి కషాయం (ఐదుకిలోలు వందలీటర్ల నీటిలో) పిచికారీ చేసుకోవాలి.
- ❖ కొరడా తెగులు మాలిబ్డినం అనే సూక్ష్మ ధాతు లోపం వల్ల ఏర్పడుతుంది. ఆకులు పసుపుపచ్చగా, ఈనెలు తెలుపురంగులోకి మారుతాయి. మధ్య ఈనె మాత్రమే మిగులుతుంది. అందుకే కొరడా తెగులు అంటారు. దీని నివారణకు పశువుల వేడ, మూత్రం మరియు ఇంగువ ద్రావణాన్ని తయారు చేసి పిచికారీ చేసుకోవాలి.

రైతులకు, ఉద్యోగులకు మధ్య ఆదాయం విషయంలో ఇంత వివక్ష ఎందుకు?

రైతులకు కూడా 23.55 శాతం ఆదాయం పెరిగితే దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థ పటిష్టమవుతుంది కదా!

ఆశాలత, రైతు స్వరాజ్య వేదిక

ఇటీవల 7వ వేతన కమిషన్ కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు 23.55 శాతం ఆదాయం పెంచాలని సూచించింది. దీని ప్రకారం 48 లక్షల మంది ఉద్యోగులకు, 55 లక్షల మంది పెన్షన్ పొందే వారికీ ఆదాయం పెరుగుతుంది. ప్రయివేటు రంగంలోని ఉద్యోగులకు కూడా ఇది ఒక కొలమానం గా వుంటుంది కాబట్టి పరోక్షంగా ఇతర పౌరులకు కూడా దీని వల్ల లాభం చేకూరుతుంది. మొత్తం మీద 3 కోట్ల మందికి దీని వల్ల ప్రయోజనం కలుగుతుందని అంచనా. సవరించిన రేటు ప్రకారం కింది స్థాయి ఉద్యోగులకు కనిష్ట వేతనం నెలకు రూ. 18,000, ఉన్నత స్థాయి అధికారులకు గరిష్ట వేతనం నెలకు 2.5 లక్షలకు పెరుగుతుంది.

ఇక రైతుల విషయానికి వస్తే ఎన్.ఎస్.ఎస్.ఓ. తన 70వ రౌండ్ నివేదికలో వ్యవసాయ కుటుంబాల నెలసరి ఆదాయం రూ. 6,426 వరకు వుందని వెల్లడించింది. దీనిలో 47.9 శాతం వ్యవసాయం నుండి, 11.9 శాతం పశువుల నుండి, 32.2 శాతం రోజు కూలీ/జీతం, 8 శాతం వ్యాపారం నుండి వస్తున్నది. దీని ప్రకారం ఒక కుటుంబంలో ఇద్దరు పని చేసేవారున్నారని అనుకుంటే ఒక్కొక్కరికీ రోజుకి రూ. 107 మాత్రమే ఆదాయం వస్తున్నది. ఇది జాతీయ స్థాయి లో నిర్ణయించిన 160 రూ కనీస వేతనం కంటే కూడా చాలా తక్కువ. ఇంతే కాదు, ఎన్ ఎస్ ఎస్ ఓ వ్యవసాయ కుటుంబాల అప్పుల వివరాలను కూడా అంచనా వేసింది. మన దేశంలో 6.26 కోట్ల వ్యవసాయ కుటుంబాలు అప్పుల ఊబిలో వున్నాయి. 70 శాతం కుటుంబాలకు అవుతున్న ఖర్చుతో పోలిస్తే ఆదాయం తక్కువగా వుంది. (నెలకు రూ. 856 లోటు)

ఉద్యోగుల తో పోల్చినప్పుడు రైతుల పట్ల ఇంతటి వివక్ష ఎందుకు? ఒక వ్యవసాయ కుటుంబానికి అందే వేతనం (లోటును దృష్టిలో పెట్టుకుంటే) కంటే క్రింది స్థాయి ఉద్యోగులకు అందే వేతనం నాలుగు రెట్లు ఎక్కువ. అదే గరిష్ట స్థాయి వేతనం 54 రెట్లు ఎక్కువ. ఆదాయం విషయంలో వ్యవస్థీకృతంగా వివిధ సెక్షన్ల మధ్య ఇంతటి వ్యత్యాసం వున్న ఏ సమాజ మైనా అభివృద్ధి చెందగలుగుతుందా? దేశంలో రైతుల ఆత్మహత్యలు పెరగటానికి వారికి సరిపడినంత ఆదాయం లేకపోవటం, అప్పులలో కూరుకు పోవటమే కారణం కాదా. చిన్న సన్న కారు రైతులకు అవసరమైన దానిలో 15 శాతం ఋణం మాత్రమే బ్యాంకుల నుండి అందుతున్న కారణంగా

మిగిలిన అప్పు కోసం వడ్డీ వ్యాపారస్తులను, డీలర్లను ఆశ్రయించటం వల్ల అప్పులు పెరిగిపోవటానికి కారణం ప్రభుత్వం కాదా?

రైతు కుటుంబాల ఆదాయాలు చాలా తక్కువగా వుండటమే కాదు చాలా అస్థిరంగా కూడా వున్నాయి. రైతుల ఆదాయాలను పెంచటం పై అత్యవసరంగా దృష్టి పెట్టాల్సిన అవసరం వుంది. ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు జీతాలు ప్రతి 10 సంవత్సరాలకు ఒకసారి 30 శాతం పెరుగుతాయి. అదే కొలమానం ప్రకారం పంటల మద్దతు ధరలు కూడా పెంచితే రైతులకు కూడా ఆదాయాలు పెరుగుతాయి. వ్యవసాయ ఆధారిత కుటుంబాలకు ఆదాయం పెరగాలంటే పంటలకు కనీస మద్దతు ధరలను పెంచటంతో పాటు అనేక ఇతర చర్యలు కూడా చేపట్టాలి. వ్యవసాయం, గ్రామీణాభివృద్ధి రంగాలలో ప్రభుత్వం చేపట్టే కార్యక్రమాలు పథకాలు అన్నీ వ్యవసాయ కుటుంబాలు బ్రతకటానికి అవసరమైన కనీస ఆదాయాన్ని కల్పించే విధంగా వుండాలి, ఇందుకు ఆ శాఖలనే జవాబుదారీ గా చెయ్యాలి.

ఒక ఉద్యోగి లేక శ్రామిక కుటుంబానికి ఆదాయాన్ని లెక్కవేయటానికి ఆహారం (మాంస కృత్తులు, కొవ్వు పదార్థాలతో కూడి కుటుంబంలో ప్రతి ఒక్కరికీ 2000 కేలరీలను అందించే విధంగా), బట్టలు (ప్రతి ఒక్కరికీ సంవత్సరానికి 18 గజాలు), ఇంటి అద్దె (ఆదాయంలో 7.5 శాతం), ఇంధనం, కరెంటు తదితర (ఆదాయంలో 20 శాతం) అవసరాలకు అయ్యే ఖర్చును కొలమానంగా తీసుకున్నది. ఇదే కొలమానాన్ని దేశ జనాభాలో 60 శాతంగా వున్న రైతులకు ఎందుకు వర్తింప చేయకూడదు? అని మనం ప్రశ్నించాల్సి వుంది.

రైతులకు ఆదాయ భద్రత కల్పించటం నేటి తక్షణ అవసరం. ఇందుకోసం రైతుల ఆదాయ కమిషన్ ను నియమించటం ఒక్కటే పరిష్కార మార్గం. వ్యవసాయ రంగంలో ఉన్నవారికీ, మిగిలిన రంగాలలో వున్న వారికీ మధ్య ఆదాయాలలో వ్యత్యాసాలను తొలగించి ఒకే విధమైన ప్రమాణాలను నెలకొల్పటం ఈ కమిషన్ ఉద్దేశంగా వుండాలి. అదే సమయంలో ప్రతి వ్యవసాయ కుటుంబానికీ నెలకు నిర్ధారిత ఆదాయాన్ని లెక్క కట్టి సూచించటం దానికి తగిన ఆధారాలను రూపొందించటం ఈ కమిషన్ విధులుగా వుండాలి.

(కవిత కురుగంటి, దేవేందర్ శర్మల వ్యాసాల ఆధారంగా రాసినది)

అమ్మకానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ - రెండో అంకం

‘అంతర్జాతీయ విపణిలో అంగాంగం తాకట్టు పెట్టి’ అని చెరబండరాజు కవితలో చెప్పినట్టు ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబు నాయుడు రాష్ట్రాన్ని నడిబజారులో మళ్లీ అమ్మకానికి పెట్టేశారు. చైనా పత్రికకు ఇంటర్వ్యూ ఇస్తూ ‘చైనా కమ్యూనిస్టు పార్టీ పాలనలో ఉన్నందున దీర్ఘకాలిక ప్రణాళిక రూపొందించుకుని అమలు చేయగలుగుతుంది. భారత్ లో మాకు ఆ అవకాశం లేదు. మా గడువు 5 సంవత్సరాలే. దానిని దృష్టిలో ఉంచుకునే మా ప్రణాళికలను రూపొందించుకోగలం’ అని అన్నారు. దీన్ని బట్టి గతంలో కన్నా ప్రచార హోరు, దూకుడూ పెంచడానికి కారణం మనకు సులువుగానే అర్థమవుతుంది. ఐదేళ్లకు ఒకసారి ఎన్నికయ్యే పద్ధతి ఆయనకు చికాకుగా ఉంది. ప్రపంచంలోనే కనీ వినీ ఎరుగని భారీ విధ్వంసం చైనాలోనే జరుగుతుందని గానీ, దానికి వ్యతిరేకంగా అక్కడి ప్రజలు బ్రహ్మాండమైన పోరాటాలు చేస్తున్నారని గానీ చంద్రబాబుకు పట్టదు. కానీ చైనా పాలకుల వేగం నచ్చింది. అందుకే అక్కడిలాగే 60 అంతస్తుల భవనాన్ని నిర్మించి, అందులో 57వ అంతస్తులో తన సింహాసనాన్ని ఏర్పాటు చేసుకోవాలనుకుంటున్నారు. దీన్ని సాధించడం కోసం లక్షలాది ఎకరాల పంట భూములు, కోట్లాది ప్రజల జీవనాధారం అయిన జల వనరులు, అడవులు, తీర ప్రాంతం, సమస్తమూ కార్పొరేట్ శక్తులకు ధారపోయడానికి చంద్రబాబు నడుం బిగించారు.

ఆ వివరాలు చూద్దాం.

ఏప్రిల్ 1న రాష్ట్ర పారిశ్రామిక విధానాన్ని ప్రకటిస్తూ పరిశ్రమల కోసం 10 లక్షల ఎకరాల భూమి బ్యాంకును ఏర్పాటు చేస్తానన్నారు. సింగిల్ డెస్క్ విధానంతో 21 రోజులలోనే పరిశ్రమలకు అనుమతి లభిస్తుందని చెప్పారు. జిల్లా స్థాయిలో కలెక్టర్లు, రాష్ట్ర స్థాయిలో పరిశ్రమల కమిషనర్ కు అనుమతులిచ్చే అధికారం ఇస్తున్నామన్నారు. 5 సంవత్సరాలు విద్యుత్ రాయితీ కింద యూనిట్ కి 1 రూపాయి తిరిగి చెల్లిస్తామని, భూమి కొనుగోలు, బదిలీ,

తనఖాలకు 100 శాతం స్టాంపు రుసుము మినహాయింపు కల్పిస్తున్నామన్నారు. భూమి లీజు 99 సంవత్సరాలకు పొందవచ్చని, ఆటోమొబైల్ పరిశ్రమలలో కార్మికుల మెరుపు సమ్మెలు లాంటివి నిరోధానికి అవసరమైన చర్యలు తీసుకుంటామని చెప్పారు.

విశాఖలో ‘మౌలిక సదుపాయాల మిషన్’ను ప్రారంభిస్తూ దీనిలో ప్రభుత్వ, ప్రైవేటు భాగస్వామ్యంలో 12.44 లక్షల కోట్ల రూపాయల పెట్టుబడులు పెట్టబోతున్నామని ప్రకటించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో పరిశ్రమలు పెట్టాలనుకున్న వారికి రెడ్ టేపిజం వుండదని, వారికి ఎర్ర తివాచీ వేసి స్వాగతం పలుకుతామని అన్నారు. రాష్ట్రంలో ప్రస్తుతం ఉన్న ఆరు విమానాశ్రయాలకు అదనంగా మరో 8 విమానాశ్రయాలు నిర్మిస్తామన్నారు. తూర్పు తీరంలో విశాఖ నగరాన్ని లాజిస్టిక్ హబ్ గా తీర్చిదిద్దుతామని, సింగపూర్, జపాన్, చైనా, థాయ్ లాండ్, దక్షిణ కొరియాలతో వాణిజ్య సంబంధాలకు ఇది ముఖద్వారం అవుతుందని చెప్పారు.

పశ్చిమ గోదావరిలో ‘స్మార్ట్ విలేజ్, స్మార్ట్ వార్డ్’ పథకాన్ని ప్రారంభిస్తూ, ‘గ్రామాల్లోని పేదలకు అభివృద్ధి ఫలాలు అందకుండా స్మార్ట్ ప్రపంచాన్ని రూపొందిస్తామని కబుర్లు చెపితే అర్థం ఉండదు’ అన్నారు. ప్రతి గ్రామంలో ప్రతి వారికీ ఇళ్లా, మరుగు దొడ్డి, రక్షిత మంచి నీటి సదుపాయం ఉండాలి. నూటికి నూరు శాతం పిల్లలు పాఠశాలల్లో చేరాలి. అందరికీ జీవనోపాధి లభించాలి. ఇటువంటి 20 అంశాలను లక్ష్యాలుగా ఎంచుకున్నా”మన్నారు.

‘దావోస్’లో జరిగిన ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థ సదస్సులో పాల్గొన్నప్పుడు ‘వాల్ మార్ట్ ఇంటర్నేషనల్’ ప్రెసిడెంట్ డేవిడ్ ఛీజ్ రైట్ ని “ఆంధ్రప్రదేశ్ పెట్టుబడులకు స్వర్గధామం. ఆగ్నేయాసియాకు లాజిస్టిక్ హబ్ గా ఉంటుంది. పెట్టుబడులు పెట్టండి” అని ఆహ్వానించగా ఛీజ్ రైట్ ‘వేరుశనగ, జీడిమామిడి, కొబ్బరి, జొన్న, చిరు ధాన్యాలు, పండ్లు, అరటి, మామిడి, నిమ్మ, కోడిగుడ్డు, పాల ఉత్పత్తులకు అంతర్జాతీయ మార్కెటింగ్

ద్వారా రైతులకు సహకరించేందుకు సహాయం చేస్తానని, స్థానిక చిన్నా, సన్నకారు రైతుల నుండి వ్యవసాయ ఉత్పత్తులను కొనుగోలు చేసి వాటిని బ్రాండింగ్ చేసి విక్రయిస్తామని' హామీ ఇచ్చారు.

చిత్తూరు జిల్లా సత్యవేడు పారిశ్రామికవాడ శ్రీసీటీలో 86 ఎకరాల్లో 1200 కోట్ల రూపాయల వ్యయం అంచనాతో పెప్పికో కంపెనీ ప్లాంట్ ప్రారంభించినప్పుడు 'ఇక్కడ ప్రజలు మంచివారు. మీ ఆస్తులకు మాది బాధ్యత. ఇక్కడ ఉద్యమాలు ఉండవు. బెదిరింపులు అంతకంటే ఉండవు. నిశ్చింతగా వుండే వాతావరణం కల్పించే బాధ్యత ముఖ్యమంత్రిగా నేను తీసుకుంటాను' అని హామీ ఇచ్చారు. పెప్పికో సి.ఇ.ఒ ఇండ్రానూయి మాట్లాడుతూ 'ఆంధ్రప్రదేశ్ ను మామిడి గుజ్జు ప్రాంతంగా మారుస్తాం. చిత్తూరు జిల్లాలో పండే మొత్తం మామిడి పంటను తామే కొనుగోలు చేస్తామనీ, దక్షిణ భారతదేశంలో పెప్పికో 33,000 కోట్ల రూపాయల పెట్టుబడులు పెట్టడానికి సిద్ధంగా ఉందనీ' అన్నారు.

చంద్రబాబు జపాన్ లో మాట్లాడుతూ ఆంధ్రప్రదేశ్ ను ఆటోమొబైల్ హబ్ గా మారుస్తామన్నారు. టోక్యో, నాగసాకీ, యోకోహామా నగరాల తరహాలో నెల్లూరు, చెన్నై, తిరుపతిల మధ్య ప్రాంతాన్ని ఆటోమొబైల్ హబ్ గా తీర్చిదిద్దతామన్నారు. ఇప్పటికే ఇసూజు సంస్థ 1500 కోట్ల రూపాయల పెట్టుబడులతో పికప్ ట్రక్ ల తయారీ యూనిట్ ను శ్రీ సీటీలో నెలకొల్పుతుందని అన్నారు.

సింగపూర్ లో మాట్లాడుతూ 'రండి. పెట్టుబడులు పెట్టండి. మా రాష్ట్రంలో పారిశ్రామిక అశాంతి మచ్చుకైనా కనిపించదు. మీరు ధైర్యంగా పెట్టుబడులు పెట్టుకోవచ్చు. మీకు ఎటువంటి సమస్యలు రాకుండా చూసుకుంటామని' హామీ ఇచ్చారు.

చైనాలో 'నేను డెంగ్ జియావో పింగ్ కు అభిమానిని. చైనీయుల అభివృద్ధికి ఆకర్షితుడినయ్యాను. చైనీయులు సంస్కరణలకు అనుకూలురు. మనం పరస్పరం కలిసి పనిచేస్తే ప్రపంచానికే కొత్త అభివృద్ధి నమూనాను చూపవచ్చు' అని

అన్నారు. చైనా పారిశ్రామిక వేత్తలకు 82 పేజీల రంగుల పుస్తకాన్ని అందజేస్తూ 'మా ప్రభుత్వం 25 రంగాలపై దృష్టి సారించింది. అక్కడ పారిశ్రామిక వాడల ఏర్పాటుకు మా రాష్ట్రం ఆహ్వానం పలుకుతుంది. మా దగ్గర ఉన్న అపార ఖనిజ సంపద, సహజ వనరులు పారిశ్రామిక వేత్తలకు కోట్లు కురిపిస్తాయి. మా దగ్గర శాంతి భద్రతల సమస్యలుండవు. దేశ సముద్ర తీరంలో 13 శాతం మా రాష్ట్రానికే ఉంది. దక్షిణ భారతదేశంలో ఏ రాష్ట్రానికీ లేనన్ని జలవనరులు మాకే ఉన్నాయి. 10 లక్షల ఎకరాల భూమి సిద్ధం చేస్తున్నాం. అన్ని సదుపాయాలతో పాటు, కార్మిక చట్టాలను కూడా మారుస్తాం. వ్యవసాయాధారిత పరిశ్రమలు, ఎలక్ట్రానిక్స్, ఐటి, డిఫెన్స్, ఏరోస్పేస్ లాజీ, ఆటో మొబైల్స్, పెట్రోలియం, కెమికల్స్, పెట్రో కెమికల్స్, విద్యుత్ కేంద్రాలు, ఖనిజ ఆధారిత పరిశ్రమలు, మైనింగ్, రోడ్లు, చమురు, గ్యాస్, అంతరిక్ష పరిశోధన, విమానయానం, పోర్టులు, రైల్వేలు, టూరిజం, ఆసుపత్రులు, నిర్మాణ రంగం, మీడియా, వినోదం-అన్ని రంగాలలో పెట్టుబడులు పెట్టండి' అని ఆహ్వానించారు.

ఇక నూతన రాజధానిని ప్రపంచంలో ఎక్కడాలేని విధంగా సింగపూర్, జపాన్ వంటి దేశాలు నిర్మించడానికి పోటీ పడుతున్నాయని, ఒక రాజధానిని నిర్మించడానికి వివిధ దేశాలు పోటీపడడం ఇదే ప్రథమమని అన్నారు. నూతన రాజధానిలో అన్ని సౌకర్యాలు కల్పించి దేవతలుండే స్థానంలా తీర్చిదిద్ది, ఆర్థిక సంపద కొందరికే కాకుండా అందరికీ అందేలా చూస్తామన్నారు. రాష్ట్రంలో ప్రతీ ఇంటిలో ఒక పారిశ్రామికవేత్త, ఒక కంప్యూటర్ నిపుణులు తయారు కావాలని పిలుపిచ్చారు. కొత్త రాజధాని గురించి రంగుల కలలను చూపిస్తున్న చంద్రబాబుకు ఒక్కసారి మయన్మార్ దేశ అనుభవం గురించి గుర్తు చేయాలి.

2005లో మయన్మార్ (బర్మా) మిలటరీ పాలకులు 'నేప్యిడా'లో కొత్త రాజధానిని 4 బిలియన్ డాలర్లు ఖర్చుతో 4800 చదరపు కిలో మీటర్ల భూమిలో నిర్మించారు. ఇది న్యూయార్క్ నగరం కన్నా ఆరు రెట్లు పెద్దది. అక్కడ అన్నీ

భారీ సైజులో నిర్మాణం జరిగాయి. ప్రపంచంలో ఎక్కడా లేని విధంగా 20 లైన్ల రోడ్లను నిర్మించారు. సఫారీ పార్క్, జూ, గోల్ఫ్ కోర్సులు, రోడ్లకు ఇరువైపులా పెద్దపెద్ద ఖరీదైన బంగ్లాలు, విల్లాలు, ఖరీదైన భారీ హోటళ్లు, భారీ షాపింగ్ మాల్స్ నిర్మించారు. అక్కడ అన్నీ ఉన్నా లేనిది ప్రజలే. వెళ్లిన కొద్ది మందైనా భయంతో బతుకుతున్నారు. భద్రతలేని పరిసరాలను చూసి భయపడు తున్నారు. ఎక్కడ చూసినా హోటళ్లు, ప్రభుత్వ భవనాలు, అధికారుల విల్లాలే కనిపిస్తాయి తప్ప వీటి మధ్య అసలు రాజధాని ఎక్కడో తెలియని పరిస్థితి ఉంది. దానిపై ఒక భారతీయ విలేకరి 'ఇది నియంతల డిజైన్ లా ఉంది' అని వ్యాఖ్యానించారు. ఇక్కడకు వచ్చిన ఒక వ్యాపార సంస్థ అక్కడ పరిస్థితిని భరించలేక పాత రాజధాని యాంగూన్ కే తిరిగి వెళ్లిపోయింది. ఇతర దేశాల నుంచి వస్తున్న పర్యాటకులు దీనిని ఒక వింతగా భావిస్తున్నారు. ప్రజల అవసరాలను దృష్టిలో పెట్టుకుని ఏర్పాటు జరగాలి గాని, తమ ఇష్టానుసారం ఏర్పాట్లు చేసి అందర్నీ రమ్మంటే ఇలాంటి పరిస్థితే ఎదురవుతుందని వేరే చెప్పనక్కర్లేదు.

హైదరాబాద్ లో కలెక్టర్ల సమావేశంలో మాట్లాడుతూ చంద్రబాబు 'ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఉష్ణోగ్రతలు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. వీటిని 2 నుండి 3 డిగ్రీలు తగ్గించగలిగితే మన రాష్ట్రానికి తిరుగుండదు. పెట్టుబడులు భారీగా వస్తాయి. పారిశ్రామిక వేత్తలు క్యూ కడతారు. ఉష్ణోగ్రతలు తగ్గించడానికి 47 లక్షల మొక్కలు పెంచాలని నిర్ణయం తీసుకున్నామని' చెప్పారు. మరొక సమావేశంలో మాట్లాడుతూ 'రాష్ట్రంలో వివిధ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు చేపట్టేందుకు నిధులు అవసరం లేదని, భూమినే ప్రధాన పెట్టుబడిగా పెట్టి వ్యాపారం చేయాలనే లక్ష్యంతోనే ఉన్నా'నని ప్రకటించారు.

వెంకయ్య నాయుడి విన్యాసం

ప్రపంచంలోని దేశాలన్నీ మన రాజధానులను, స్మార్ట్ సిటీలను నిర్మించడానికి పోటీలు పడుతున్నాయని చంద్రబాబు అంటుంటే కేంద్ర పట్టణాభివృద్ధి శాఖ మంత్రి వెంకయ్య నాయుడు భారత పరిశ్రమల సమాఖ్య చెన్నైలో 'స్మార్ట్ సిటీ'లపై ఏర్పాటు చేసిన సదస్సులో మాట్లాడుతూ సింగపూర్, అమెరికా,

జర్మనీ, ఆస్ట్రేలియా తదితర దేశాలు మన దేశంలో నగరాల అభివృద్ధికి ఉత్సాహం చూపిస్తుండడంతో ఆ దేశాలు వాటిని నిర్మించి ఇస్తాయనే అపోహ ఉంది. అలాంటిది ఎవరూ చేయరు. అలాగే ఆకర్షణీయ నగరం అంటే కేంద్ర ప్రభుత్వం కొత్త నగరాలు నిర్మించి ఇస్తుందని అపోహల్లో కొంతమంది ఉన్నారు. అలా చేయడానికి మేమేమీ ఇంద్రులం కాదు. మా వద్ద మంత్రాలు లేవు' అని అన్నారు. దీన్ని బట్టి జరుగుతున్న ప్రచారానికి ఆచరణలో జరగబోయే పరిణామాలకు ఎంత తేడా ఉంటుందో అర్థమవుతుంది.

విశాఖలో ఏప్రిల్ 8న, ఛాంబర్ ఆఫ్ కామర్స్ అండ్ ఇండస్ట్రీ 'స్మార్ట్ సిటీ ఫోరం' ఆధ్వర్యంలో నిర్వహించిన సదస్సులో వెంకయ్య నాయుడు మాట్లాడుతూ 'పనులన్నీ ప్రభుత్వమే చూసుకుంటుందన్న భావన ప్రజలలో ఉందని దాని నుండి బయటపడాలని' సూచించారు. మార్పులకు అనుగుణంగా మానసికంగా ప్రజలు సిద్ధం కావాలని, పన్నులు కట్టకుండా, పన్నులు పెరగకుండా అభివృద్ధి జరగదని అన్నారు. తీర ప్రాంతాలలో ఎంతో అభివృద్ధికి అవకాశం వున్నా సిఆర్ జెడ్ నిబంధనలు అడ్డంకిగా నిలిచాయన్నారు. అసలు ఆ నిబంధనలు ఎందుకు పెట్టారో కూడా అర్థంకాక అధికారులను అడిగానని, వారి నుండి సరైన జవాబు రావడం లేదని అన్నారు. సముద్ర తీరానికి అతి సమీపంలో నిర్మాణాల వల్ల ప్రమాదం ఉన్నా, 500 మీటర్ల వరకూ ఎందుకు నిషేధం ఉందో అంతు చిక్కడం లేదు. మార్పులు చేయడం అంత సులభం కాదని, దానికి ఎన్నో ఒత్తిడులు, విమర్శలు వస్తాయని వాటిని ఎదుర్కోవలసి ఉందని అన్నారు.

సిఆర్ జెడ్ నిబంధనలను ఎందుకు పెట్టారో తెలియదని సాక్షాత్తు కేంద్రమంత్రి అంటుంటే అధికారులు, న్యాయమూర్తులు ఏమన్నారంటే- 'తీర ప్రాంతాన ఉన్న మడ అడవులు, బీల భూములు, అడవులను నిర్మూలించడం వల్లనే సముద్రతీరం కోత ప్రమాదానికి గురైంద'ని ప్రొఫెసర్ ఎం.ఆర్. మాధవరావు అన్నారు. 'విశాఖ బీచ్ కోత కాన్సర్ లాంటిది. దాని ప్రమాదాన్ని సరిగ్గా నిర్ధారించి నయం చేయాలి. లక్షణరేఖ లాంటి కోస్తా నియంత్రణ నిబంధనలను ధనవంతులు,

పలుకుబడి ఉన్న వారు స్వేచ్ఛగా ఉల్లంఘిస్తున్నారు' అని ఉడా చైర్మన్ బాబురావు నాయుడు అన్నట్లుగా హిందూ దినపత్రికలో వచ్చింది.

సిఆర్జెడ్ నిబంధనల ప్రకారం తీర ప్రాంతానికి 500 మీటర్ల లోపున ఎటువంటి నిర్మాణాలు చేపట్టకూడదని ఉన్నా జివిఎంసి, ఉడా సంస్థలు చేపట్టిన నిర్మాణాలను వ్యతిరేకిస్తూ మత్స్యకార సంఘాలు వేసిన కేసులో 2006లో హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి జస్టిస్ జి.ఎస్. సింగ్, జస్టిస్ జి.వి. సీతాపతిలు 'చట్ట విరుద్ధంగా చేపట్టిన నిర్మాణాలను నిలిపి వేయ వలసిందిగా మధ్యంతర ఆదేశాలిచ్చారు. అయినా వాటిని పాటించక పోవడం వలన 2007లో ఇదే కేసులో అప్పటి జిల్లా కలెక్టర్ కు వెంటనే అక్రమ నిర్మాణాలను తొలగించాలని, అలాగే ప్రభుత్వాలు తీరప్రాంతంలో నియమించబడే అధికారులకు పర్యావరణం, జీవావరణం, తీర ప్రాంతాల ప్రాముఖ్యత గురించి, వాటిని రక్షించడానికి అమలులో ఉన్న చట్టాల గురించి సంవత్సరానికి ఒకసారి వర్క్ షాపులను ఏర్పాటు చేసి వాటి రక్షణ కోసం బాధ్యత వహించేటట్లుగా చేయాలని ప్రధాన న్యాయమూర్తి జి.ఎస్. సింగ్, న్యాయమూర్తి సి.వి. నాగార్జునరెడ్డిలు ఆదేశించారు.

సిటీ ఆఫ్ డెత్ గా మారబోతున్న విశాఖ

రాబోయే ఐదేళ్లలో పారిశ్రామిక అవసరాల కోసం 99,200 ఎకరాల భూమి అవసరం ఉంటుందని ఆంధ్రప్రదేశ్ పారిశ్రామిక, మౌలిక సదుపాయాల కల్పన సంస్థ (ఎపిఐఐసి) భూ సేకరణపై దృష్టి సారించింది. విశాఖలో సమాచార సాంకేతిక పరిజ్ఞాన రంగానికి 27,550 ఎకరాలు, నిర్మాణ రంగానికి 24,000 ఎకరాలు, ప్రాసెసింగ్ కోసం 32,000 ఎకరాలు, రవాణా కోసం 20,700 ఎకరాలు అవసరం వుంటుందని అంచనా వేశారు.

విశాఖ జిల్లా కలెక్టర్ యువరాజ్ ఇప్పటికే నగరానికి 20 కిలోమీటర్ల పరిధిలో ఉన్న కొండలు, అడవులతో సహా భూముల వివరాలను ప్రభుత్వానికి నివేదించారు. ఈ నివేదికలో దాదాపు 350 హెక్టార్ల అటవీ భూముల వివరాలు కూడా వున్నాయని తెలుస్తుంది.

నగర కమిషనర్ ప్రవీణ్ కుమార్ విశాఖ నగరాన్ని స్మార్ సిటీగా తీర్చి దిద్దేందుకు ఇప్పటికే అమెరికాలో ఒప్పందం జరిగిందని చెప్పారు. దానికి 27 వేల కోట్ల రూపాయలతో అన్ని రంగాలకు సంబంధించి ప్రణాళికలు సిద్ధం చేస్తున్నామని ఇందులో జివిఎంసి వాటాగా రు.13,650 కోట్ల ఖర్చు చేస్తామని, అన్ని సదుపాయాలు కల్పించి 2041 నాటికి విశాఖను ఆకర్షణీయ నగరంగా రూపొందించడమే మా ప్రధాన లక్ష్యమని అన్నారు.

పై పథకాలు అమలు చేయడానికి విశాఖకు పెట్టని కోటలుగా ఉన్న కొండలను ధ్వంసం చేయడానికి సిద్ధపడుతున్నారు. ప్రస్తుతం అటవీ ప్రాంతంగా నమోదయి ఉన్న ఈ కొండలను డీ నోటిఫై చేయాలని చూస్తున్నారు. ఇప్పటికే విశాఖ - భీమిలి బీచ్ రోడ్ లో ప్రకృతి వరాలైన అనేక కొండలను ఐటి కంపెనీలకు, పర్యాటక అభివృద్ధి సంస్థలకు, సినిమా స్టూడియోలకు కేటాయించారు. ఇప్పుడు విశాఖ రూరల్ మండల పరిధిలో ఉన్న సీతకొండ (85.65 హెక్టార్లు), పెందుర్తి మండల పరిధిలో ఉన్న ఎర్రకొండ (357.18 హెక్టార్లు), నరవ గ్రామంలో ఉనకొండ (549.73 హెక్టార్లు), రూరల్ మండల పరిధిలో గుడ్లవానిపాలెం కొండ (54.39 హెక్టార్లు), గాజువాక, పెదగంట్యాడ పరిధిలో ఉన్న కొండతో కలిపి మొత్తం 1224.95 హెక్టార్లు అంటే 3025.75 ఎకరాల అటవీ భూమిపై వీరి కన్ను పడింది. అటవీ భూములే కాకుండా దేవాదాయ, అర్బన్ లాండ్ సీలింగ్ భూములను కూడా సర్వే చేస్తున్నారు. పర్యావరణ సమతుల్యానికి, తుఫానులు, ఇతర ప్రకృతి విపత్తులను ఎదుర్కోవడానికి ఈ కొండలు ఎంతగానో ఉపయోగపడుతున్నాయి. వీటిని విధ్వంసం చేయడం వల్ల భవిష్యత్ లో చాలా ప్రమాదకరమైన పరిస్థితులను ఎదుర్కోవలసి వస్తుందని నిపుణులు హెచ్చరిస్తున్నారు.

కొండలను తవ్వేసి గ్రీన్ ఫీల్డ్ టౌన్ షిప్లు, ఫైవ్ స్టార్ హోటళ్లు, రిక్రియేషన్ జోన్లు, టూరిజం పార్కులు, ఐ.టి హబ్లు, అంతర్జాతీయ కన్వెన్షన్ సెంటర్లు, ఎమ్మూజ్మెంట్ పార్కులు, క్లబ్లు, ఫన్ గేమ్స్ ఏర్పాటు చేయడానికి ఉడా

భారీ ప్రణాళికలను సిద్ధం చేస్తున్నది. నగరంలో ఉన్న కంబాల కొండ రిజర్వ్ ఫారెస్టును, జూను తొలగించడానికి కూడా సన్నాహాలు చేస్తున్నారు. తొలగించిన జూ ప్రాంతంలో గోల్ఫ్ కోర్సులు లాంటి పెద్ద ప్రాజెక్టులు నిర్మించాలనే ఆలోచన వున్నట్లు మంత్రి గంటా శ్రీనివాసరావు అన్నట్లుగా పత్రికల్లో వచ్చింది. విశాఖ - భీమిలి బీచ్ రోడ్లో 20 వేల కోట్ల రూపాయల ఖర్చుతో ఎంటర్టైన్మెంట్ సిటీ ఏర్పాటుకు కూడా ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నట్లు తెలుస్తుంది.

ఏప్రిల్ 11న ఆంధ్రా యూనివర్సిటీలో వాతావరణ మార్పులపై జరిగిన సదస్సులో స్పార్ట్ సిటీ కోసం విశాఖలో 2000 నుండి 3000 హెక్టార్ల అటవీ భూమిని బలిపెట్టడం చాలా ప్రమాదాలకు దారి తీస్తుందని శాస్త్రవేత్తలు, నిపుణులు హెచ్చరించారు. విశాఖ జూ ని తరలించి, కంబాల కొండ రిజర్వ్ ఫారెస్ట్ భూమిని సేకరించడాన్ని విమర్శించారు. ఇప్పటికే చాలా అటవీ భాగం కోల్పోయి, మిగిలిన అటవీ ప్రాంతాల వల్లనే విశాఖ నగరం కొద్దిగానైనా శ్వాస పీల్చుకోగలుగు తుందని, వాటిని కూడా తొలగిస్తే చాలా ప్రమాదాన్ని ఎదుర్కోవలసి వస్తుందని హెచ్చరించారు. 'ఇప్పటికే బీచ్ కోత, తీరప్రాంత రక్షణ వ్యవస్థ విధ్వంసం కారణంగా నగర ప్రజలు అనేక విపత్కర పరిస్థితులను ఎదుర్కొంటున్నారు' అని అటవీ శాఖాధికారి అన్నారు.

'1999లో ఒడిశాలో వచ్చిన సూపర్ సైక్లోన్ ఇప్పటి వరకూ వచ్చిన భారీ తుఫానులలో అతిపెద్దది. దీనిని 5వ నెంబర్గా గుర్తించారు. విశాఖలో వచ్చిన హుదూద్ తుఫాన్ 4వ నెంబర్గా గుర్తించారు. ఈ 4, 5 నెంబర్ల భారీ తుఫాన్ల వలన విడుదలయ్యే శక్తి దాదాపు 100 హైడ్రోజన్ బాంబులు పేలితే విడుదలయ్యే శక్తితో సమానంగా ఉంటుంది. భవిష్యత్తులో ఉత్తర తీరప్రాంతంలో మరింత తీవ్రమైన పరిస్థితులు ఏర్పడే ప్రమాదముంది' అని ప్రొఫెసర్ ఎస్.ఎస్.వి.ఎస్. రామకృష్ణారావు హెచ్చరించారు.

'విశాఖ నగరం మూడు వైపులా 130 నుండి 150 మీటర్ల ఎత్తుతో కైలాసగిరి, నరవ, యారాడ కొండలు,

నాలుగోవైపు బంగాళఖాత సముద్రం చుట్టుముట్టి మొత్తం నగర ప్రాంతం ఒక లోతైన పాత్ర (బౌల్) రూపంలో ఉండడం వలన, పరిశ్రమల నుండి విడుదలయ్యే కాలుష్యం నగరంలోనే బందీ అయిపోయి నగరమంతా ఒక 'అర్బన్ హీట్ ఐలాండ్' గా మారిపోయి చాలా ప్రమాదకరంగా మారింది. 24 గంటల వ్యవధిలో మనం పీల్చే గాలిలో క్యూబిక్ మీటర్కు ఉండవలసిన కాలుష్య పరిమితి 60 మిల్లీ గ్రాములు అయితే, హుదూద్ తుఫానుకు ముందు అది 114 మిల్లీగ్రాములు, తరువాత కొన్ని ప్రాంతాలలో 120 మిల్లీగ్రాముల నుండి 125 మిల్లీగ్రాముల వరకూ ప్రమాదకర స్థాయికి పెరిగిపోయింది. గాలిలో కార్బన్ డైఆక్సైడ్ 400 పి.పి.ఎం. ప్రమాదకర స్థాయిగా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా గుర్తిస్తుంటే విశాఖలో సరాసరి 401.52 పి.పి.ఎం.ల స్థాయిలో ఉంది. ఇది ప్రమాదకర పరిస్థితి' అని ప్రొఫెసర్ ప్రసాదరావు హెచ్చరించారు. మొత్తంగా నగరంలో రాబోయే కాలంలో ఉష్ణోగ్రతలు, కాలుష్యం మరింత ప్రమాదకర స్థాయికి పెరిగి భారీ పర్యావరణ విధ్వంసానికి, ప్రజా నష్టానికి అవకాశాలున్నాయని మేధావులంతా హెచ్చరించారు.

విశాఖ నగరంలో బోరవానిపాలెం సమీపంలో 100 ఎకరాల స్థలంలో కాపులుప్పాడ డంపింగ్ యార్డులో దాదాపు 10లక్షల టన్నుల చెత్త నిల్వ పేరుకుపోయింది. ప్రతిరోజూ దాదాపు 800 - 1000 టన్నుల చెత్త అదనంగా నగరం నుంచి చేరుతుంది. చెత్తను శాస్త్రీయంగా వేరు చేసి కాగితం లాంటి కాలుష్యాన్ని వెదజల్లని చెత్తను నిబంధనల ప్రకారం కాల్చాలి. కానీ, పేరుకుపోయిన చెత్తలో పాత టైర్లు, ప్లాస్టిక్ వ్యర్థాలు, జంతు కళేబరాలు, రసాయన వ్యర్థాలతో నిండిన వైద్య పరికరాలు కలిసిపోయి ఉంటాయి. వాటిని వేరు చేయకుండా వేల టన్నుల చెత్తను కాల్చేస్తుండడం వలన చుట్టుపక్కల ఉన్న బోరవానిపాలెం, మారిక వలన, పరదేశిపాలెం, ఆర్టిసి కాలనీ, రాజీవ్ గృహకల్ప కాలనీ, శారదానగర్ తదితర ప్రాంతాలలో దాదాపు లక్ష మంది ప్రజలు ఈ దట్టమైన పొగను పీలుస్తుండడం వలన శ్వాసాదని

పరిస్థితులకు గురై అనేక రోగాల బారిన పడుతున్నారు. విశాఖలో ఉన్న 741 మురికివాడల్లో దాదాపు ఎనిమిది లక్షల మంది పేద ప్రజలు నివసిస్తున్నారు. వారికి ఎటువంటి సదుపాయాలు లేవు. కనీసం మరుగు దొడ్లు కూడా లేక అనేక ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. వాటిని పట్టించుకునే నాధుడు ఎవరూ కనబడడం లేదు. సామాన్య ప్రజల సమస్యలు పట్టించుకోవడం లేదు గాని స్పార్ట్ సిటీ నిర్మాణం గురించి ప్రచార హోరు జరుగుతుంది. దీనిని బట్టి స్పార్ట్ సిటీలు ఎవరి కోసమో అర్థమవుతుంది.

ఇప్పటికే విశాఖ నగరంలో పోర్టు, హెచ్పిసిఎల్, ఫార్మా, ఇతర కంపెనీల కాలుష్యం కారణంగా లక్షలాదిమంది ప్రజలు రోగాల బారిన పడుతున్నారు. గొంతునొప్పి, జ్వరం, శ్వాసకోస వ్యాధులు, టిబి, కాన్సర్ వంటి రోగాలు వస్తున్నాయని అనేక శాస్త్రవేత్తల, వైద్య నిపుణుల అధ్యయనాలు నిర్ధారించాయి. కాలుష్యంలో ప్రమాదకరమైన విష రసాయనాలు, భారలోహాలు, హైడ్రోకార్బన్లు అధిక శాతంలో ఉండడం కారణంగానే నగర వాసుల ఆరోగ్యాలు బలి అవుతున్నాయని తెలిపారు. దీనికి తోడు చంద్రబాబు నాయుడు లక్ష్యాలకు అనుగుణంగా కోస్టల్ కారిడార్లు, విమానాశ్రయాలు, స్పార్ట్ సిటీలు, ఆరు లైన్ల రోడ్లు వస్తే విశాఖ నగరం అణు ప్రమాదానికి గురైన హిరోషిమా, నాగసాకీల పరిస్థితికి చేరుకుని సిటీ ఆఫ్ డెస్టినీ, సిటీ ఆఫ్ డెత్ గా మారిపోతుంది. కాలుష్యంతో పాటు నగరంలో ఎప్పుడూ ఏ ప్రమాదం జరుగుతుందో చెప్పలేని పరిస్థితి ఉంది. స్టీల్ ప్లాంట్, ఎచ్పిసిఎల్, ఫార్మా కంపెనీలలో జరిగిన ప్రమాదాలలో అనేక మంది చనిపోయారు. సాధారణంగా ప్రమాదాల ప్రభావం జరిగిన ప్రాంతానికే పరిమితమవుతుంది. కానీ విశాఖలో మొత్తం నగరాన్నే ప్రమాదంలో పడవేసే పరిస్థితులు కొనసాగుతున్నాయి.

కార్పొరేట్ శక్తుల కోసం మోడీ ప్రభుత్వం భూ సేకరణ చట్టంలో ప్రాజెక్టులకు కేటాయించిన భూములలో ఐదేళ్ల లోపు కార్యక్రమాలు నిర్వహించకపోతే తిరిగి భూమిని ప్రభుత్వానికి అప్పజెప్పాలని ఉన్న నిబంధనను తొలగించేశారు. దానికి తోడు చంద్రబాబు చెప్పతున్న 99 సంవత్సరాల లీజు విధానంలో పంటభూములేవి మిగలని ప్రమాదం సిద్ధంగా

ఉంది. ప్రాజెక్టుల పేరుతో సెజ్ల కోసం లక్షలాది ఎకరాలు తీసుకున్న కంపెనీలు అధిక శాతం ఎటువంటి పనులు చేపట్టకపోవడం వలన ఆ భూములలో అటు వ్యవసాయం ఆగిపోయి ఇటు పరిశ్రమలు రాక భూములన్నీ వృధాగా పడి వున్న పరిస్థితిని మనం చూశాం. చివరకు మోడీ, చంద్రబాబుల విధానాల ఫలితంగా పంట భూములన్నీ రియల్ ఎస్టేట్లుగా మారి తిండి గింజలు దొరకని ప్రమాదంలో చిక్కుకుంటాం.

ప్రపంచవ్యాప్తంగా వస్తున్న వాతావరణ మార్పులు, అనేక ప్రాంతాలలో జరుగుతున్న భారీ వనరుల విధ్వంసం కారణంగానే జరుగు తున్నాయనీ, ప్రమాదకరంగా ఉష్ణోగ్రతలు పెరుగుతున్నాయనీ ప్రతిరోజూ అంతర్జాతీయ సంస్థలు, మేధావులు, శాస్త్రవేత్తలు నెత్తి, నోరు కొట్టుకుని చెబుతూ దానికి విధానాల మార్పు తప్ప వేరే మార్గం లేదని స్పష్టంగా చెబుతుంటే మన ముఖ్యమంత్రి ఉష్ణోగ్రతలు తగ్గించడమంటే స్విచ్ ఆన్, స్విచ్ ఆఫ్ పద్ధతిలో తొలగిస్తాననడం ప్రకృతిని కూడా తను చెప్పినట్లు వినే బానిస కిందే జమకట్టినట్లు తెలుస్తుంది. వాతావరణ మార్పులు, పెరుగుతున్న ఉష్ణోగ్రతల వలన అకాల వర్షాలు, మంచు తుఫానులు, కరువులు, సముద్ర మట్టాలు పెరగడం లాంటి తీవ్ర ప్రమాదాలతో ప్రపంచమంతా భయ కంపితులవుతుంటే ఉష్ణోగ్రతలు 2,3 డిగ్రీలు తగ్గించడానికి 47 లక్షల మొక్కలు నాటితే సమస్య పరిష్కారం అయిపో తుందన్నట్లుగా చెప్పడం సమస్యను ఎంత తేలికగా తీసుకుంటున్నారో అర్థమవుతుంది. ఇప్పటికే పెరిగిన ఉష్ణోగ్రతల కారణంగానే హుదూద్ తుఫాన్ నగరాన్ని నాశనం చేసింది. ప్రకృతితో పరాచకాలు ఆడితే ఎలాంటి పర్యవసనం ఎదురవుతుందో రుచి చూపించింది. చంద్రబాబు అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు మరింత ఉష్ణోగ్రతలు పెంచేవే గానీ తగ్గించేవి కాదు. వనరుల విధ్వంసం ఆపకుండా కేవలం చెట్లు నాటితే ఉష్ణోగ్రతలు తగ్గవు. కావున కార్పొరేట్ శక్తులకు అనుకూలంగా మొత్తం రాష్ట్రాన్ని ప్రమాదంలోకి నెట్టుతున్న చంద్రబాబు నాయుడు విధానాలపై జరుగుతున్న ప్రజా పోరాటాలలో అందరూ భాగస్వాములు కావాలి.

- రమణ

(రచయిత కార్మికోద్యమ నాయకులు)

(వీక్షణం సౌజన్యంతో)

స్వచ్ఛమైన
స్నేహ
వర్తి కంపౌండ్

40 కిలోల సంచి 260/-రూపాయలు

బ్యాగు హమాలిత్ కలిపి

రవాణా వాహనాలు కూడా
అందుబాటులో ఉంటాయి.

కావలసినవారు సంప్రదించండి.

స్నేహడైరీ ఫౌమ్ అండ్ వర్తికంపౌండ్
బివ్యానగర్

హైదరాబాద్ నుండి వరంగల్ రోడ్డులో 16వ కి.మీ,
నారపల్లి దగ్గర, ఘట్ కేసర్ మండలం, రంగారెడ్డి జిల్లా
తెలంగాణ రాష్ట్రం, పిన్ కోడ్ - 500088.

ఫోన్లు = 9346422675, 9392184265,
08415-255183, 9346422669

నల్గొండ జిల్లాలో 40 మంది రైతు ఆత్మహత్య కుటుంబాలకు సాఫ్ట్‌వేర్ ఇంజనీర్ల సహాయం

నల్గొండ జిల్లాలో తెలంగాణ ఏర్పడిన తర్వాత జరిగిన రైతు ఆత్మహత్యలలో జిల్లాలోని 5 రెవిన్యూ డివిజన్‌లలో 73 మంది రైతుల ఆత్మహత్యలను ప్రభుత్వం గుర్తించింది. భువనగిరి డివిజన్‌లో 13 మందికి, దేవరకొండ డివిజన్‌లో 22 మందికి, మిర్యాలగూడ డివిజన్‌లో 8 మందికి, సూర్యాపేటలో 1కి, నల్గొండ డివిజన్‌లో 28 మందికి ప్రభుత్వం నుండి 1 లక్ష 50 వేల రూపాయల ఎక్స్ గ్రేషియా అందింది.

ప్రభుత్వం సవరించిన 194 ప్రకారం 6 లక్షల ఎక్స్‌గ్రేషియా ఈ కుటుంబాలన్నిటికి వర్తిస్తుందనీ, కాబట్టి మిగిలిన 4 లక్షల 50 వేల రూపాయల రూపాయల

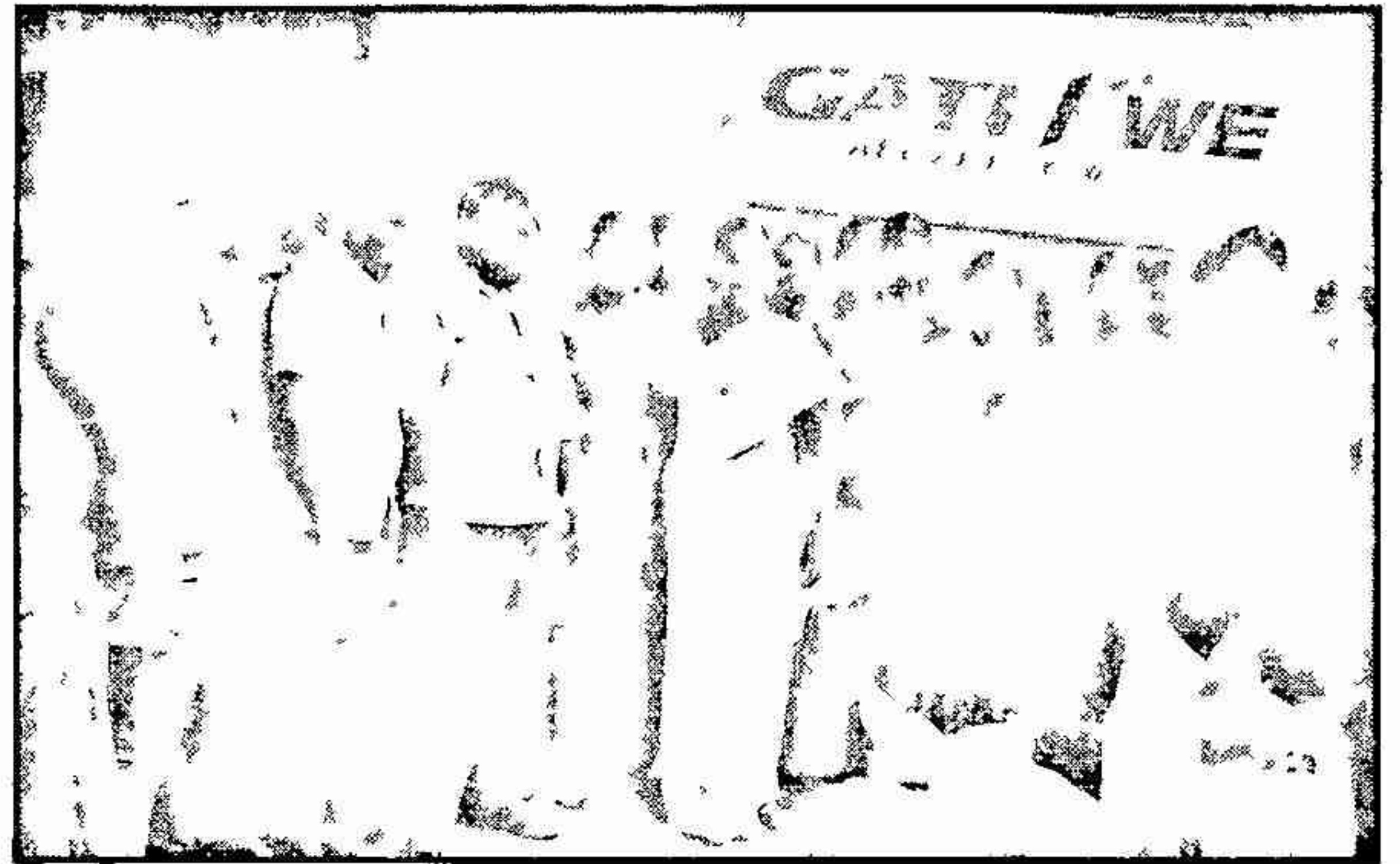

నరసింహా రెడ్డి, జిల్లా కేంద్రం నల్గొండలో మానవ హక్కుల వేదిక సంస్థలు రైతు స్వరాజ్య వేదికతో సమన్వయం చేసుకుంటూ అన్ని రైతు ఆత్మ హత్యలను ప్రభుత్వం గుర్తించాలని డిమాండ్ చేస్తున్నాయి. - బి. కొండల్

రైతు ఆత్మహత్య బాధిత కుటుంబాలకు ఆర్థిక సహాయం

ప్రముఖ కొరియర్ మరియు లాజిస్టిక్స్ సంస్థ “గతి” తన సామజిక బాధ్యతలో భాగంగా రైతు స్వరాజ్య వేదికతో కలిసి రైతు ఆత్మహత్య బాధిత కుటుంబాలకు బియ్యం పంపిణీ చేసింది. హైదరాబాద్ కొండాపూర్‌లోని గతి ప్రధాన కార్యాలయంలో ఆ సంస్థ నిర్వాహకులు రైతు స్వరాజ్య వేదిక సభ్యులైన ఉమా శంకరి, నవీన్, కొండల్‌తో చర్చించి రైతుల ఆత్మహత్యలకు కారణాలు, ప్రభుత్వపరంగా వారికి అందుతున్న సహాయం మొదలగు విషయాల గురించి చర్చించారు.

రైతు ఆత్మహత్య కుటుంబంలోని యువకులు 10వ తరగతి వరకు చదివి డ్రైవింగ్ లైసెన్స్ కలిగి వుంటే తమ సంస్థలో అవకాశాలు వున్నాయని వారు తెలిపారు. అయితే ఆ సంస్థ తక్షణ బాధ్యతగా రైతు ఆత్మహత్య కుటుంబాలకు ఆహార భద్రత కల్పించాలనే ఉద్దేశ్యంతో రైతు స్వరాజ్య వేదికతో కలిసి నల్గొండ, వరంగల్, ఆదిలాబాద్ జిల్లాలలో 135 మంది రైతు ఆత్మహత్య బాధిత కుటుంబాలకు ఒక్కొక్క కుటుంబానికి 50 కేజీల బియ్యం పంపిణీ చేసింది. ఆ కుటుంబాలతో గతి నిర్వాహకులు మాట్లాడుతూ “దేశానికి అన్నం పెట్టే రైతులు ఆత్మహత్యలు చేసుకోవటం అత్యంత బాధాకరమని, ఆ కుటుంబాలలోని కష్టాన్ని కొంతైనా పంచుకుందామని మీ దగ్గరకు వచ్చామని” తెలిపారు. తమ సంస్థలో వున్న ఉపాధి

అవకాశాలలో రైతు ఆత్మహత్య కుటుంబాలలోని పిల్లలకు ప్రాధాన్యత కల్పిస్తామని తెలిపారు. రైతు ఆత్మహత్య కుటుంబంలోని మహిళలు ధైర్యం కోల్పోవద్దని, పిల్లలు వున్నత చదువులు చదవటంలో ఆర్థిక ఇబ్బందులు ఎదురైతే తమ దృష్టికి తీసుకురమ్మని వారు తెలిపారు. మిగిలిన 6 జిల్లాలలో కుడా రైతు ఆత్మహత్య కుటుంబాలకు బియ్యం పంపిణీ చేస్తామని వారు తెలిపారు.

ఈ కార్యక్రమానికి వరంగల్ నుండి బీరం రాములు, నల్గొండలో గ్రామ్య సంస్థ నుండి రాము, పిలుపు సంస్థ నుండి ఇస్తారి, ఆదిలాబాద్ నుండి బొర్రన్న మరియు ఇతర రైతు స్వరాజ్య వేదిక సభ్యులు పాల్గొని విజయవంతం చేశారు.

- నవీన్

దొమ్మ/జొమ్మ/ఊపిరితిత్తులలో నిమ్మ/నల్లమబ్బు

జబ్బు సోకే కాలం: వానాకాలం, చలికాలం

జబ్బు సోకే పశువులు: గొర్రెలు, మేకలు, అన్ని రకాల

పశువులు

లక్షణాలు:

- ❖ చాలా ఎక్కువ జ్వరం
- ❖ వేగంగా శ్వాస తీసుకోవటం/ ఎగపోత.
- ❖ ముక్కు నుంచి నీరు, చిక్కటి చీమిడి కారడం.
- ❖ ఆకలి లేకపోవడం, రోజు రోజుకీ నీరసించిపోతాయి.
- ❖ నొప్పితో కూడిన పొడి దగ్గు
- ❖ కళ్ళు ఎర్రబడి నీరు కారుతుంది.
- ❖ వీపు భాగం వంగి వుంటుంది.
- ❖ తల, మెడ, ముందుకు సాగి వుంటాయి.
- ❖ ముక్కు రంధ్రాలు వెడల్పు అవుతాయి.
- ❖ చికిత్స చెయ్యకపోతే రోజురోజుకీ ఊపిరితిత్తులు వాచిపోయి చీముపడతాయి.

జబ్బు సోకడానికి అనుకూలమైన అంశాలు:

- ❖ కడుపులో ఎక్కువ నట్టలు/ బొల్లలు.
- ❖ పోషకాహారం లేకపోవడం, బలహీనత.
- ❖ కిక్కిరిసి పోయిన, చిత్తడి, బురద నేలలు వుండే పాకలు
- ❖ వర్షం, చల్ల గాలుల్లో తిరగటం, దుమ్ము ధూళి పీల్చుకోవటం
- ❖ వాతావరణంలో ఆకస్మిక మార్పు, ప్రయాణం వల్ల అలసట.

కారణాలు:

దొమ్మరోగం అనేక రకాలు. వేర్వేరు దొమ్మలకు వేర్వేరు బాక్టీరియా, వైరస్లు, పరాన్నజీవులు కారణం. కంటేజియస్ కాప్రైన్ ఫ్లూరో నిమోనియా (సిసిసిపి) అనేది మేకలు, గొర్రెలలో వైరస్ కారణంగా తరచు వచ్చే వ్యాధి. అమ్మతల్లి, పిపిఆర్, కంఠవాపు, లంగ్ వర్మ్ మొదలైన జబ్బులకు కూడా ఈ జబ్బుకున్న లక్షణాలే వుంటాయి.

వ్యాపించే పద్ధతి:

జబ్బు పడ్డ జీవాలతో దగ్గరగా వుండడం, అంటుకోవడం వలన వ్యాపిస్తుంది.

ముందు జాగ్రత్తలు:

వాతావరణంలో ఆకస్మాత్తుగా వచ్చే మార్పుల నుండి జీవాలను రక్షించాలి. ముఖ్యంగా అధిక వర్షం, చలి నుంచి లేగలను, దూడలను, గొర్రె పిల్లలను రక్షించాలి. ఆరోగ్యంగా వున్న జీవాలను జబ్బుపడ్డ పశువులకు దూరంగా వుంచాలి. ఎప్పటికప్పుడు నట్టల మందు వెయ్యాలి. అంటువ్యాధులకు టీకాలు వేయించాలి. తేలికగా జీర్ణమయ్యే ఆహారాన్ని శుభ్రమైన నీటిని ఇవ్వాలి.

ప్రథమ చికిత్స- నాటు వైద్యం

- ❖ దిప్టిపి ఆకులు 50 గ్రాములు, బెల్లం 50 గ్రాములు కలిపి నూరి రసం తీసి, 100 గ్రాముల నీటిలో కలిపి రోజుకు ఒకసారి 3 రోజులు తాగించాలి.
- ❖ నెమలినార చెక్క పచ్చిది 25 గ్రాములు, వావిలి ఆకులు 25 గ్రాములు, వాము 25 గ్రాములు, మిరియాలు 5 గ్రాములు, ఎండుమిరపకాయలు 5 గ్రాములు, వెల్లుల్లి కలిపి నూరి 250 మి.లీ నీటిలో కలిపి రోజుకు ఒకసారి 3 రోజులు తాగించాలి.

హోమియోపతి మందులు

- ❖ ఎకొనైట్- 200:10 చుక్కల మందు నీటిలో కలిపి దానిని మూడు భాగాలు చేయండి. పొద్దున, మధ్యాహ్నం, సాయంత్రం తాగించండి.
- ❖ బ్రయోనియా 200-10 చుక్కల మందు నీటిలో కలిపి దానిని 4 భాగాలు చేయండి. రోజుకు నాలుగు మార్లు తాగించండి. ఎకొనైట్ ఇచ్చిన తరువాత అరగంట ఎడం ఇవ్వండి.
- ❖ రాత్రిపూట ఆర్సెనిక్ అల్బమ్ 200 ఇవ్వండి. రెండు మూడు రోజులు ఇవే మందులు ఇవ్వండి. రెండో రోజుకు ఏమీ గుణం కనిపించకపోతే, ఎకొనైట్ 200 బదులు ఆర్సెనిక్ అల్బమ్ ఇవ్వండి. మూడు భాగాలు చేసి మూడు మార్లు తాగించండి.

ఆయుర్వేదం:

కాఫ్లాన్ 25 గ్రాములు, బెల్లం 25 గ్రాములు, కలిపి ముద్దచేయండి, రోజుకు రెండుమార్లు తినిపించండి.

అమలుకాని ఆదివాసీ ఎజెండా

డా॥ పల్లె త్రినాథరావు, స్వచ్ఛానువాదం - ఎల్. మల్లిక్

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో మొత్తం ఆదివాసీల జనాభా 32.87 లక్షలు, అంటే రాష్ట్ర మొత్తం జనాభాలో 9.34 శాతం. టి.ఆర్.ఎస్. పార్టీ 2014 ఎన్నికలలో ఎలాగైనా గెలుపొంది, అధికారంలోకి రావాలన్న ఒక బలమైన ఆకాంక్షతో, ఎన్నికల ప్రణాళికలో తెలంగాణ ఆదివాసీలకు వరాలజల్లు కురిపించింది. నిజంగా అది తన ఎన్నికల ఎజెండాను అమలు చేయదలచుకొంటే, అందుకు అనుగుణంగా ప్రభుత్వానికి ఒక సరైన మార్గదర్శకత్వమును వహిస్తూ, ఎప్పటికప్పుడు ఒక వాస్తవిక పరిశీలనను చేపడుతుండాలి. కానీ కొత్తగా ఏర్పడిన తెలంగాణ రాష్ట్రంలో మొదటగా అధికారంలోకి వచ్చిన టి.ఆర్.ఎస్. పార్టీ, తమ సంవత్సర కాల పాలనా కాలంలో ఆదివాసీలకు తానిచ్చిన ఎన్నికల వాగ్దానాలను ఎంత వరకూ అమలు పరిచిందో పరిశీలించినట్లయితే, వీటిపట్ల దీనికి ఏ మాత్రం చిత్తశుద్ధి కానీ, ఆసక్తికానీ లేవని ఇట్టే తెలిసిపోతుంది. ఇది నిజంగా చాలా బాధాకరం.

ఆదివాసీలకు 12 శాతం రిజర్వేషన్ కల్పించడమనేది తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ఒక ప్రధానమైన ఎన్నికల వాగ్దానం. 9 శాతం వున్న ఆదివాసీ జనాభాను ప్రభుత్వం 12 శాతానికి ఎలా పెంచుతుందనేది బుర్రలు బ్రద్దలు కొట్టుకొనే ప్రశ్న. నిజానికి ఈ విధమైన ఒక సరికొత్త వాగ్దానం, ఒక చౌకబారు ఓటు బ్యాంకు రాజకీయ వాగ్దానం తప్ప మరొకటికాదు. ఒక రెండు క్రొత్త కులాలను షెడ్యూల్డ్ తెగల జాబితాలో చేర్చడమనేది ఇందులో నిగూఢంగా దాగివున్న అంశం. ఇందుకు అనుగుణంగానే తెలంగాణ ప్రభుత్వం, తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ఆదివాసీ జనాభా సాపేక్షిక పెరుగుదలను అధ్యయనం చేయడానికి మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల జాబితాలో వాల్మీకి బోయ మరియు కైతీలంబాడా కులాలను చేర్చడానికి వారి ప్రాతినిధ్యమును అంచనా వేసే ఉద్దేశ్యంతో ఒక పేనల్ (బృందాన్ని)ను ఈ మధ్యనే నియమించింది. 1976లో కొన్ని గిరిజనేతర సముదాయాలను ఎస్.టి.ల జాబితాలో చేర్చడం మూలంగా గోండులు, కోయలు, కోలామ్స్, తోటీలు మరియు చెంచులు వంటి నిజమైన గిరిజన తెగలు తమ అభివృద్ధి

అవసరాలు, సౌకర్యాల నుండి పూర్తి దూరమయ్యారు. ఈ కారణంగానే రాష్ట్రంలోని చాలా మంది ఆదివాసీలు తీవ్ర అశాంతితో పోరాట బాట పట్టారు. కొత్తగా కలిపిన కులాల మూలంగా ఆదివాసీ జనాభా 1971-81 మధ్య ఒక్కసారిగా రెట్టింపయ్యింది, పైగా 1976లో వచ్చిన ఈ ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు ద్వారా కొత్తగా చేర్చబడ్డ లండాడా లేక బంజారా తెగ 11,58,000 జనాభాతో రాష్ట్రంలోనే ఒక అతిపెద్ద గిరిజన సమూహంగా అవతరించింది. నిజానికి ఇది చాలా గణనీయమైన పరిణామం.

“ఆదివాసీలకు 12 శాతం రిజర్వేషన్ కల్పించడమనేది తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ఒక ప్రధానమైన ఎన్నికల వాగ్దానం. 9 శాతం వున్న ఆదివాసీ జనాభాను ప్రభుత్వం 12 శాతానికి ఎలా పెంచుతుందనేది బుర్రలు బ్రద్దలు కొట్టుకొనే ప్రశ్న. నిజానికి ఈ విధమైన ఒక సరికొత్త వాగ్దానం, ఒక చౌకబారు ఓటు బ్యాంకు రాజకీయ వాగ్దానం తప్ప మరొకటికాదు. ఒక రెండు క్రొత్త కులాలను షెడ్యూల్డ్ తెగల జాబితాలో చేర్చడమనేది ఇందులో నిగూఢంగా దాగివున్న అంశం”.

టి.ఎస్.పి. నిధుల కేటాయింపు:

గిరిజన ఉప ప్రణాళిక (టి.ఎస్.పి.)కు నిధులను కేటాయించి, ఖర్చుచేయడమనేది ప్రభుత్వం చట్టబద్ధంగా తప్పనిసరిగా నిర్వర్తించాల్సిన బాధ్యత. అయితే దీనిపై ఏ మాత్రం శ్రద్ధ చూపకపోవడం విచారకరం. తన మొట్టమొదటి బడ్జెట్టులో తెలంగాణ ప్రభుత్వం 2014-15 ఆర్థిక సంవత్సరానికి గిరిజన ఉప ప్రణాళికకు కేటాయించింది. రూ. 4404 కోట్లు. అయితే దీనిలో చాలా తక్కువ డబ్బు మాత్రమే గిరిజన సముదాయాలకు చేరింది. 2015 ఫిబ్రవరిలో నోడల్ ఏజన్సీ సమర్పించిన నివేదిక ప్రకారం, ఉపాధి, శిక్షణ, వికలాంగుల సంక్షేమం, గృహమరియు పంచాయితీరాజ్ శాఖలు మాత్రమే టి.ఎస్.పి. లో తమకు కేటాయించబడిన నిధులను నూటికి నూరు శాతం ఖర్చు చేయగలిగాయి. అటవీ, పురపాలక ప్రాంతాల నిర్వహణ మరియు నగరాభివృద్ధి,

మహిళా సంక్షేమం మరియు శిశు అభివృద్ధి, వ్యవసాయం, విద్య మొదలైన శాఖలు తమకు కేటాయించబడిన మొత్తం. టి.ఎస్.పి. నిధులలో కేవలం 50 శాతాన్ని మాత్రమే ఖర్చు చేసాయి. సర్వశిక్షా అభియాన్, ఇంజనీరింగు శాఖలు ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరంలో ఒక్కటంటే ఒక్క పైసా కూడా ఖర్చు చేయలేదు.

“గిరిజన ఉప ప్రణాళిక (టి.ఎస్.పి.)కు నిధులకు కేటాయించి, ఖర్చుచేయడమనేది ప్రభుత్వం చట్టబద్ధంగా తప్పనిసరిగా నిర్వహించాల్సిన బాధ్యత. అయితే దీనిపై ఏమాత్రం శ్రద్ధ చూపకపోవడం విచారకరం. తన మొట్టమొదటి బడ్జెట్టులో తెలంగాణా ప్రభుత్వం 2014-15 ఆర్థిక సంవత్సరానికి గిరిజన ఉప ప్రణాళికకు కేటాయించింది. రూ. 4,404 కోట్లు, అయితే దీనిలో చాలా తక్కువ డబ్బు మాత్రమే గిరిజన సముదాయాలకు చేరింది”.

విద్య:

ఉన్నత చదువుల కోసం విదేశాలకు వెళ్ళే ఆదివాసీ విద్యార్థులకు, వారి కుటుంబ ఆదాయంతో పని లేకుండా ఒక్కొక్కరికి 25 లక్షలు గ్రాంటు మంజూరు చేస్తానని టి.ఆర్.ఎస్ తన ఎన్నికల మానిఫెస్టోలో ఎంతో ఆర్బాటంగా పేర్కొంది. కానీ ఇదే టి.ఆర్.ఎస్. పార్టీ, అధికారంలోకి వచ్చిన వెంటనే తన వాగ్దానాన్ని తుంగలో తొక్కి ఒక్కొక్క విద్యార్థికి కేవలం 10 లక్షల ఆర్థిక సహాయాన్ని మాత్రమే అందజేసే పాత పద్ధతినే (అంబేద్కర్ ఒవర్సీస్ ఎడ్యుకేషనల్ ఫండ్ విదేశీ విద్యానిధి) నేటికీ కొనసాగిస్తున్నది. పైగా ఎప్పటిలానే 2.5 లక్షల కంటే అధిక వార్షిక ఆదాయం కలిగిన ఆదివాసీ

కుటుంబాలను దీని నుండి మినహాయించడం కూడా జరుగుతున్నది.

ఆదివాసీలకు భూమి కేటాయింపు నిరాకరణ:

టి.ఆర్.ఎస్. ఎన్నికల ప్రణాళికలలో, భూమిలేని పేద ఆదివాసీ కుటుంబం ఒక్కొక్క దానికి 3 ఎకరాల భూమిని కేటాయించడం మరొక ముఖ్య వాగ్దానం. అది ఈనాటి వరకూ ఎక్కడా అమలు జరిగిన జాడే లేదు. 1/70 భూ బదిలీ తెలంగాణా చట్టాన్ని అంకిత భావంతో అమలు చేస్తానని కూడా ఇది మాట ఇచ్చింది. కానీ తెలంగాణా షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలలో గిరిజనేతరుల స్వాధీనంలో వున్న భూ విస్తీర్ణమును కనుక ఒకసారి పరిశీలించినట్లయితే, ఇక్కడ ఆదివాసీ భూ పరాయీకరణ ఎంత విస్తృత స్థాయిలో వుందో ఎవరికైనా ఇట్టే తెలిసిపోతుంది. ఆ వివరాలను క్రింది పట్టికలో స్పష్టంగా చూడవచ్చు.

తెలంగాణా రాష్ట్రంలో పరాయీకరణకు గురైన ఆదివాసీ భూముల మొత్తం విస్తీర్ణం, షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతంలోని మొత్తం భూమితో పోలిస్తే దాదాపుగా 55 శాతానికి పైబడి వుండడం నిజంగా విచారకరం. ఈ విషయానికి సంబంధించి సరైన నిర్ణయాలు తీసుకోవడంలో భూమి బదిలీ నిషేధ చట్టం రూపొందించబడిన తరువాత కూడా తెలంగాణా ప్రభుత్వం ఉదాసీన వైఖరి యధాతథంగా కొనసాగడం కడు శోచనీయం. టి.ఆర్.ఎస్. ప్రభుత్వం ఆదివాసీల భూమి పరాయీకరణ గురించి ఏమాత్రం కలత చెందడం లేదనడానికి ఇదే ప్రత్యక్ష నిదర్శనం. ఇందుకు సంబంధించిన వివరాలను క్రింది పట్టిక - 2లో చూడవచ్చు.

పట్టిక 1: తెలంగాణా షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాల్లో గిరిజనేతరుల స్వాధీనంలో వున్న భూ విస్తీర్ణం

వ.సం.	జిల్లాపేరు	షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాల్లో మొత్తం భూమి (ఎకరాల్లో)	గిరిజనేతరుల స్వాధీనంలో వున్న భూమి (ఎకరాల్లో)	శాతం
1.	ఖమ్మం	7,71,605.00	4,07,368.33	52.79
2.	వరంగల్	1,42,533.00	1,02,104.50	71.63
3.	అదిలాబాద్	2,97,171.00	1,80,349.40	60.68
4.	మహబూబ్ నగర్	42,391.00	14,441.18	3.40
	మొత్తం	12,53,700.00	6,91,266.41	55.13

ఆధారం: గిరిజన సంక్షేమశాఖ నివేదిక, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం, 1995

“టి.ఆర్.ఎస్. ఎన్నికల ప్రణాళికలలో, భూమిలేని పేద ఆదివాసీ కుటుంబం ఒక్కొక్క దానికి 3 ఎకరాల భూమిని కేటాయించడం మరొక ముఖ్య వాగ్దానం. అది ఈనాటి వరకూ ఎక్కడా అమలు జరిగిన జాడే లేదు”.

తెలంగాణలో మొత్తం 2,07,388 ఎకరాల విస్తీర్ణంకు సంబంధించి 52,775 భూవివాదాలకు గానూ స్పెషల్ డిప్యూటీ కలెక్టర్ల కోర్టులు (ఎస్.డి.ఎస్.ఎస్) మార్చి 2015 నాటికి 2,04,702 ఎకరాలకు సంబంధించిన 51,911 కేసులను పరిష్కరించగలిగాయి. వీటిలో 1,05,361 ఎకరాల విస్తీర్ణంనకు సంబంధించిన 31,135 కేసుల్లో గిరిజనులకు అనుకూలంగా తీర్పులు వచ్చాయి. అయితే, చట్ట అమలు యంత్రాంగం మాత్రం అదీ ఎంతో కష్టంమీద కేవలం 22,695 కేసులకు సంబంధించి 81,828 ఎకరాల భూమిని మాత్రమే తిరిగి గిరిజనులకు అప్పగించగలిగింది. అదే సమయంలో 99,341 ఎకరాల భూమికి సంబంధించిన, 20776 కేసుల్లో గిరిజనేతరులే కోర్టులో గెలుపొందారు. అంటే ఆ భూమంతా ఇప్పటికీ వారి స్వాధీనంలోనే వుండి పోయింది.

మార్చి 2015లో అధికార వర్గాలు సమర్పించిన నివేదికలను బట్టి చూస్తే, భూమి బదిలీకి సంబంధించిన కేసుల్లో భూమిని తిరిగి స్వాధీనపరచుకొనగలగడంలో ఆదివాసీలు 60 శాతం విజయం సాధిస్తే, గిరిజనేతరులు 40 శాతం సాధించారు. ఇప్పటి వరకూ పరిష్కారమైన కేసుల ద్వారా గిరిజనేతరుల స్వాధీనం నుండి ఆదివాసీలు తిరిగి స్వాధీనం చేసుకొనగలిగిన భూమి, వివాదంలో వున్న మొత్తం భూమిలో కేవలం 51 శాతం మాత్రమే. మిగిలిన 49 శాతం భూమి ఇప్పటికీ గిరిజనేతరుల స్వాధీనంలోనే వుంది. అలాగే కేసులపరంగా చూస్తే, మొత్తం కేసుల్లో 73 శాతం కేసుల్లో మాత్రమే గిరిజనులకు అనుకూలంగా తీర్పులు వచ్చాయి. తద్వారా వివాదంలో వున్న భూమిలో 78 శాతం భూమి మాత్రమే భౌతికంగా తిరిగి ఆదివాసీలకు దక్కింది. స్పెషల్ డిప్యూటీ కలెక్టర్ కోర్టులు

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో పరాయీకరణకు గురైన ఆదివాసీ భూముల మొత్తం విస్తీర్ణం, షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతంలోని మొత్తం భూమితో పోలిస్తే దాదాపుగా 55 శాతానికి పైబడి వుండడం నిజంగా విచారకరం.

పట్టిక 2: గిరిజనుల భూమి పరాయీకరణ కేసులు: న్యాయ విచారణల ఫలితం

మార్చి 2015 నుండి నేటి వరకూ ఎల్.టి.ఆర్. క్రింద గుర్తింపబడిన కేసులు మరియు వాటి పరిష్కార వివరాలు (విస్తీర్ణం ఎకరాల్లో)

వ.సం.	జిల్లాపేరు	గుర్తించిన మొత్తం కేసులు		విచారణ పూర్తయి తీర్పు వచ్చిన కేసులు		ఎస్.టి.లకు అనుకూలంగా తీర్పు తీర్పువచ్చిన కేసులు (వీటిపై ప్రభుత్వం పై కోర్టుల్లో తిరిగి కేసులు వేయనేలేదు)		గిరిజనేతరులకు అనుకూలంగా భూమి తీర్పు వచ్చిన కేసులు		గిరిజనులకు తిరిగి వచ్చిన భూమి	
		సంఖ్య	విస్తీర్ణం	సంఖ్య	విస్తీర్ణం	సంఖ్య	విస్తీర్ణం	సంఖ్య	విస్తీర్ణం	సంఖ్య	విస్తీర్ణం
1.	ఖమ్మం	34542	129825	34160	128719	19313	60740	14847	67979	14402	48908
2.	వరంగల్	9906	23077	9862	122948	7484	16100	2378	6848	4905	9018
3.	అదిలాబాద్	8311	54421	7883	53010	4334	28511	3549	24499	3386	23893
4.	మహబూబ్ నగర్	16	65	6	25	4	10	2	15	2	10
	మొత్తం	52775	207388	51911	204702	31135	105361	20776	99341	22695	81829

ఆధారం: తెలంగాణ రాష్ట్ర గిరిజన సంక్షేమశాఖ నుండి సేకరించిన సమాచారం ఆధారంగా కంప్యూటరులో సంకలనం చేయబడ్డ దేటా)

(ఎస్.డిఎస్'ఎస్) ఆదివాసీలకు అనుకూలంగా ఇచ్చిన ఉత్తర్వులను (తీర్పులను) అమలు పరచడంలో సంబంధిత అధికార యంత్రాంగం చూపిన ఉదాసీన వైఖరి మరియు నిర్లక్ష్యమే ఇందుకు ముఖ్యకారణం. పైగా ఈ ఉత్తర్వుల అమలులో జరిగిన వైఫల్యాల గురించి ప్రభుత్వానికి పూర్తిగా తెలిసినప్పటికీ వీటిని అధిగమించడానికి ఎటువంటి చర్యలు తీసుకోలేదు.

1/70 చట్టం అమలుకు ప్రభుత్వం ఏ మాత్రం ప్రాముఖ్యత ఇస్తుందనేదానికి, స్పెషల్ డిప్యూటీ కలెక్టరు కోర్టుల్లో వివిధ స్థాయిలలో ఎప్పటి నుండో భర్తీ కాకుండా పడివున్న ఉద్యోగాలే ప్రబల నిదర్శనం. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో దీని అమలు యంత్రాంగం (ఇంప్లిమెంటేషన్ మెషినరీ)నకు సంబంధించి భద్రాచలం, ఏటూరు నాగారం మరియు ఉత్పూరుల్లో మొత్తం మూడు పదవులు (పోస్టులు) వుంటే, మార్చి 2015 నాటికి కేవలం ఒకే ఒక సభ్యుడు భద్రాచలం డివిజన్లో పని చేస్తున్నాడు. మిగిలిన రెండు పదవులు ఖాళీగానే వున్నాయి. ఇంకా దురదృష్టకర విషయం ఏమిటంటే ప్రస్తుత టి.ఆర్.ఎస్ ప్రభుత్వం వరంగల్ మరియు ఖమ్మం జిల్లాల్లో అనేక చోట్ల ఎందరో ఆదివాసీలను అటవీ భూముల నుండి బలవంతంగా వెళ్ళగొడుతుంది. పైగా అటవీ హక్కుల గుర్తింపు చట్టం, 2006 క్రింద ఇకపై ఎటువంటి దరఖాస్తులను స్వీకరించరాదనే ఒక దుర్మార్గపు నిర్ణయాన్ని కూడా తీసుకుంది. దీన్ని ఎంతో మంది ఆదివాసీలు, ఎన్నో మానవ హక్కుల సంఘాలు తీవ్రంగా ఖండిస్తున్నాయి.

భారత అటవీ ప్రాంతాలలో ఎన్నో యేళ్లుగా నివసిస్తున్న అనేక మిలియన్ల మంది ఆదివాసీలు మరియు ఇతర అటవీ నివాసులకు జరిగిన ఒక చారిత్రక అన్యాయాన్ని ఇప్పటికైనా సరిదిద్దాలనే ఒక సదుద్దేశ్యంతో అటవీ హక్కుల గుర్తింపు చట్టం, 2006 రూపొందించబడింది. ఈ చట్టంలో రెండు కీలక అంశాలు వున్నాయి. ఒకటి వ్యక్తిగత హక్కులు, రెండవది వుమ్మడి హక్కులు (కమ్యూనిటీరైట్స్). అటువంటి ఈ చట్టం అమలు తీరును పరిశీలించినా కూడా, గిరిజనుల అటవీ హక్కులకు తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఏమాత్రం గుర్తింపు నివ్వడం లేదన్న విషయం ఇట్టే తెలిసిపోతుంది. తెలంగాణలో అటవీ

ప్రాంతాలను అనుకొని దాదాపుగా 1,968 గ్రామ పంచాయితీలు వున్నాయి. ఈ ప్రాంతాల నుండి 8,37,675 ఎకరాల విస్తీర్ణంనకు సంబంధించి, ప్రభుత్వం మొత్తం 2,31,368 వ్యక్తిగత దరఖాస్తుల (క్లెమ్స్)ను అందుకొంది, ఇందులో 3,49,164 ఎకరాల అటవీ భూమికి సంబంధించిన 93,969 దరఖాస్తులను ప్రభుత్వం ఏకపక్షంగా తిరస్కరించింది. ఈ చట్టం క్రింద ఇలా తిరస్కరించబడిన మొత్తం భూమిలో ఇది 40 శాతం. కేవలం 96,238 వ్యక్తిగత క్లెమ్స్కు సంబంధించి, 3,13,982 ఎకరాల భూమికి మాత్రమే అంటే ప్రభుత్వం అందుకొన్న మొత్తం క్లెమ్స్లో కేవలం 41 శాతానికి మాత్రమే అటవీ భూమిపై హక్కు పత్రాలను జారీ చేసింది.

ఇది చాలదన్నట్లు, గిరిజనులు తమ చుట్టు ప్రక్కల అడవుల నుండి అటవీ ఉత్పత్తులను సేకరించుకోవడానికి మరియు అటవీ భూములను సాగుచేసుకోవడానికి వీలు లేకుండా, అటవీ హక్కుల గుర్తింపు చట్టం, 2006 గిరిజనులకు కల్పించిన హక్కులకు భంగం కలిగిస్తూ, తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని అటవీశాఖ, ఖమ్మం జిల్లాలోని పెనుబల్లి, జూలూరుపాడు మరియు చంద్రగొండ మండలాల్లోని అటవీ ప్రాంతం చుట్టూ, ఎంతో పొడవైన మరియు లోతైన కందకాల (ట్రెంచ్)ను త్రవ్వించే ప్రయత్నం చేస్తున్నది. అటవీ సంరక్షణ మరియు పునరుద్ధరణల పేరుతో తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఇలా పలురకాల గిరిజన వ్యతిరేక చర్యలను చేపడుతూ, గిరిజనుల మధ్య ఒక రకమైన భయాందోళనలను, తీవ్రమైన అశాంతిని నిరంతరంగా సృష్టిస్తున్నది. పైగా వీటిని గుర్తించడానికి ఇది ఏ మాత్రం ఇష్టపడడం లేదు సరికదా, కావాలనే ఆదివాసీలను నిర్లక్ష్యం చేస్తున్నట్లుగా కూడా కన్పిస్తుంది. గిరిజన ఆవాసాలు లేక తండాల ఆధారంగా గ్రామ పంచాయితీలను ఏర్పాటు చేస్తాననే మరో ముఖ్య ఎన్నికల వాగ్దానాన్ని కూడా టి.ఆర్.ఎస్. పార్టీ తుంగలో తొక్కింది.

ముగింపు:

తెలంగాణలో ప్రస్తుతం అధికారంలో వున్న టి.ఆర్.ఎస్. పార్టీ, షెడ్యూల్డ్ తెగలకు తానిచ్చిన అనేక రకాల ఎన్నికల వాగ్దానాలను అమలు పరచడంలో పూర్తిగా

విఫలమవడమే కాకుండా, వాటిలో కనీసం ఏ కొన్నింటినైనా నెరవేర్చేందుకు ప్రయత్నించకపోవడం తీవ్రంగా పరిగణించాల్సిన విషయం. మొత్తం రాష్ట్ర జనాభాలో కేవలం 10 శాతం కంటే కూడా తక్కువగా వున్న, ఎంతో వెనుకబడి వున్న మరియు ఒక భారీ స్థాయిలో నిరంతరంగా దోపిడీకి గురవుతున్న ఒక నిస్సహాయక ప్రజా సమూహంగా ఈ ఆదివాసీల సంక్షేమానికి ప్రభుత్వం నిజానికి ప్రప్రథమ ప్రాధాన్యతను ఇవ్వాలి. దురదృష్టవశాత్తూ, ఎస్.టి.లకు 12 శాతం రిజర్వేషను, వాల్మీకి బోయ మరియు కైతీలంబాడా తెగలను షెడ్యూల్డ్ తెగల జాబితాలో చేర్చడం వంటి రాజకీయ (కుట్ర పూరిత) వాగ్దానాల మూలంగా ఆదివాసీ తెగల మధ్య అంతర్గత కలహాలు, అసమానతలు అంతకంతకూ పెరిగిపోవడంతో పాటు, రాష్ట్రంలో గిరిజనులందరి కోసం ఏర్పాటు చేయబడిన ప్రయోజనాలు కేవలం ఒకే ఒక్క షెడ్యూల్డ్ తెగ లంబాడాలు మాత్రమే అనుభవించడం వంటి సమస్యలు ఇప్పటికే ఆదివాసీ సమాజాలను ఉక్కిరిబిక్కిరి చేస్తుండగా, ప్రస్తుత పరిణామాలు వీరిని మరింత దుర్భర స్థితికి నెట్టివేస్తున్నాయి.

1976వ సంవత్సరంలో ఒక రాజకీయ డిమాండును సంతృప్తి పరచడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో సుగాలి లేక లంబాడాలను షెడ్యూల్డ్ తెగగా ప్రకటించడమైంది. ఈ నోటిఫికేషను కారణంగానే కాలక్రమంగా షెడ్యూల్డ్ తెగల మధ్య అభివృద్ధి అంతరాలు విపరీతంగా పెరిగిపోయాయి. ఫలితంగా కోయ, గోండు, మరి కొన్ని ఇతర తెగల వారు లంబాడాలను ఎస్.టి. జాబితా నుండి తొలగించాలని నేడు గట్టిగా డిమాండు చేస్తున్నారు. వీటన్నిటి ఫలితంగా గిరిజన తెగల్లో పెరుగుతున్న విభేదాలను తొలగించగలగడంలో గత ప్రభుత్వాలన్నీ విఫలమవుతూనే వచ్చాయి. దీనికి తోడు మరిన్ని కులాలను ఎస్.టి. జాబితాలో చేరుస్తామంటూ ప్రస్తుత ప్రభుత్వాలు చేసే వాగ్దానాలు వారి సమస్యలను మరింత పెంచడానికే దోహదపడతాయి తప్ప మరేమీ కాదు. తెలంగాణాలో సంఖ్యా పరంగా బహు తక్కువ పరిమాణంలో గల ప్రజా సమూహాలు ముఖ్యంగా అత్యంత వెనుకబడ్డ ఆదిమ తెగల (పి.వి.టి.జి.ఎస్) సంక్షేమ కార్యక్రమాలను సక్రమంగా అమలు పరచగలిగేలా

సంబంధిత వ్యవస్థలను సంస్కరించడంలోనూ, వాటి సామర్థ్యాలను పెంపొందించడంలోనూ ప్రభుత్వాలన్నీ పూర్తిగా విఫలం కావడం నిజంగా దురదృష్టకరం.

ప్రస్తుతం గ్రామ పంచాయితీలుగా మారుతున్న ఈ తండాల విషయంలో ప్రభుత్వం తానిచ్చిన వాగ్దానాలపై ఇకనైనా శ్రద్ధ పెట్టడం చాలా అవసరం. షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలలో గిరిజనులను స్వయం పాలనకు సంసిద్ధులను చేసేందుకు గిరిజన స్వయం ప్రతిపత్తి మండలాలకు (ట్రైబల్ అటానమస్ కౌన్సిల్స్) ఏర్పాటు చేయమని, షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలకు పంచాయితీల విస్తరణ చట్టం (పి.ఇ.ఎస్.ఎ) 1996 ఇప్పటికే రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని ఆదేశించింది.

ఒక ఆవాస గ్రామానైనా లేక ఆవాస గ్రామాల సమూహమైనా కూడా ఈ పెసా చట్టం, 1996 ఒక గ్రామ రాజ్యంగా అంగీకరిస్తుంది. అదే విధంగా పెసా చట్టం క్రింద ఒక గ్రామానికి ఇచ్చిన అర్హాన్ని మైదాన ప్రాంత గ్రామాలకు కూడా ప్రభుత్వం విస్తరింపచేయవచ్చు. పరిపాలనకు అంతగా అనువుగాలేని గ్రామ పంచాయితీల ఏర్పాటుకు బదులుగా స్థానిక స్వపరిపాలనా వ్యవస్థలో ఒక గ్రామానికి ప్రాథమిక విభాగంగా ఒక గ్రామ సభను ఏర్పాటు చేయాలి. కానీ, అది జరగడం లేదు. ఎల్.టి.ఆర్. అమలు విషయానికి వస్తే, ప్రస్తుత ప్రభుత్వమైనా (టి.ఆర్.ఎస్. పార్టీ) గత కాలపు ప్రభుత్వాలతో పోలిస్తే వాగాడంబరమే తప్పా, అంతకుమించి ప్రత్యేకంగా సాధించినది ఏమీ లేదు.

సిఫార్సులు:

గిరిజనులకు సంబంధించిన పాలనా విధానాలు, చట్టపరమైన అంశాలు మరియు ఇతర అభివృద్ధి కార్యక్రమాలన్నిటిలోనూ తగిన పురోభివృద్ధిని సాధించుటకు గిరిజన వ్యవహారాల మంత్రిత్వశాఖకు ఎప్పటికప్పుడు తగు సలహాలను ఇవ్వడానికి, గిరిజన వ్యవహారాల్లో తగినంత అనుభవం, నైపుణ్యం కలగిన వ్యక్తులతో ఒక గిరిజన సలహా మండలి (ట్రైబల్ అడ్వైజరీబాడీ)ని తెలంగాణా ప్రభుత్వం ఖచ్చితంగా ఏర్పాటు చేయాలి. అలాగే తెలంగాణాలోని ఆదివాసీల సామాజిక, ఆర్థిక స్థితిగతులను ఎప్పటికప్పుడు అంచనా వేస్తూ, ఒక వార్షిక నివేదికను ఇది ఆ రాష్ట్ర గవర్నరుకు సమర్పిస్తుండేలా చూడాలి.

విత్తనంపై హక్కు రైతుదే

“ఫార్మర్స్ అండ్ దెయిర్ సీడ్” పుస్తకాష్కరణ సభలో వక్తల ఉద్ఘాటన

గుంటూరు:

వ్యవసాయానికి మూలవనరు అయిన విత్తనంపై రైతుల హక్కులు హరించిపోతూ, బహుళజాతి కంపెనీల గుత్తాధిపత్యం పెరిగి పోతున్నది. ముఖ్యంగా హైబ్రిడ్ విత్తన రంగంలోనూ, బీటీ పత్తి విత్తన విషయంలోనూ ఇదే రుజువైంది. స్వయంగా రైతులు తమ విత్తనాలను పండించుకుని, వినియోగించుకుంటున్నప్పుడూ, ఇతరులకు అమ్ముకుంటున్నప్పుడూ, కంపెనీలు పోలీసు కేసులు పెడుతూ రైతులను వేధిస్తున్నాయి.

ఈ నేపథ్యంలో గుంటూరు జిల్లాకు చెందిన రైతు, పత్తి విత్తన బ్రీడర్, జొన్నలగడ్డ రామారావుగారు విత్తనం పై హక్కు రైతుదే అని చాటి చెబుతూ ఫార్మర్ అండ్ దెయిర్ సీడ్ అనే పుస్తకాన్ని ఇంగ్లీషులో రచించారు. ఈ పుస్తకాన్ని “డెవలప్ మెంట్ డైలాంగ్” సంస్థ ప్రచురించింది.

ఈ పుస్తక ఆవిష్కరణ సభ నవంబర్ 25న గుంటూరులో కాటన్ అసోసియేషన్ హాల్ లో జరిగింది. రైతు రక్షణ వేదిక ఆధ్వర్యంలో డా॥ కొల్లా రాజమోహన్ అధ్యక్షతన జరిగిన ఈ సభలో ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ శాఖామంత్రి పత్తిపాటి పుల్లారావు, కేంద్ర సమాచార కమిషన్ మాడభూషి శ్రీధర్, సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం (సి.ఎస్.ఎ) ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్ డా॥ జి.వి.రామాంజనేయులు, మాజీ శాసన మండలి సభ్యులు లక్ష్మణరావు, రైతు రక్షణ వేదిక నాయకులు డా॥ వేణుగోపాలరావు ప్రసంగించారు.

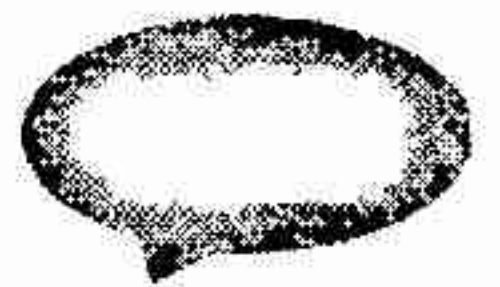
Farmers and their Seed

J Ramarao

Development Dialogue
Centre for Sustainable Agriculture

భారత వ్యవసాయరంగం పరాధీనత నుండి బయట పడాలంటే ముందుగా విత్తనంపై కంపెనీల పెత్తనం పోవాలనీ, రైతులకు హక్కులు అమలు కావాలనీ వక్తలు ఉద్ఘాటించారు. రైతులు విత్తన సహకార సంఘాలుగా ఏర్పడి, విత్తనాలను పండిస్తూ, తోటి రైతులకు నాణ్యమైన విత్తనాలు అందుబాటులోకి తెచ్చేందుకు పూనుకోవాలనీ వక్తలు పిలుపునిచ్చారు.

Centre for Sustainable Agriculture Development Dialogue PUBLICATIONS

స్థానిక వనరులతో సుస్థిర సేద్యం

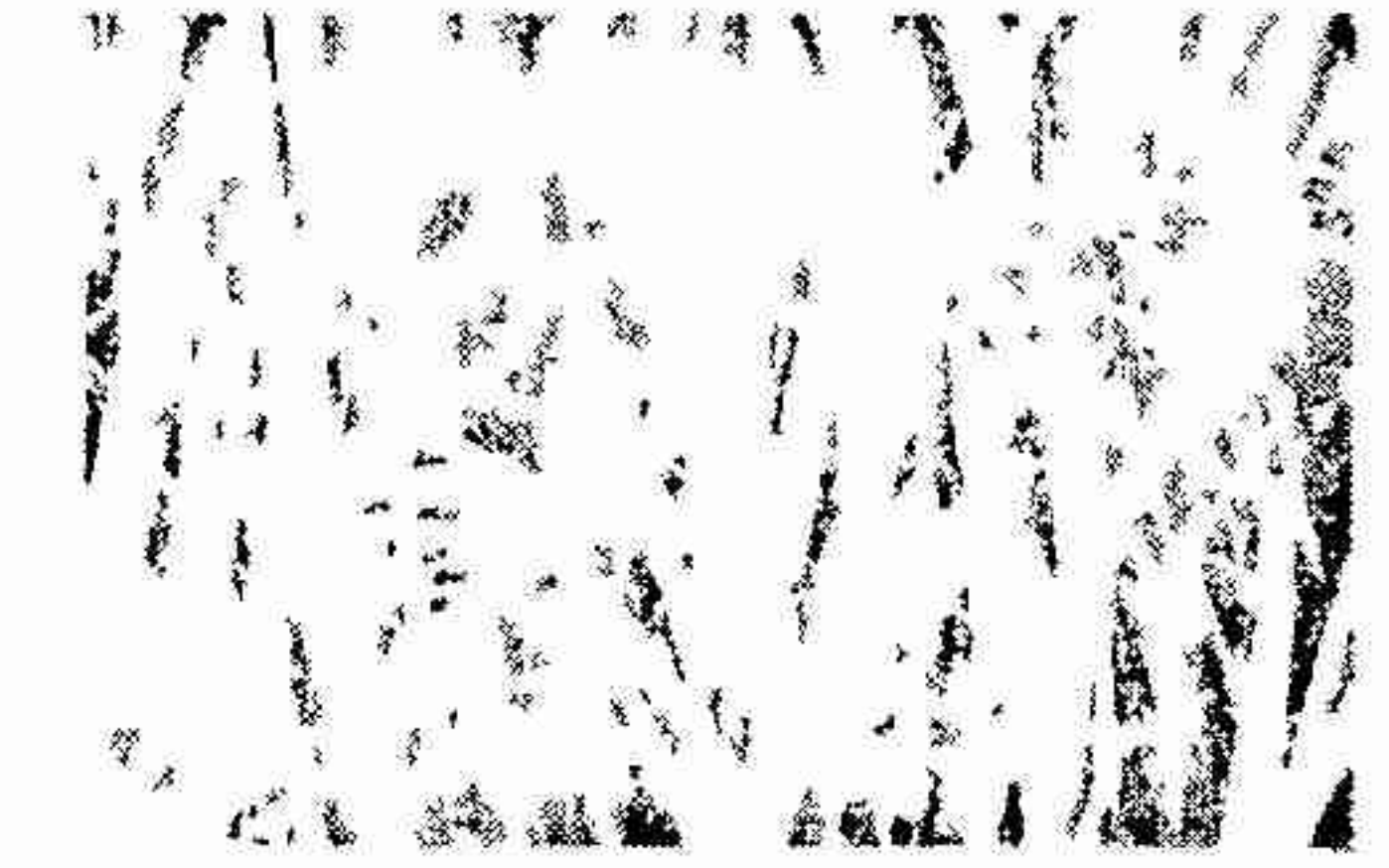
సేంద్రియ ఎరువులు, ద్రావణాలు, కఫాయాలు

వివరాలను గురించి
మధ్యస్థ వనరుల కేంద్రం (సి.ఎస్.ఎ.)

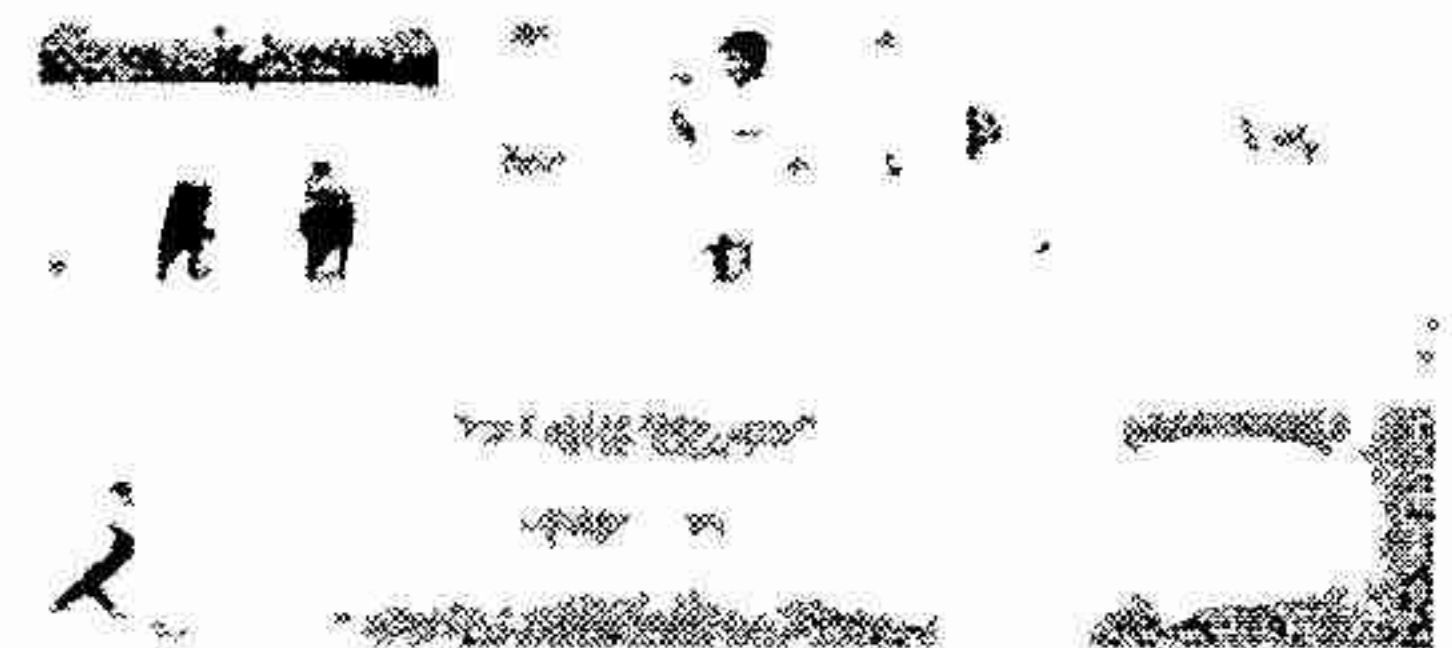
రసాయన ఎరువులకు,
పురుగు విషాలకు
ప్రతిష్ఠాస్థాయింగా 100 రకాల
కఫాయాలు, ద్రావణాలు,
సేంద్రియ ఎరువుల
సమాచారం

వెల్. 2011

సేంద్రియ పద్ధతులతో వేరి సేద్యం

వివరాలను గురించి మధ్యస్థ వనరుల కేంద్రం (సి.ఎస్.ఎ.)

సేంద్రియ పప్పు ధాన్యాల సాగు

వివరాలను గురించి మధ్యస్థ వనరుల కేంద్రం (సి.ఎస్.ఎ.)

వివరాలను గురించి మధ్యస్థ వనరుల కేంద్రం (సి.ఎస్.ఎ.)

పప్పు ధాన్యాల సాగు
సేంద్రియ పద్ధతులతో
చేయడం ఎలా?

వెల్. 2011

కూరగాయల సాగులో
విపరీతంగా పురుగు విషాలను
వాడుతున్నారని వీటిని ఆపేసి
సేంద్రియ కూరగాయల
సాగు చేయడం ఎలా?

వెల్. 2011

మామిడి తోటలలో
విషాలను కుమ్మరించడం
మన ఆరోగ్యానికి చేటు,
సేంద్రియ మామిడి సాగు
చేద్దాం..

వెల్. 2011

పంటలలో తెగుళ్ళను
అరికట్టేందుకు రసాయన
విషాలే అవసరం లేదు.
సేంద్రియ పద్ధతులతోనూ
చేయవచ్చు.

వెల్. 2011

మన ఇంటి పంట

Centre for Sustainable Agriculture
Development Dialogue

పురుగు మందులతో
పండించిన కూరగాయలు మిమ్మల్ని
భయపెడుతున్నాయా?
అయితే పురుగు విషాలు వాడకుండా
మన ఇంటి వద్ద కూరగాయలను
పండించుకుందాం!

నెం. 40

శ్రీ పద్మలలో వరి సేద్యం

శ్రీ పద్మలలో వరి సేద్యం
చిత్తనం, సాగునీటి వినియోగాన్ని తగ్గిస్తుంది
నిగుణములను అధికంగా అందిస్తుంది.

సేంద్రియ బడి మూడి సాగు

జడి మూడి సాగులో
పురుగు విషాలను విస్తృతంగా వినియోగిస్తున్నారు
ఇది మన ఆరోగ్యానికి చేదు
సంబ్ధియ జడి మూడి సాగుకు సిద్ధమవుదాం

నెం. 50

ఆరోగ్య సంజనని
వసుపును సేంద్రియ పద్ధతులలో
సాగు చేసుకుందాం!

సేంద్రియ పద్ధతులలో
పసుపు పంట సాగు

సేంద్రియ పద్ధతులలో పసుపు పంట సాగు (సె.ఎం.ఎ.)
7-13-2015, భద్రాచలం : పసుపు పంట సాగు 2015-16

Let's Understand Pests ....!!

మన పంటలకు కీటకాల పంట

మన వ్యవసాయంలో
మన జ్ఞానం పెరిగితే
సేంద్రియ సాగు అత్యంత
సులభం

నెం. 60

పంటలను కాపాడే
రైతు మిత్రులనూ
చంపేసుకుందామా? విషాల
వాడకం ఆపేసి వాటిని
రక్షించుకుందామా?

గ్రామాలలో, పొలం గట్టి మీదా
వ్యవసాయానికి అవసరమైన
మొక్కలను కాపాడుకుందాం .
పెంచుకుందాం...

మన సుస్థిర
సాగులో రోజూ ఉపయోగపడే
వ్యవసాయ మానవ పత్రిక
తాలర్స్
చందాదారులుగా చేరండి!

ఆవేదన నేరమా?

ముందు ఈ ప్రక్కన వున్న ఫ్లెక్సీ చదవండి..
 ఏమనిపిస్తుంది మనకు?
 ఒక అన్నదాత ఆవేదన కనిపిస్తుంది.. అయ్యో అనిపిస్తుంది.
 అలాంటి రైతులకు న్యాయం జరగాలని, సాయం
 అందాలని అనిపిస్తుంది ..
 కానీ, ప్రభుత్వానికి అలా అనిపించలేదు.. !!!
 ఆ ఫ్లెక్సీ పెట్టిన రైతుకు పోలీసుల చేత గట్టిగా వార్నింగ్
 ఇప్పించాలనిపించింది!!
 అసలు సమస్య ఫ్లెక్సీ అలా పెట్టటమా? లేక అలా ఫ్లెక్సీకి
 ఎక్కేలా రైతుకు ఆవేదన ఉండటమా?
 తూర్పు గోదావరి జిల్లా.. గోదావరి పుణ్యాన అన్నదాతలకు
 కాస్త అనువైన జిల్లా..
 అలాంటి జిల్లాలో ఒక్కోసారి తుపానులు రైతు జీవితాలను
 అతలాకుతలం చేస్తాయి..
 చేతికి అందే తరుణంలో పంట నీటి పాలవుతుంది .. కష్టం
 అంతా కన్నీరుగా మారుతుంది..
 ఆ జిల్లా ఉప్పలగుప్తం మండలం కూనవరం గ్రామంలో
 దామిశెట్టి సత్తిబాబు కౌలురైతు..
 వరస తుపానులకు దెబ్బ మీద దెబ్బ తిన్నాడు.. ప్రభుత్వ
 సాయం అందలేదు....
 తన ఆవేదనను నవంబర్ 23న ఇలా ఫ్లెక్సీ రూపంలో
 ప్రదర్శించాడు ..
 ప్రభుత్వ యంత్రాంగం వెంటనే కదిలింది..
 అనుమతి లేకుండా ఫ్లెక్సీ పెట్టాడని గ్రామ కార్యదర్శి
 ఫిర్యాదు చేశాడు .. పోలీసులు ఆఘమేఘాల మీద
 రంగంలోకి దిగారు .. ఆ రైతును స్టేషన్ కు తీసుకు
 వెళ్ళారు .. విచారణ పేరిట బంధించారు !! ఇలాంటి
 పనులు చేయకూడదని గట్టిగా దండించారు..
 ఇదీ, మన ప్రజాస్వామ్యం!! పాలన!!
 పాలకులు.. ఆహో ఓహో అంటూ పెద్ద పెద్ద హోర్డింగులు,

ఫ్లెక్సీలూ ఎన్నయినా పెట్టొచ్చు !! అసలు తప్పేమీ కాదు ..
 ఓ కౌలు రైతు తన కడుపు మంటను వ్యక్తం చేస్తే మాత్రం
 అది పెద్ద నేరం!!
 ఏ కాలంలో ఉన్నాం మనం?
 మిత్రులారా, ఆ ఊళ్ళో ఇప్పుడు ఆ ఫ్లెక్సీ లేదు !! ప్రభుత్వం
 వారి యంత్రాంగం పీకేసింది ..
 కానీ, ప్రతి ఊళ్ళో చాలా మంది రైతుల గుండెల్లో ఆ
 ఫ్లెక్సీలోని ఆవేదనా, బాధా తిష్ట వేసుకొనే ఉన్నాయి ..
 వాటిని పీకే ధైర్యం ఎవరికి ఉంది? చేతనైతే ఆ సాహసం
 చేయాలి ప్రభుత్వం ..
 ప్రభుత్వాలకు ఇంకా ఎన్నాళ్ళకు, ఎన్నేళ్ళకు అర్థం అవుతుంది.
 నిర్మూలించాల్సింది, నియంత్రించాల్సింది స్పందనను కాదు,
 సమస్యను అని... ఆవేదననూ, ఆక్రందననూ కాదు
 అందుకు కారణమైన దానినీ అని!!!!

ఉప్పలగుప్తం పోలీస్ స్టేషన్లో రైతు సత్తిబాబు

homegardenfair.com

Home Gardener's Fair

December 24-27, 2015
HITEX, Hyderabad

2ND EDITION

THE EDEN FOR HOME GARDENERS

Grow Gardens for a Healthy Life

Exhibition for Landscape, Nursery, Gardening Products, Equipment, Outdoor Living And Leisure Industry

Gardening makes a home more livable and a community more vital. Today, gardening is beyond just a hobby. It is a beneficial activity towards environment, eco system, social and health. Technology is playing a pivotal role in making the urban gardening more interesting and functional. We can now get the plants to decorate our home interiors which can actually improve indoor air quality.

So don't miss this beautiful fair and get to know how we can create a sustainable and healthy ecosystem.

Organizers:

For Participation Enquiries Contact:

Ms. Latha Reddy, Ph: 905 216 8883 | E: lr@hitex.co.in

HYDERABAD INTERNATIONAL TRADE EXPOSITIONS LIMITED

First Floor, Trade Fair Office Building, HITEX Exhibition Center, Izzat Nag, Madhapur, Hyderabad 500 084 Telangana. India

T: +91 40 2311 2121/22/23 | F: +91 40 2311 2124 | hitex.co.in

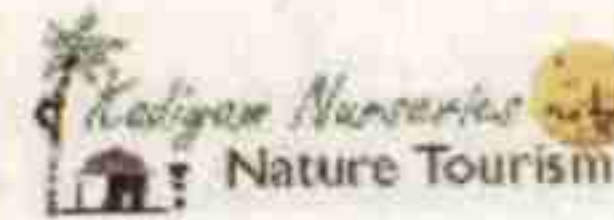
Ms. Farhat Jahan, Ph: 011 6565 5264
E: homegardenersfair@gmail.com

MEDIA TODAY PVT.LTD.

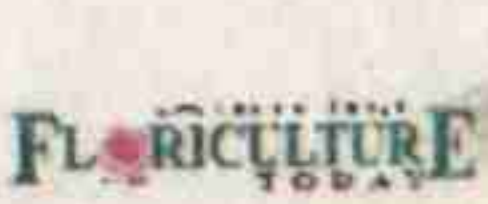
J-73, Paryavaran Complex, IGNOU Road, Neb Sarai, New Delhi 110 068 India

T: +91-11-65655264 | F: +91-11-29535872 | mediatoday.in

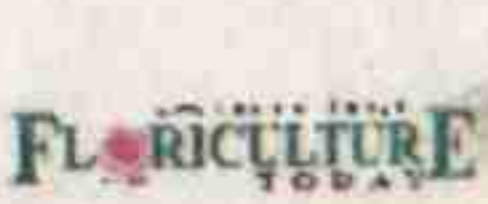
Supported by:

In association with:

Media Partners:

PRINTED, PUBLISHED and OWNED BY M.LEELA PRASAD, PRINTED AT M/S NAVYA PRINTERS, RAJBHAVAN ROAD, SOMAJIGUDA, HYDERABAD, PUBLISHED AT 16-11-741/1/A/3, MOOSARAM BAGH, HYDERABAD-500 036. EDITOR : Dr. G.V. RAMANJANEYULU

మదను ఫౌండేషన్ వుస్తూరి పరిశీలనావర్తిక

వుస్తూరి పంఖ్య	KLVA102M270
వుస్తూరి పేరు	కొరికరి
తారీఖు	07 February 2025
మొందు లెక్క	Yes
వెతుక లెక్క	Yes
మొత్తం పేజీలు	41
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
భాగ పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Pon'yauler
పేజీలు విడదీసినది	Pon'yauler
స్కాన్ చేసినది	APSA
పరిశ్ల చేసినది	hema
పేజీలు పరిశూనినది	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిస్థితి	Good